

MODULARIZACE VÝUKY EVOLUČNÍ A EKOLOGICKÉ BIOLOGIE
CZ.1.07/2.2.00/15.0204

Fauna obratlovců ČR (+SR)

1. Úvod

geomorfologická, hydrologická a vegetační charakteristika,
ohrožení a ochrana

2. Mihule a ryby

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

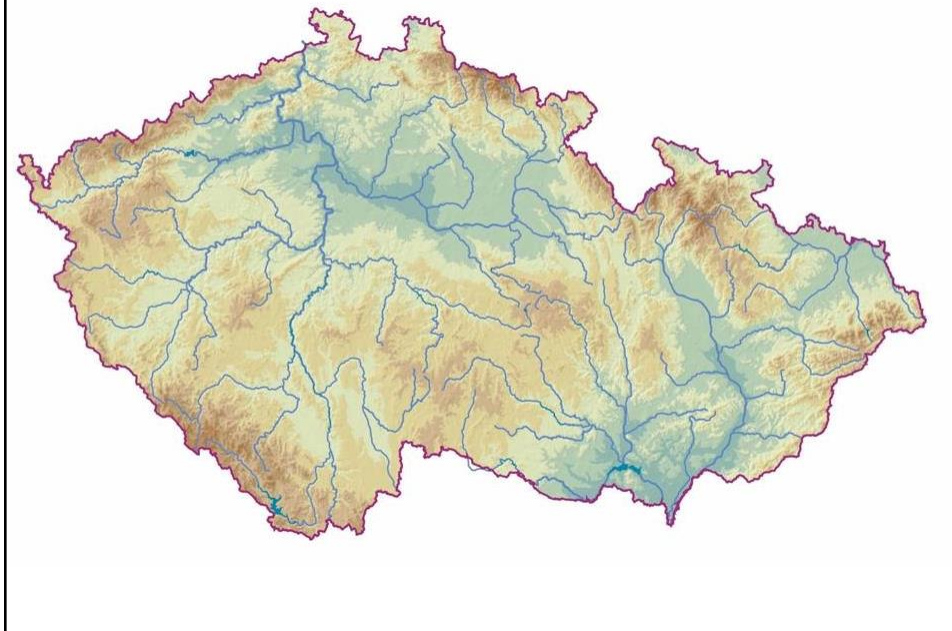

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

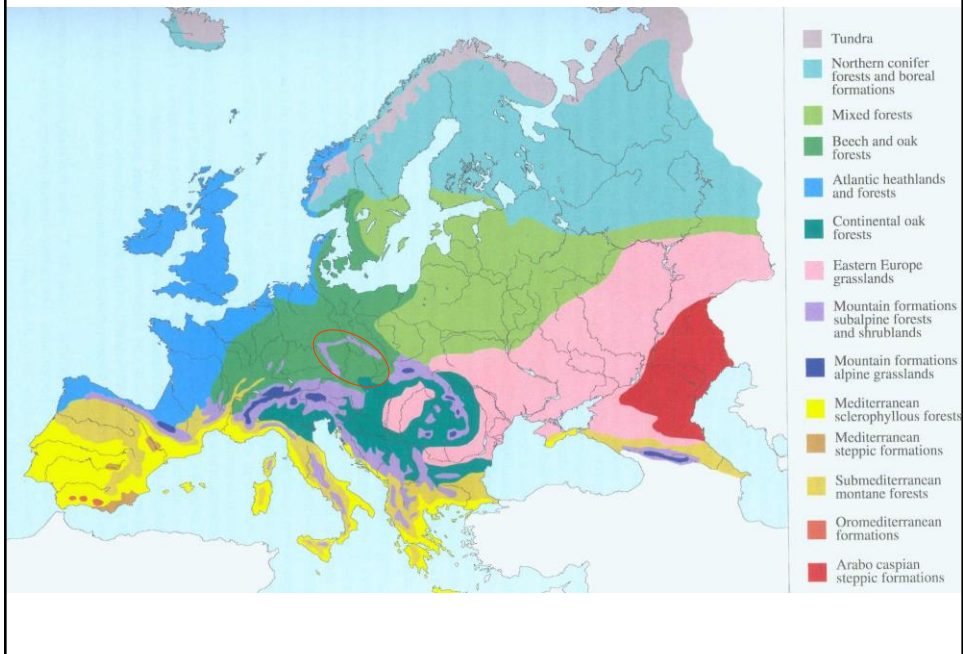
Fauna obratlovců ČR (a SR)

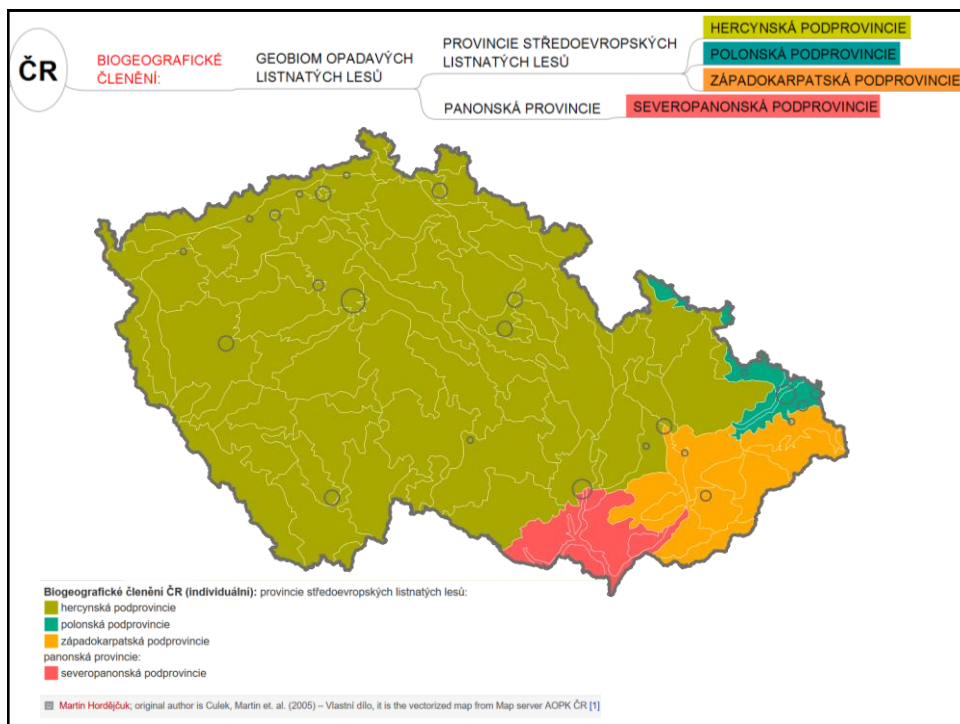
1. Úvod

Zeměpisná mapa České republiky

Vegetační mapa Evropy

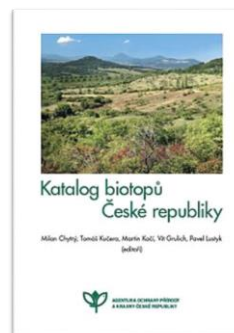

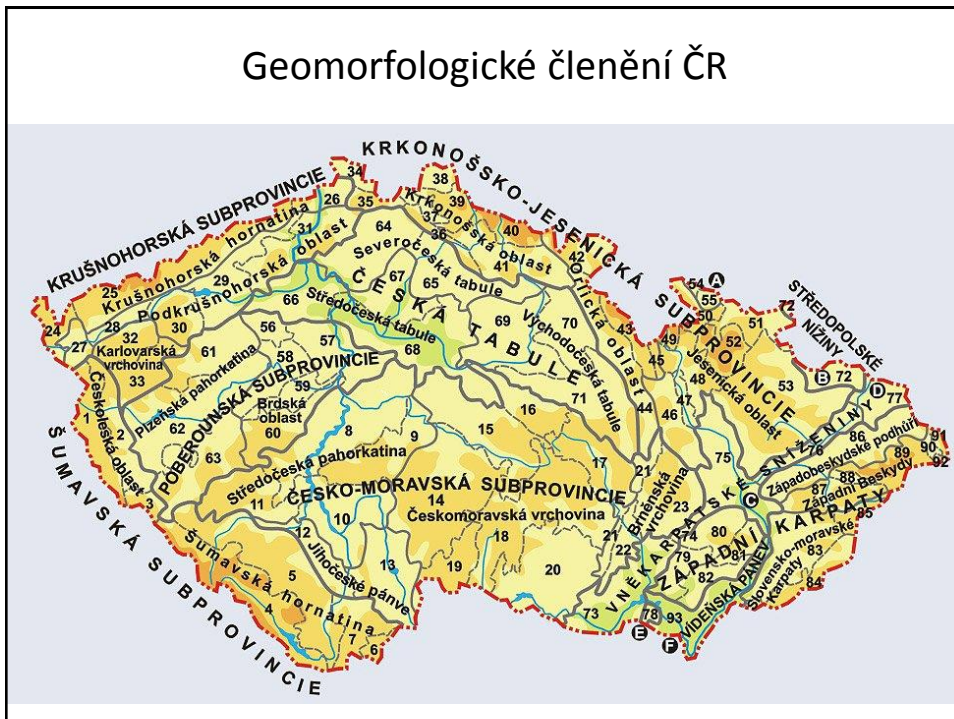
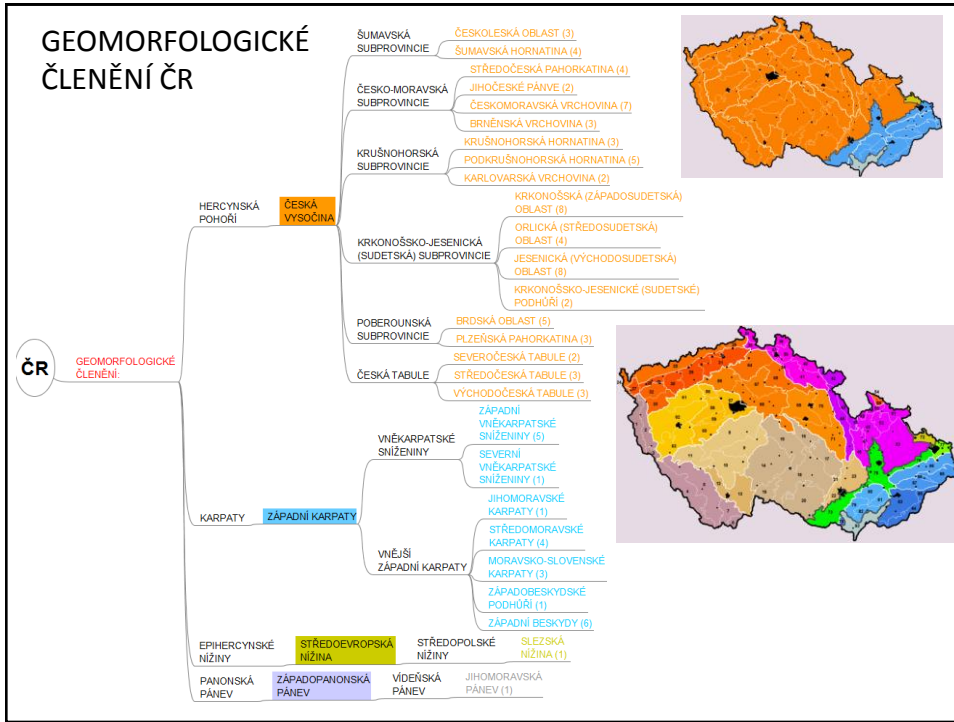

BIOTOPY ČESKÉ REPUBLIKY:

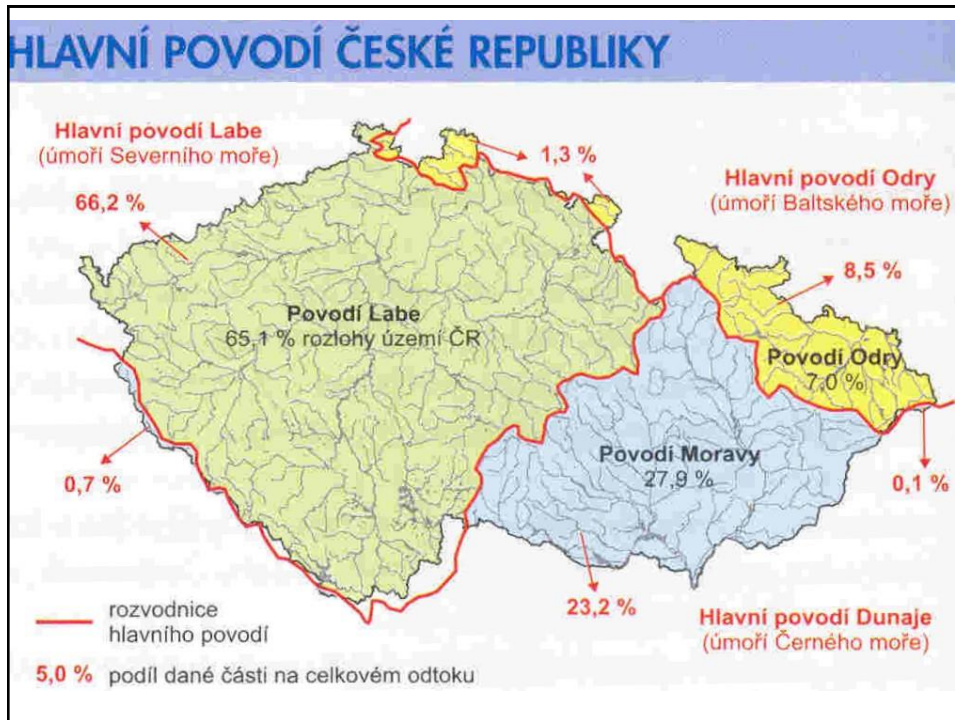
dle Katalogu biotopů ČR

- Vodní toky a nádrže (6)
- Mokřady a pobřežní vegetace (19)
- Prameniště a rašeliniště (13)
- Skály, sutě a jeskyně (7)
- Alpínské bezlesí (13)
- Sekundární trávníky a vřesoviště (31)
- Křoviny (5)
- Lesy (33)
- Nepřírodní biotopy (16)

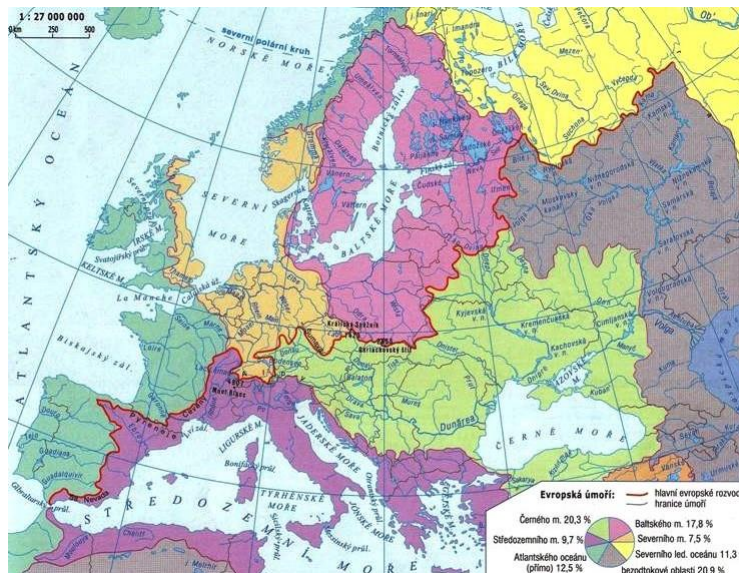

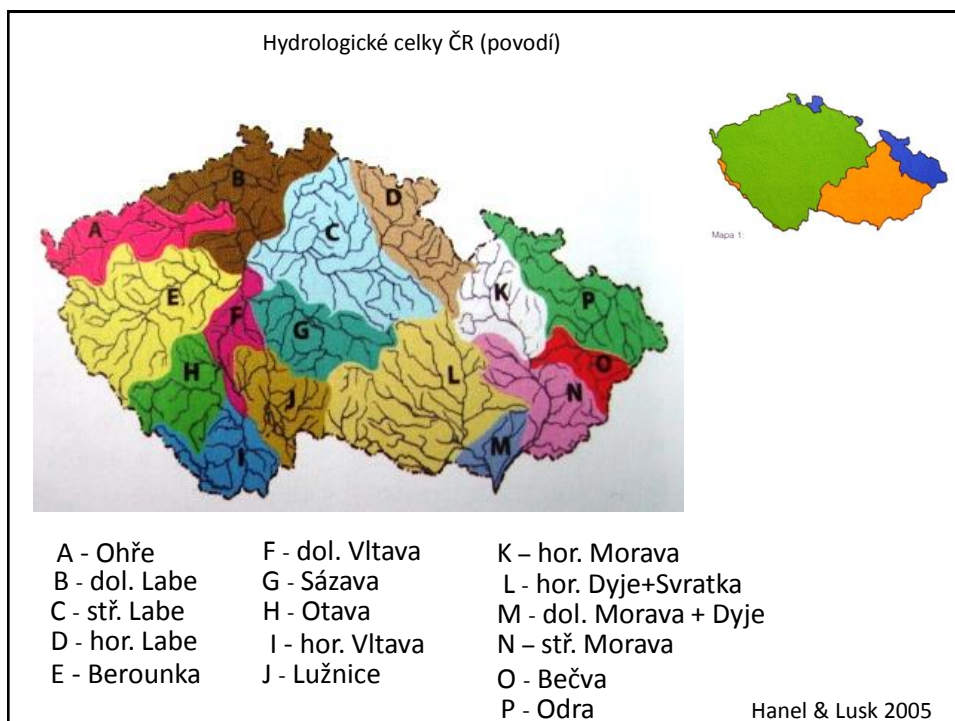

Evropská úmoří, hlavní evropské rozvodí

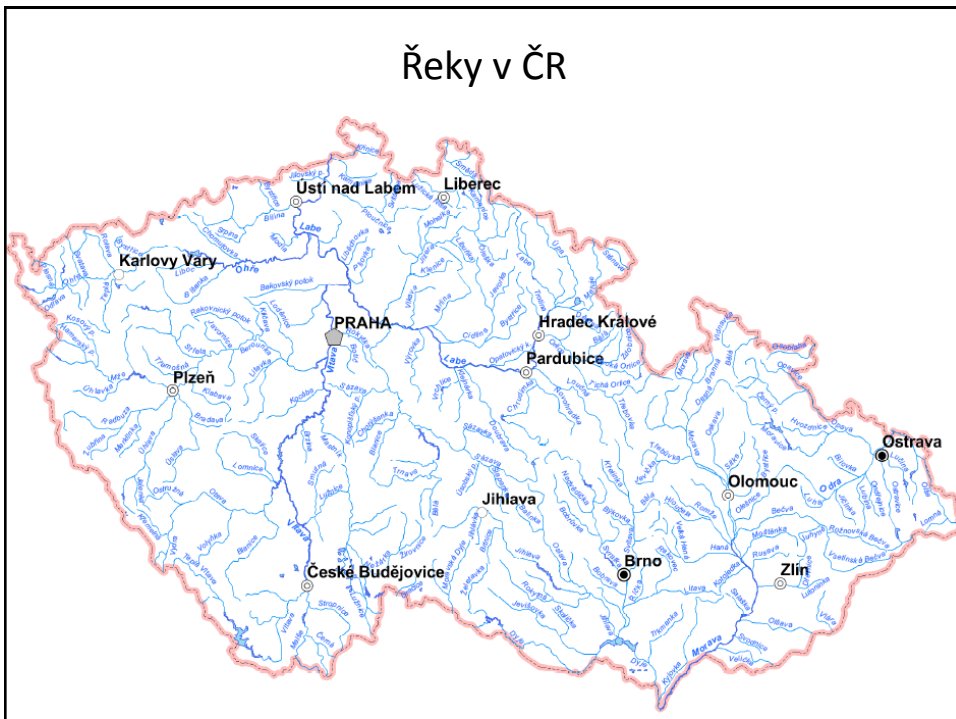

Mapa povodí ČR a SR

Řeky v ČR

Ohrožení – červený seznam ohrožených druhů IUCN

The IUCN Red List of Threatened Species™ 2015-3

[About](#) [Initiatives](#) [News](#) [Photos](#) [Partners](#) [Sponsors](#) [Resources](#) [Take Action](#)

ENDANGERED

LC   NT   VU   EN   CR   EW   EX

LEAST CONCERN   NEAR THREATENED   VULNERABLE   ENDANGERED   CRITICALLY ENDANGERED   EXTINCT IN THE WILD   EXTINCT

Adequate data

Evaluated

All species

Extinct (EX)

Extinct in the Wild (EW)

Threatened categories

Critically Endangered (CR)

Endangered (EN)

Vulnerable (VU)

Near Threatened (NT)

Least Concern (LC)

Data Deficient (DD)

Not Evaluated (NE)

↑ Extinction risk
↓

IBERIAN LYNX

Lynx pardinus

© A.Rivas

International Union for Conservation of Nature

„Mezinárodní svaz ochrany přírody“

stupně ohrožení dle IUCN 3.1 z roku 2001

Ohrožení – červené seznamy

Příroda 22

Biodiverzita ichtyofauny ČR (VIII): 68–78 (2011)

**Červený seznam ohrožených druhů
České republiky
Obratlovci**

Red List of Threatened Species in the Czech Republic
Vertebrates

Die Rote Liste der gefährdeten Arten der Tschechischen Republik
Der Wirbeltiere

JAN PLESNIK, VLADIMIR HANZAL & LUCIE BREJSKOVA
editoři

Praha
2003

**ČERVENÝ SEZNAM MIHULÍ A RYB ČESKÉ REPUBLIKY –
VERZE 2010**
The Red List of lampreys and fishes of the Czech Republic – Version
2010

Stanislav LUSK¹, Věra LUSKOVÁ¹, Lubomír HANEL², Bohumír LOJKÁSEK³,
Petr HARTVICH⁴

¹ Ústav biologie obratlovců AV ČR, v.v.i., Květná 8, 603 65 Brno
² Fakulta životního prostředí, Katedra ekologie, Česká zemědělská univerzita v Praze, Kamýcká 129,
Praha 6 – Suchbát, 165 21.
³ Katedra biologie a ekologie Přírodovědecké fakulty OU, Chittausiho 10, 710 00 Ostrava – Slezská
Ostrava
⁴ Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Fakulta rybářství a ochrany vod, Jihočeské výzkumné
centrum akvakultury a biodiverzity hydrocenic, a Ústav akvakultury, Husova tř. 458/102, 370 05 České
Budějovice

Obr. 1. Struktura kategorií pro červené seznamy (upraveno podle PRIMACK 2002).

Ochrana dle české legislativy

VYHLÁŠKA
395/1992 Sb.
ministerstva životního prostředí České republiky
ze dne 11. června 1992,
kteřou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o
ochraně přírody a krajiny

§ 14
Seznam a stupeň ohrožení zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů
(k § 48 odst. 3 zákona)

(1) Seznam druhů rostlin, které jsou zvláště chráněny, a stupeň jejich ohrožení je uveden v příloze č. II této vyhlášky.

(2) Seznam druhů živočichů, které jsou zvláště chráněny a stupeň jejich ohrožení je uveden v příloze č. III této vyhlášky.

Vyhláška č. 395/1992 Sb., ve znění změnové vyhlášky 175/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

KO	kriticky ohrožený
SO	silně ohrožený
O	ohrožený

Ochrana dle české legislativy – vyhláška č. 395/1992 Sb.

§ 16

Ochrana zvláště chráněných druhů živočichů

(k § 50 odst. 5 zákona)

(1) Základem ochrany živočichů je komplexní ochrana jejich stanovišť.

(2) Záchranným chovem se rozumí držení většího počtu jedinců zvláště chráněných živočichů za účelem jejich rozmnožování. Záchranný chov lze povolit jen v souladu se záchranným programem (§ 52 zákona) vypracovaným pro příslušný druh. U druhů, které jsou současně zvěří, 10) projedná povolení záchranného chovu orgán ochrany přírody s orgánem státní správy myslivosti. Součástí povolení k záchrannému chovu je stanovení bližších podmínek záchranného chovu, zejména vedení přiměřené evidence a jiných údajů o průběhu chovu.

(3) Chov živočichů v zoologických zahradách je chovem zvláštního určení. Hlavním posláním zoologických zahrad je zajišťování chovů ohrožených druhů živočichů chráněných mezinárodními úmluvami, záchranných chovů zvláště chráněných druhů živočichů, zejména kriticky ohrožených, a dále plnění významných vědecko-výzkumných, výchovných a estetických funkcí. Pro zajišťování záchranných chovů se zoologickým zahradám vydává povolení podle odstavce 2.

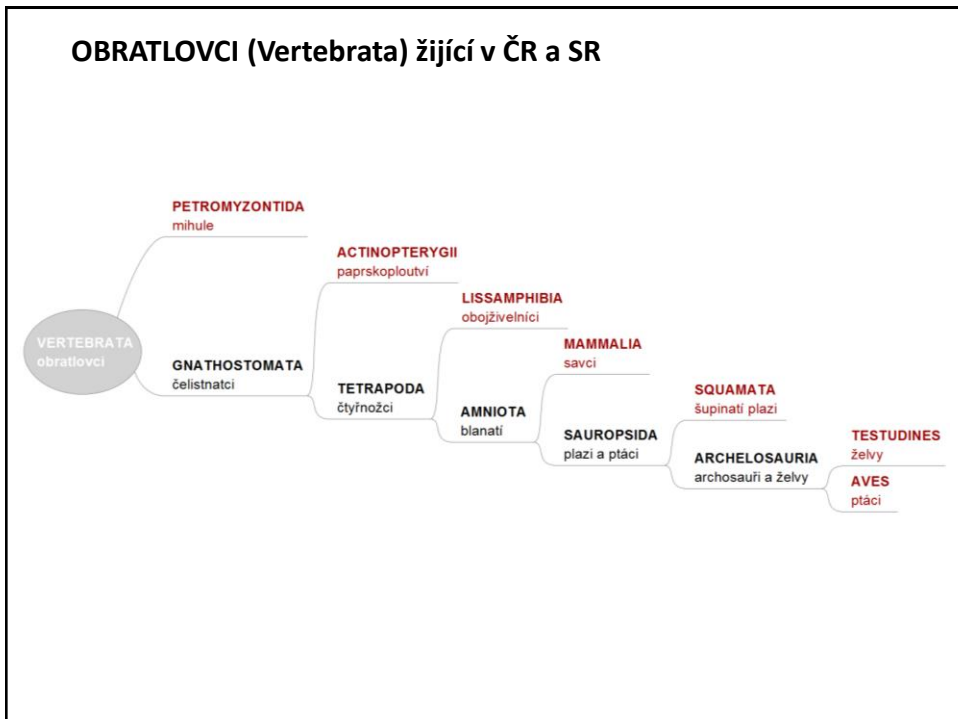
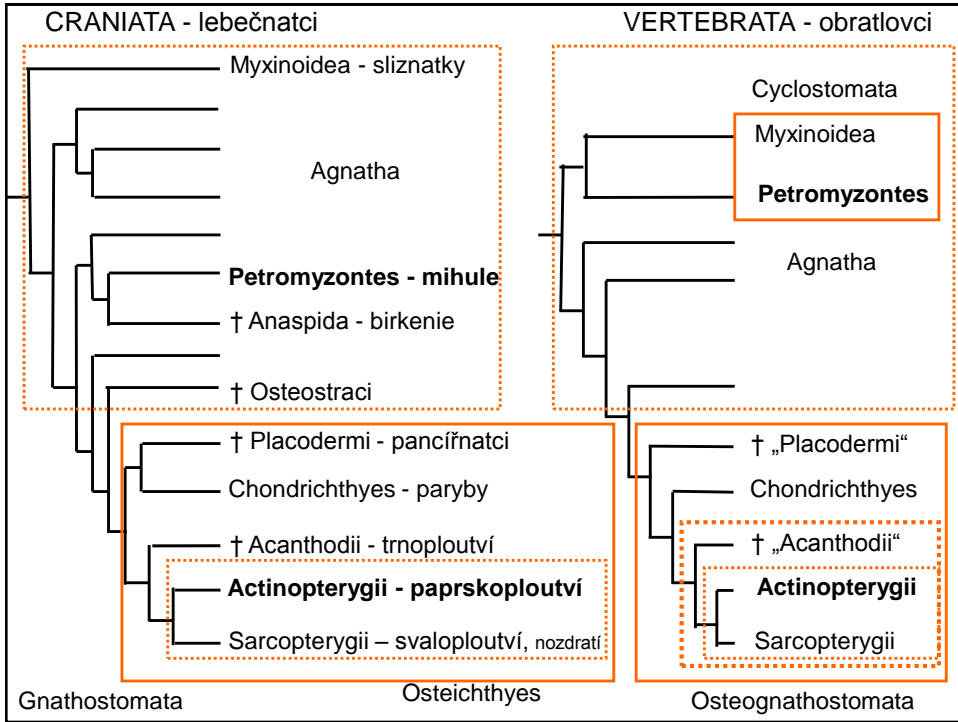
(4) Pro zvláště chráněné živočichy neschopné v důsledku zranění nebo jiných okolností samostatné existence v přírodě, lze zřizovat stanice, ve kterých se jim poskytne potřebná péče.

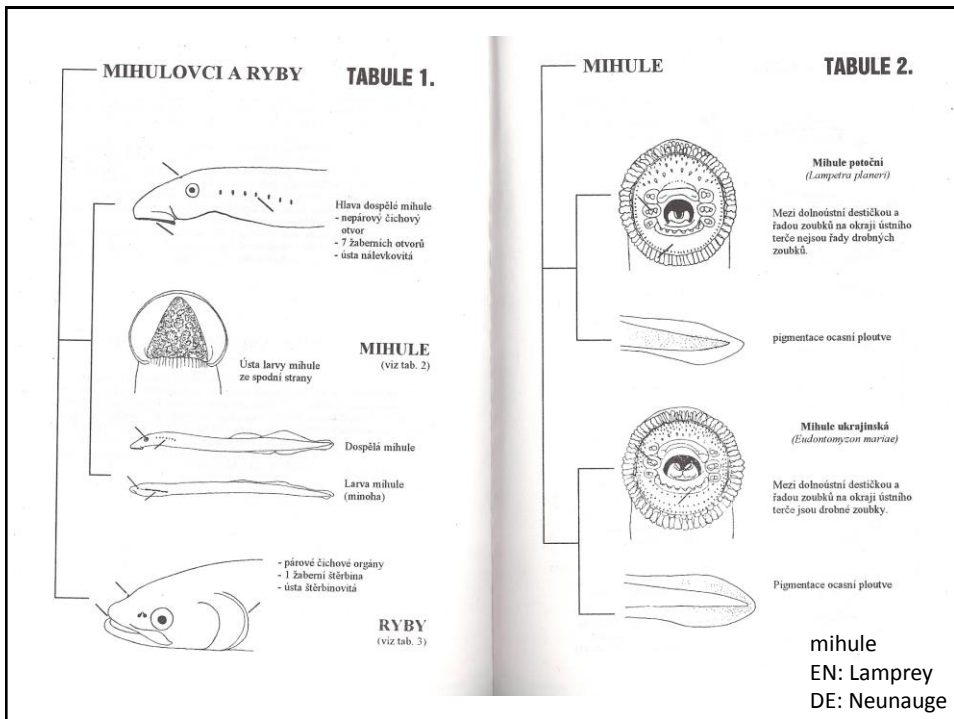
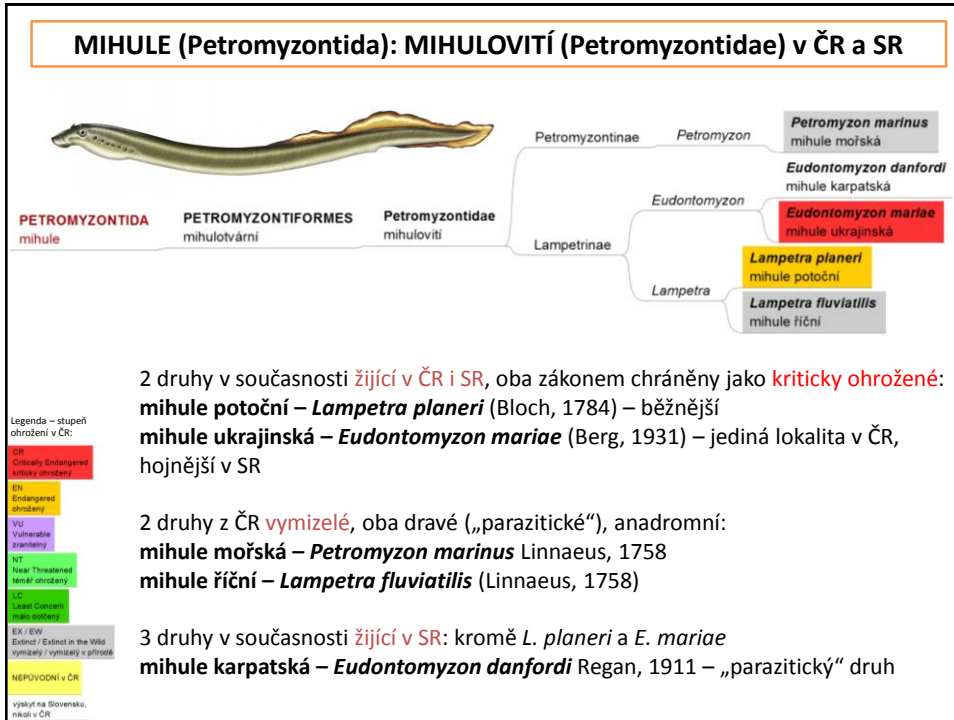
(5) Preparovat zvláště chráněné druhy živočichů (§ 50 odst. 5 zákona) lze pouze na základě výjimky udělené orgánem ochrany přírody podle § 56 zákona. Orgán, který výjimku uděluje, v ní stanoví podmínky a dále rozsah nezbytných údajů včetně údajů o způsobu nabytí a dalšího využití zhotoveného preparátu chráněného živočicha apod. Tyto údaje se vedou formou knihy záznamů evidované a kontrolované orgánem ochrany přírody, který výjimku vydal.

(6) Fotografovat zvláště chráněné druhy živočichů, ruší-li se tím v přirozeném vývoji (§ 50 odst. 2 zákona), lze jen na základě výjimky (§ 56 zákona).

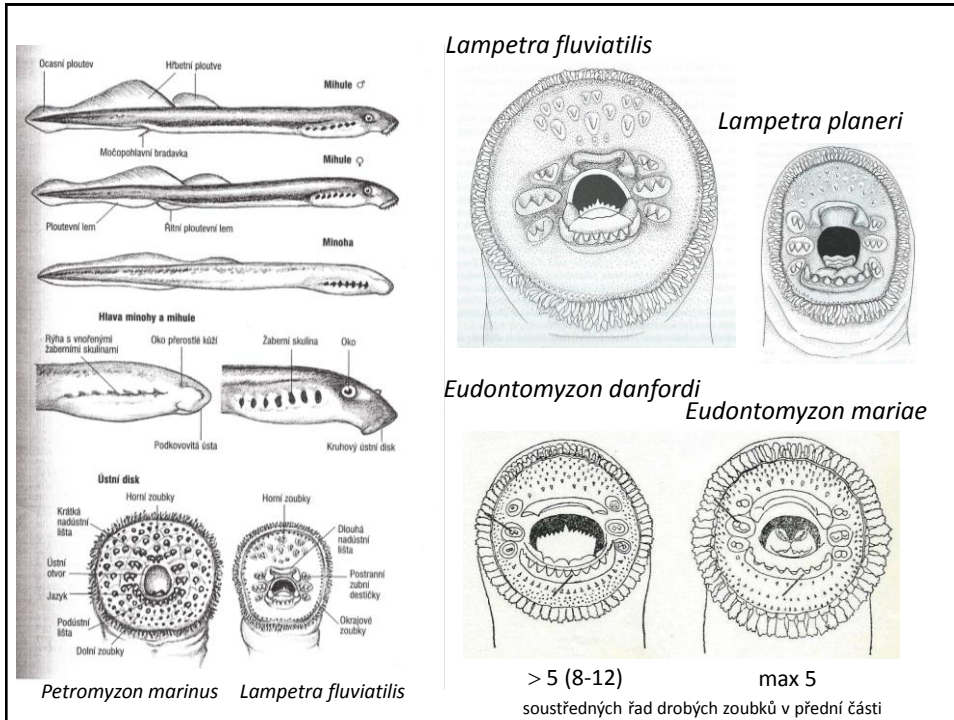
Fauna obratlovců ČR (+SR)

2. Mihule a ryby

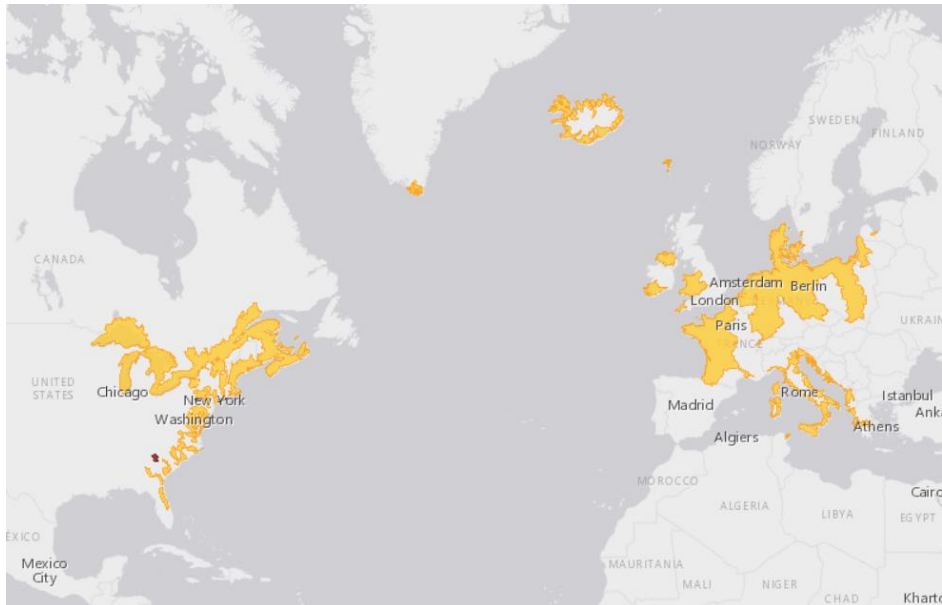

Petromyzon marinus – mihule mořská
 dospělci 120 cm, 2,5 kg

Eudontomyzon mariae – mihule ukrajinská
 dospělci 22 cm, minohy 23 cm
 podle: Maria Ivanovová – Bergová,
 manželka Lva Semjonoviče Berga (1876-1950)
 syn. *E. vladkovi* Oliva & Zanandrea, 1959 –
 mihule Vladkova
 Ukrajinec Vadim Dimitrijevič Vladkov (1898 Charkov –
 1984), 1921-1925 RNDr. - UK Praha

Eudontomyzon danfordi – mihule karpatská
 syn. *E. gracilis* – dospělci 30 cm, minohy 25 cm
 mihule drobná

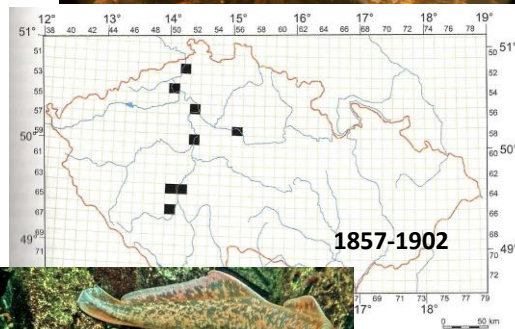
Petromyzon marinus – mihule mořská

Petromyzon marinus – mihule mořská

Sea lamprey

Ohrožení a ochrana:
červ. seznam ČR: **EX**
červ. seznam IUCN: **LC**

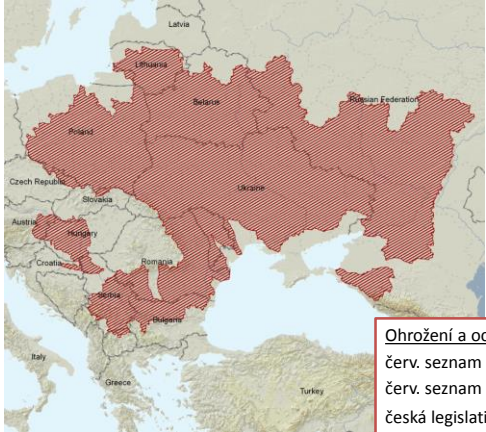

žijící u dna, anadromní (po metamorfóze návrat do moře), euryhalinní, monocyklický druh dravá – „parazitický“ biotyp

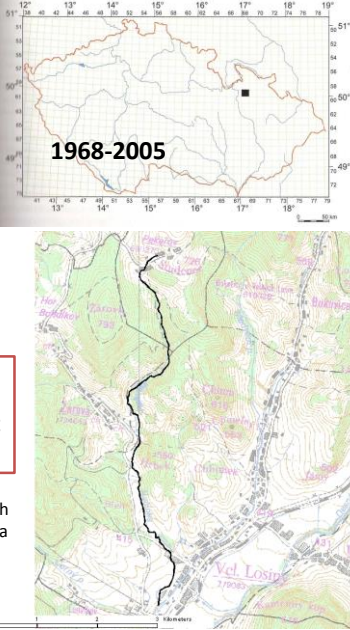
Poslední v ČR: 1902 – Labe u Děčína
v posledních letech: D-Bad Schandau
u Hřenska

***Eudontomyzon mariae* – mihule ukrajinská**

Ohrzení a ochrana:
červ. seznam ČR: **CR**
červ. seznam IUCN: **LC**
česká legislativa: **KO**

1968-2005

Račín potok u Velkých Losin

SK: ostrůvkovitě v Dunaji, horních úsecích Ipľu, Hronu, Váhu, Nítry a jejich přítocích

Račín potok u Velkých Losin (okr. Šumperk)
1968-Kux, od 1995-Hanel, 2000-18 larev, 2005-45 larev

***Eudontomyzon mariae* – mihule ukrajinská**
Ukrainian brook lamprey

„neparazitický“ biotyp
horské a podhorské potoky se štěrko-kamenitým dnem

Holčík, J. & C.B. Renaud, 1986: *Eudontomyzon mariae* (Berg, 1931). p. 165-185. In J. Holčík (ed.) The Freshwater fishes of Europe. Vol.1, Part I, Petromyzontiformes.

Folia Zool. – 55(3): 282-286 (2006)

New data on the geographic distribution and ecology of the Ukrainian brook lamprey, *Eudontomyzon mariae* (Berg, 1931)
Boris A. LEVIN^{1,2} and Juraj HOLČÍK³

Hanel L. & Lusk S., 2006: Dlouhodobé sledování mihule ukrajinské (*Eudontomyzon mariae*) v Račím potoce (1998-2006). Biodiverzita ichtyofauny České republiky (VI):45-49

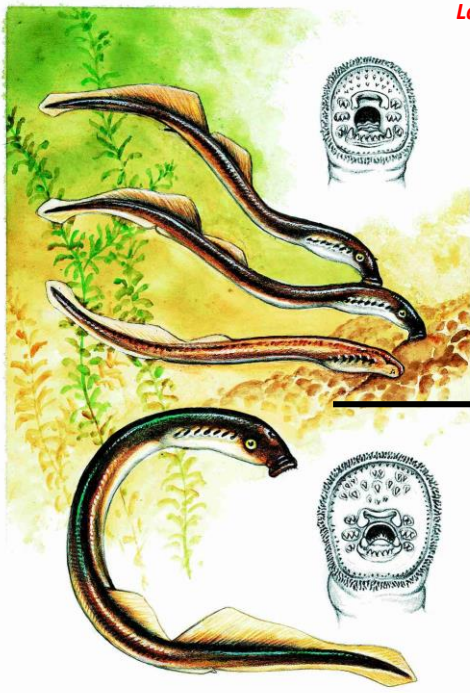

v SR žije:
Eudontomyzon danfordi – mihule karpatská
Carpathian brook lamprey

„parazitický“ biotyp
celý život ve sladké vodě
karpatský endemit – povodí Tisy

Renaud C. B. & Holčík J., 1988: *Lampetra (Eudontomyzon) gracilis*, a synonym of *Eudontomyzon danfordi*. *Environmental Biology of Fishes*, 23 (1-2): 127-130

„Evidence is presented which suggests that the nonparasitic lamprey, *Lampetra (Eudontomyzon) gracilis* Kux, 1965, is conspecific with the parasitic lamprey *Eudontomyzon danfordi* Regan, 1911. The diagnostic characters of the holotype and of the non-type material of *E. gracilis* are features found in *E. danfordi* specimens in their second and final year of adult life, thereby making the former a junior synonym of the latter.“

Lampetra planeri – mihule potoční (minoha, juv)

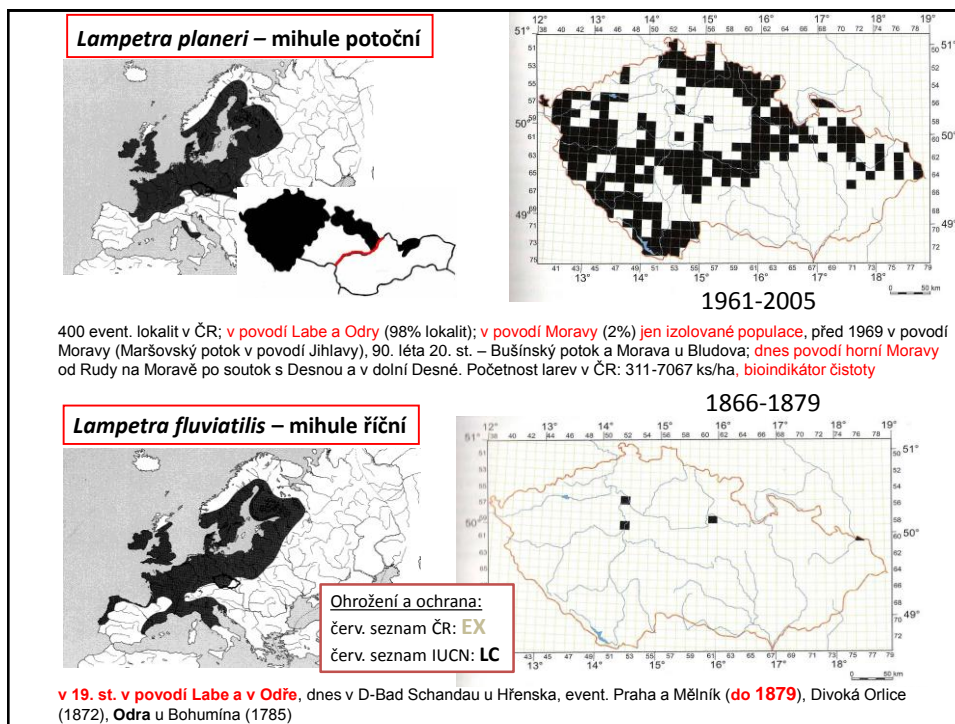

Lampetra planeri – mihule potoční
European brook lamprey
dospělec – 17 cm, minoha – 19 cm

Lampetra fluviatilis – mihule říční
River lamprey   dospělec – 50 cm, 150 g
„parazitický“ biotyp, anadromní
endemit Evropy

mihule potoční – *Lampetra planeri*

neparazitický, sladkovodní druh

potamodromní = migrující v rámci sladkých vod – třecí migrace proti proudu

monocyklický = rozmnožuje se pouze 1x za život, po vytření dospělci hynou

tekoucí vody pstruhového pásma (ojediněle v průtočných rybnících či mlýnských náhonech), nejčastěji v nadmořské výšce 300-600 m

dospělci v době tření (duben – květen) nad písčítým nebo štěrkovitým dnem

larva (minoha) ukryta v jemných bahnitých a písčítých náplavech – u nás vývoj 4-5 let (v rámci celého areálu 3-7 let); živí se rozsívkami, řasami, detritem (filtrace)

metamorfóza od podzimu do cca dubna: vynoří se oči, přemění ústa, zkrátí tělo, degeneruje střevo

dospělci nepřijímají potravu, migrují proti proudu ve dne i v noci (**NEschopní překonání vyšších překážek**) a třou se hromadně několik dnů až týdnů ve vytvořených miskovitých hnízdech na písčitoštěrkovitém dně v hloubce 5-15 cm

Ohrožení a ochrana:
červ. seznam ČR: **EN**
červ. seznam IUCN: **LC**
česká legislativa: **KO**

© J. Vondrák, Hřensko
www.hřensko.com
Lampetra planeri, Hřensko

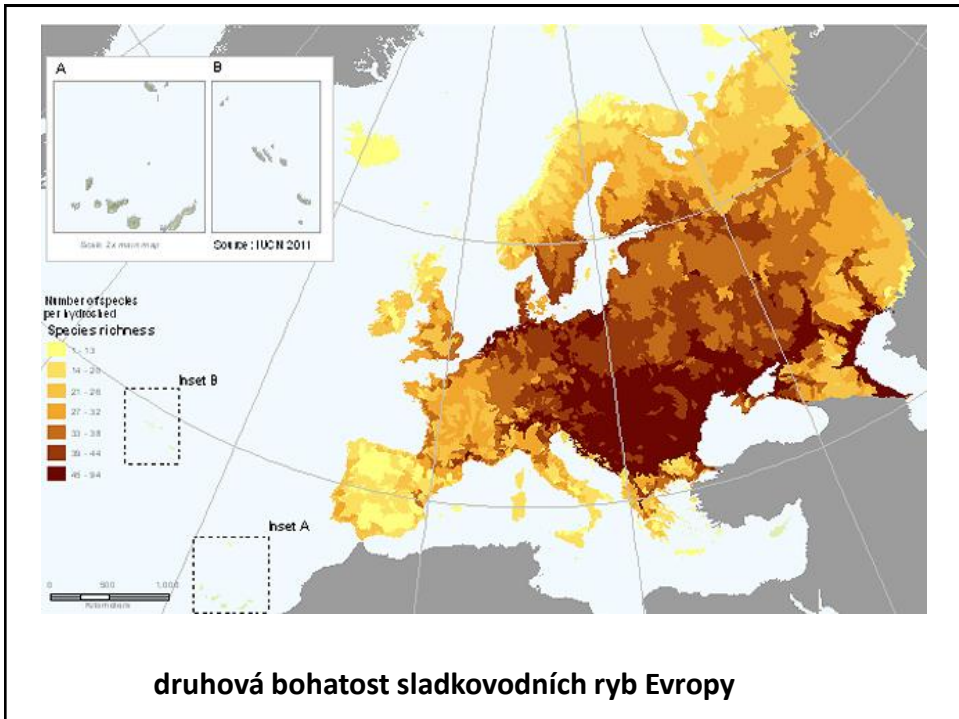
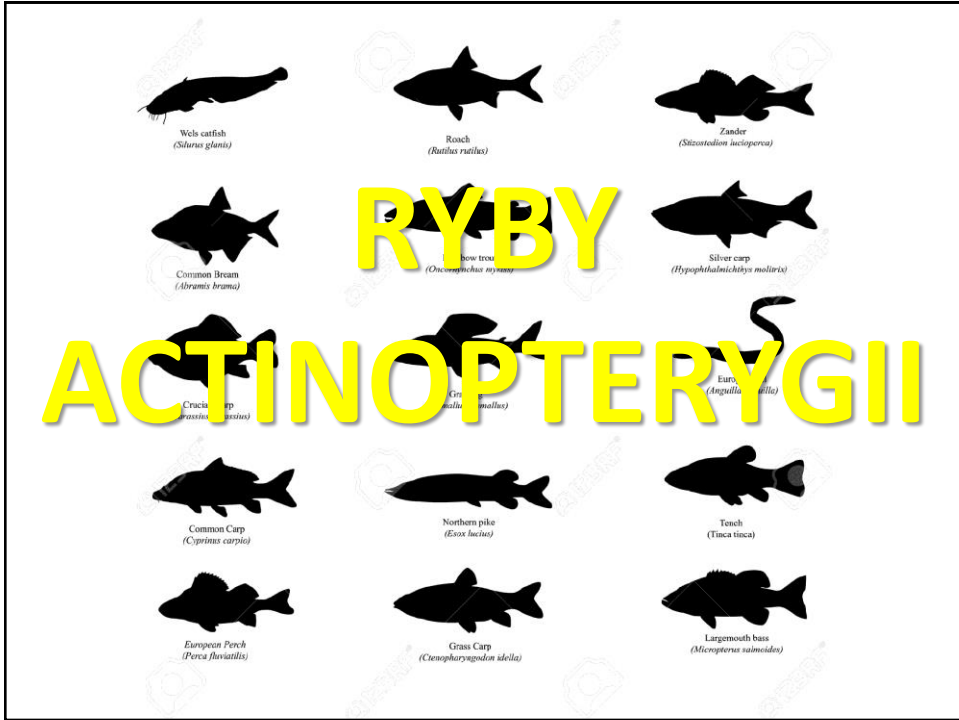
Recept z knížky dr. Jiřího Handsche - Labské rybářství v Čechách
a Míšeňsku z 16. století

Mihule mořská. Živá se polije krétským vínem, ve kterém se utopí. Pro úsporu lze použít i obyčejné víno. Pak se zařízne a do vína se zachytí krev. Nakrájí se na kusy a uvaří se ve vodě. Do směsi vína a krve se přidá skořice, hřebíček, zázvor, malé hrozinky, mandle a celý pepř. Vše se svaří. Vařená ryba se vloží do omáčky a ještě jednou se povaří. Může se nechat týden uležet. Takto připravena přichází mihule mořská na stůl velmožů.

Mihule říční. Čerstvá se uvaří ve slané vodě. Připravuje se s omáčkou z vína, cukru, skořice, malých hroznů, hřebíčku a zázvoru. Pro barvu se přidává třešňová šťáva a k tomu několik kuliček pepře nebo škrob se šafránem. Uzená mihule říční se uvaří ve vodě a opeče na rožni.

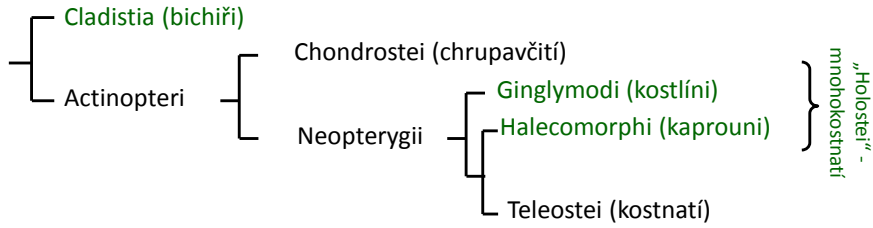
Mihule potoční je méně chutná než mřenka. Vaří se ve slané vodě nebo se peče na másle.

Pokrmem z dušených mihulí se udusil v roce 1135 anglický král Jindřich I., aniž by po sobě zanechal legitimního mužského potomka, podruhé pak, když v roce 1153 stejným způsobem zemřel *Eustach z Boulogne*, syn krále Štěpána, který uchvátil Jindřichově dceři Matyldě anglickou korunu o níž se pak sváděly celé toto období vyčerpávající boje, jež ukončila až Eustachova smrt; anglickým králem se pak stal Matyldin syn Jindřich II.

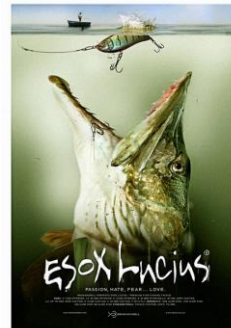
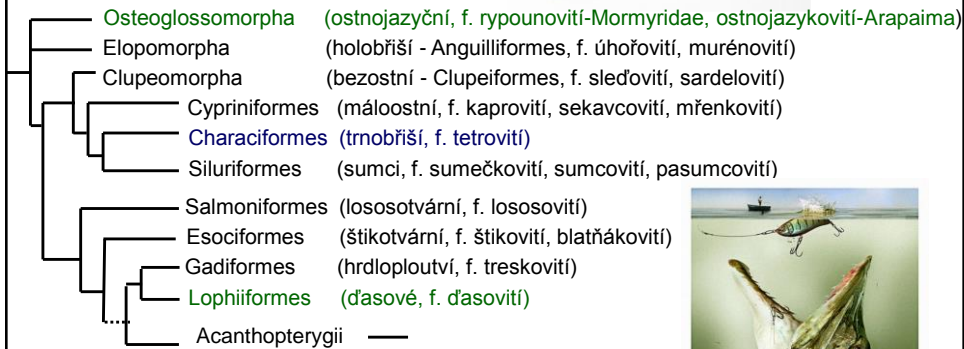

druhová bohatost sladkovodních ryb Evropy

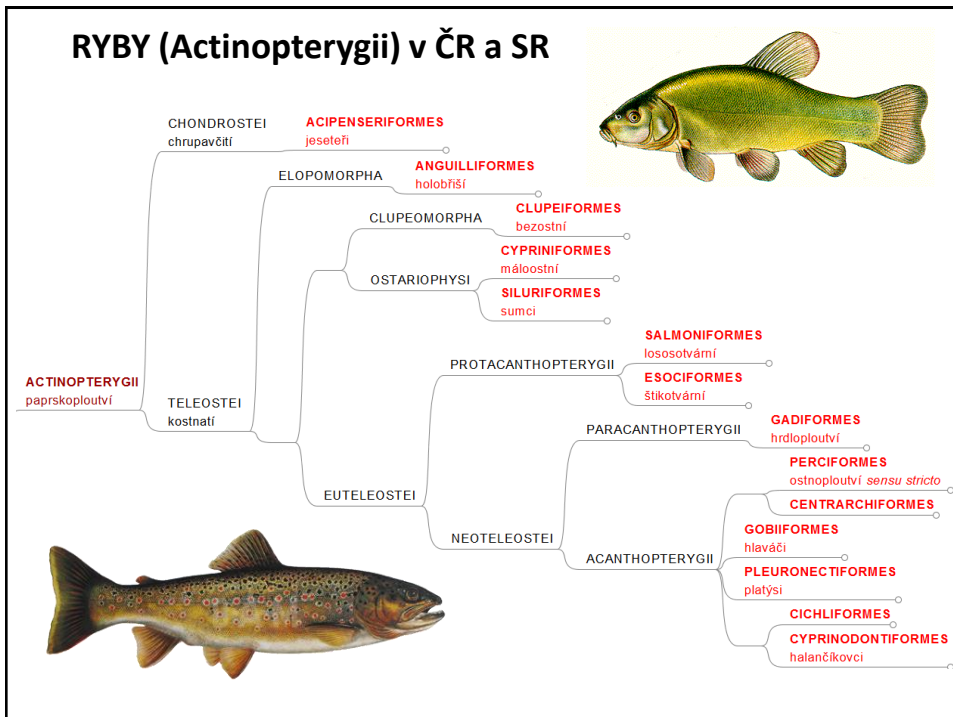
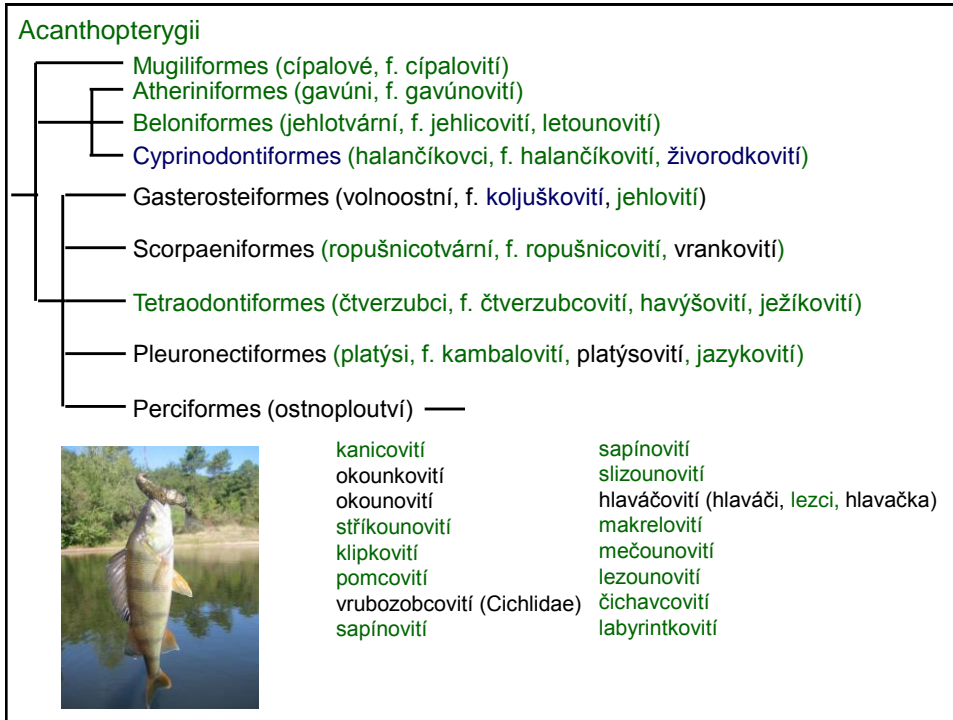
Actinopterygii - paprskoploutví

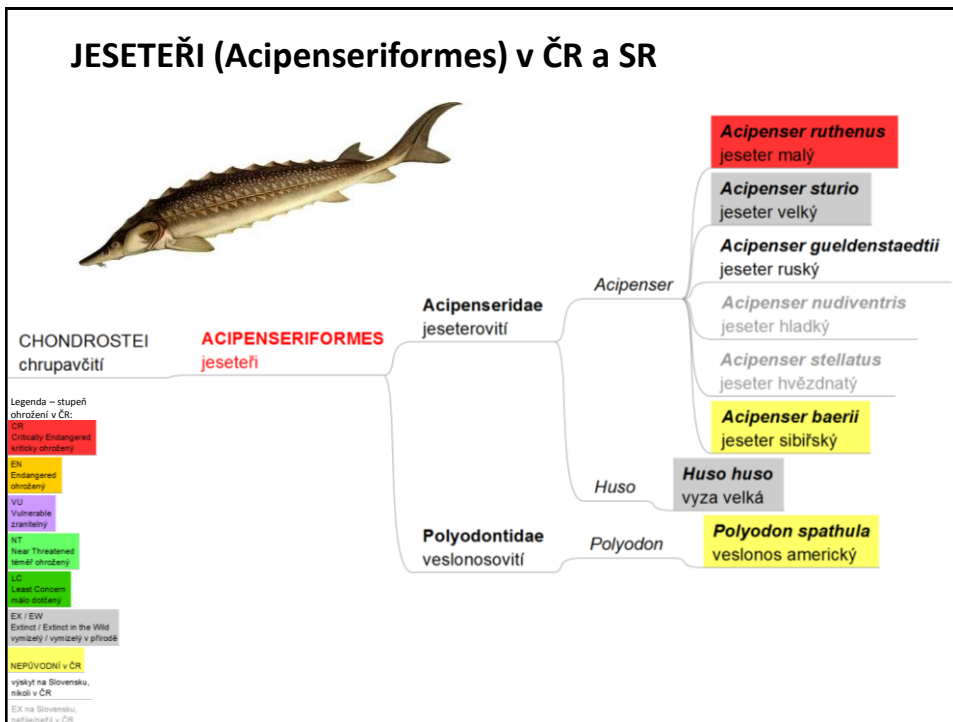

Teleostei - kostnatí

CHRUPAVČITÍ (Chondrostei): JESETEŘI (Acipenseriformes) v ČR a SR

v ČR ve volných vodách velmi vzácně 1 druh:
jeseter malý – *Acipenser ruthenus* Linnaeus, 1758 – **CR/VU**-, v SR jako VU

v ČR se již nevyskytují (EX) 2 druhy:
jeseter velký – *Acipenser sturio* Linnaeus, 1758 – **EX/CR**-
vyza velká – *Huso huso* (Linnaeus, 1758) – **EX/CR**-

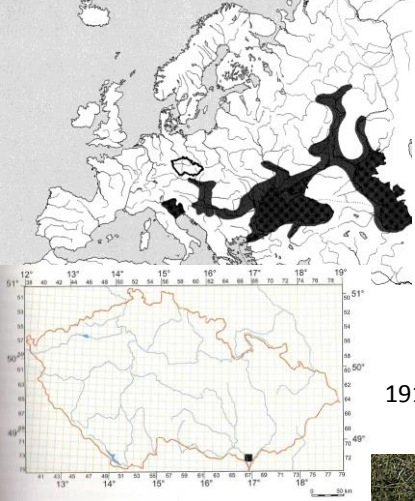
v SR ve volných vodách 2 druhy: kromě **A. ruthenus**
jeseter ruský – *Acipenser gueldenstaedtii* Brandt, 1833 – **-/CR**-; v SR jako CR

v SR se již nevyskytují (EX) 3 druhy: kromě **H. huso**
jeseter hladký – *Acipenser nudiiventris* Lovetzky, 1828 – **-/CR**-
jeseter hvězdnatý – *Acipenser stellatus* Pallas, 1811 – **-/CR**-

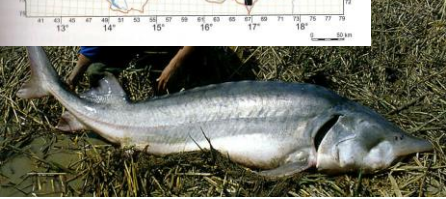
2 nepůvodní druhy chovány v **akvakulturách**:
jeseter sibiřský – *Acipenser baerii* Brandt, 1869 – **-/EN**-
veslonosovití: veslonos americký – *Polyodon spathula* (Walbaum, 1792) – **-/VU**-

červ. seznam ČR / červ. seznam IUCN / vyhl. 395 (176)

***Huso huso* (Linnaeus, 1758) – vyza velká**

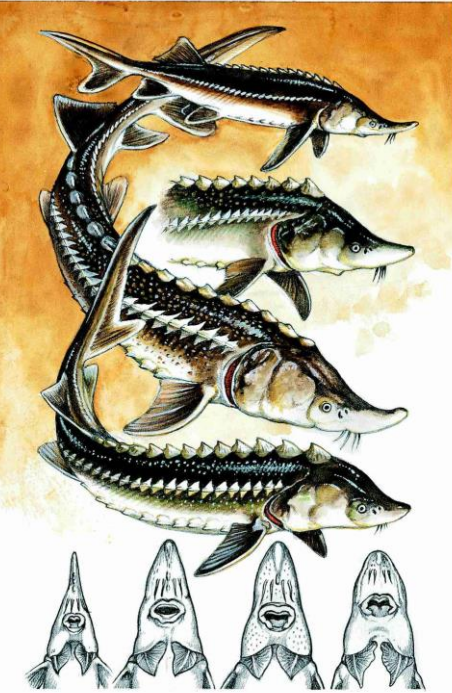

1916

anadromní, euryhalinní, dospělci v moři — 10 m; 1,5 tuny
Černém, Kaspickém, Azovském a Jaderském

v ČR: Morava u Lanžhota (1916?); chov Mydlovary
v SR: Dunaj, poslední 1926 – u Štúrova

***Acipenser ruthenus* – jeseter malý**

***Acipenser nudiiventris* – jeseter hladký**

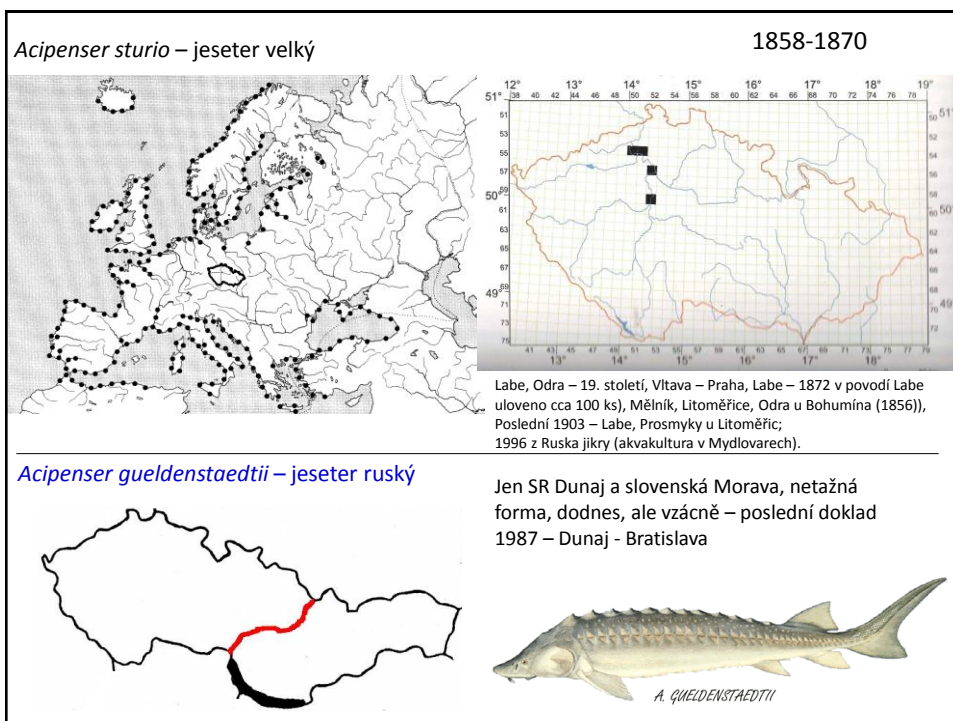
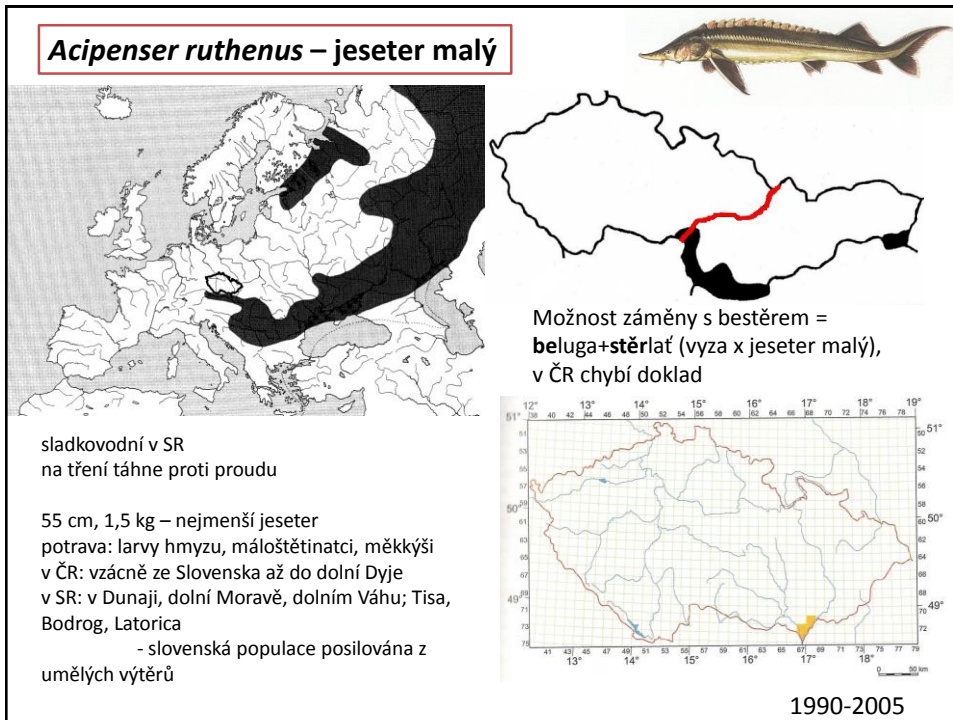

Anud – jen SR v minulosti, Dunaj do 2. poloviny 19. stol – po Bratislavu., tažný

***Acipenser sturio* – jeseter velký**

***Acipenser gueldenstaedtii* – jeseter ruský
güldenstädtii**

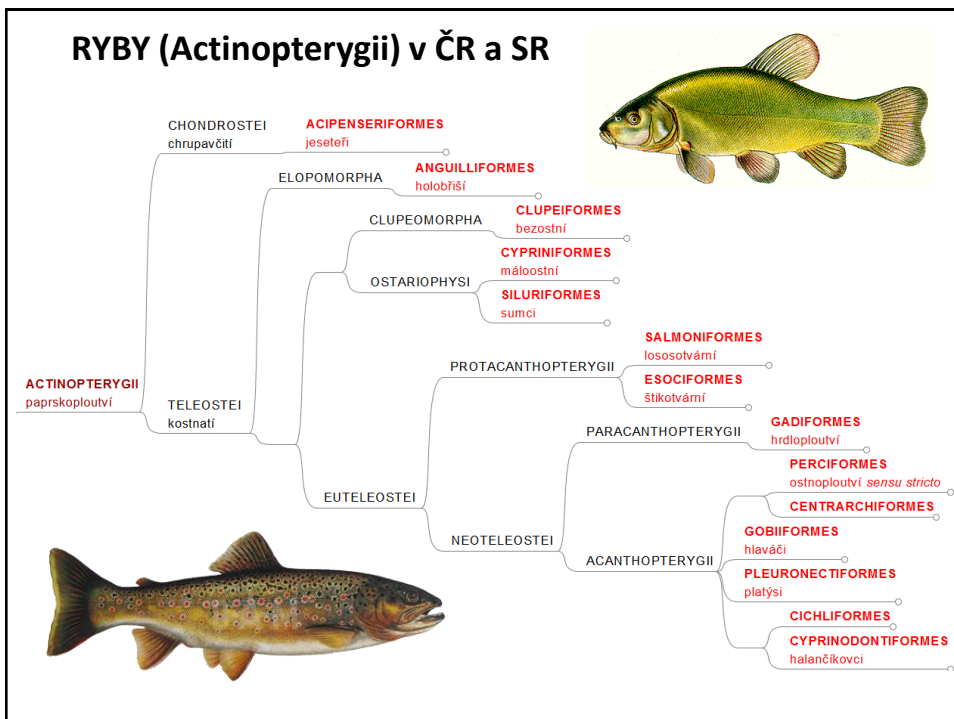

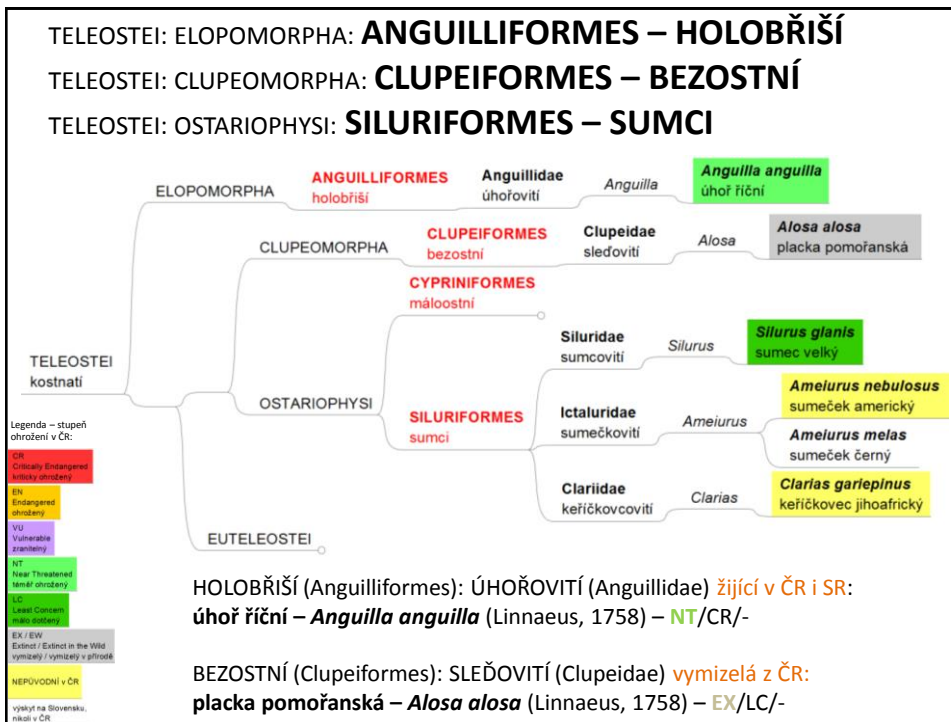
Acipenser stellatus – jeseter hvězdnatý
 Jen SR Dunaj – poslední u Komárna 1926

Acipenser baerii – jeseter sibiřský
 Jen v akvakulturách (ČR i SR)

Polyodontidae - veslonosovití
Polyodon spathula – veslonos americký

Veslonos – do Evropy 1970 z Ruska (původ Mississippi), do ČR 1995 z Ruska a USA – Mydlovary, dnes 100 ks juvenilů 5-10 kg; dovoz 10 ks do SR v 1993 z Maďarska (do 40cm), 2004 – 1 kus Hrušovská zdrž Dunaje u Čunova – splaven z horního Dunaje, kam unikl z rybníků nebo byl ilegálně vypuštěn (Rakousko nebo Německo); ve volných vodách NE

Anguilliformes - Holobřiší

Anguillidae - úhořovití

Anguilla anguilla (Linnaeus, 1758)
 – úhoř říční
 katadromní (thalassotokní) ryba
 v ČR původní jen v povodí Labe a Odry

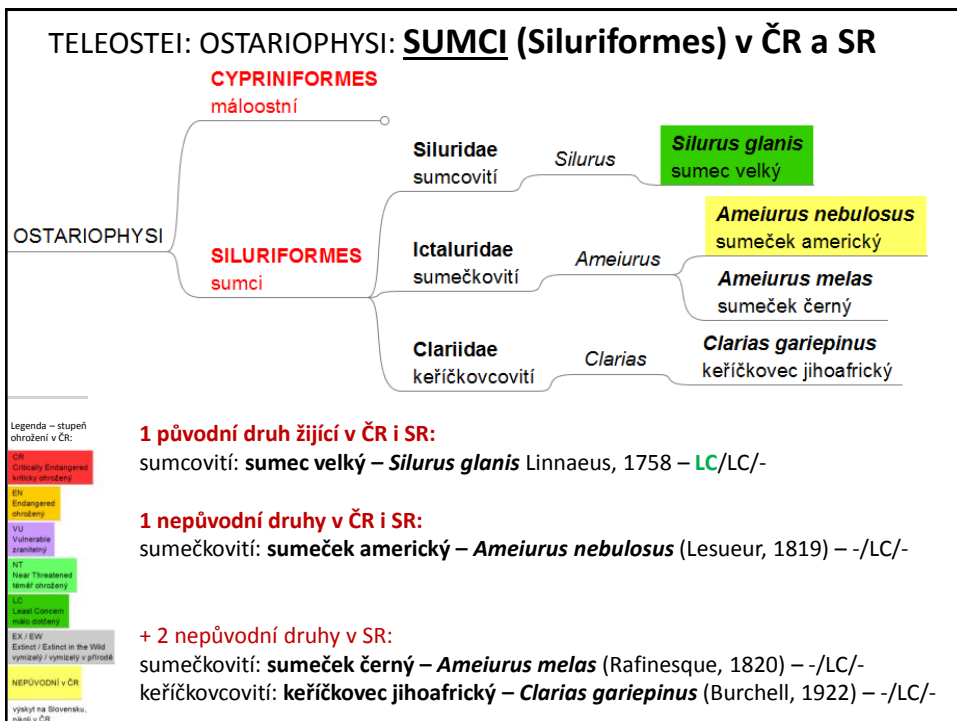
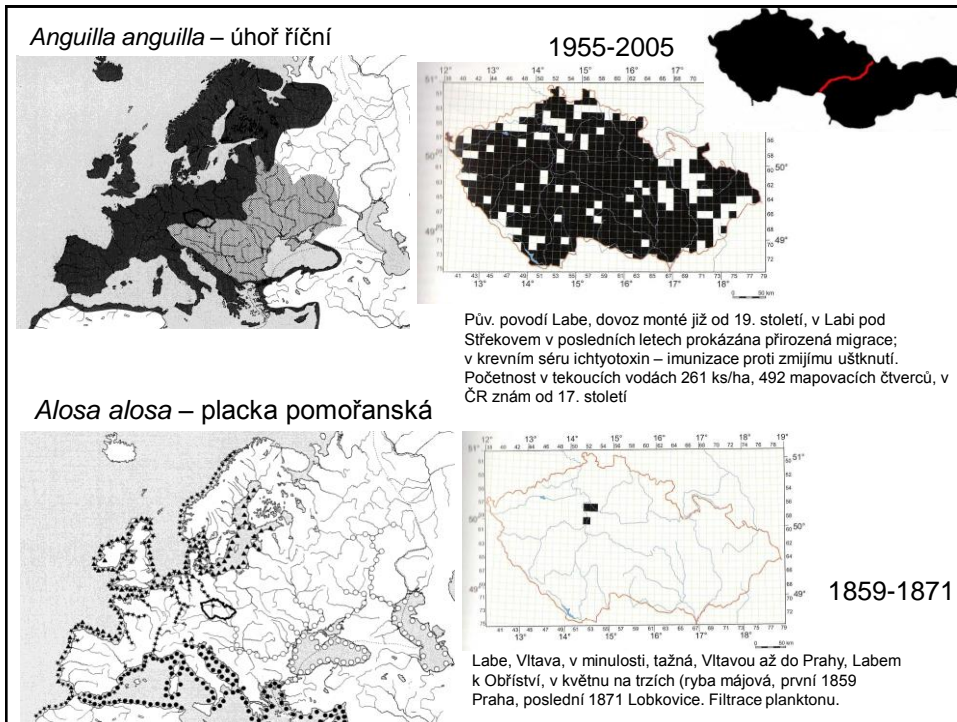
od zač. 20. st. uměle vysazován po celém území – dnes všude, ve většině typů vod, ale vázán na umělé vysazování – montě loveno u evropských břehů
 tření v Sargasovém moři – pelagofilní; po vytření dospělci hynou
 MM v brakických vodách, FF do řek
 dravá ryba: ryby, bezobratlí, mršiny
 žije až 20 let

Clupeiformes - Bezostní

Clupeidae - sled'ovití

Alosa alosa (Linnaeus, 1758)
 – placka pomořanská
 anadromní (potamotokní) ryba
 v 19. st. Labem až do Prahy

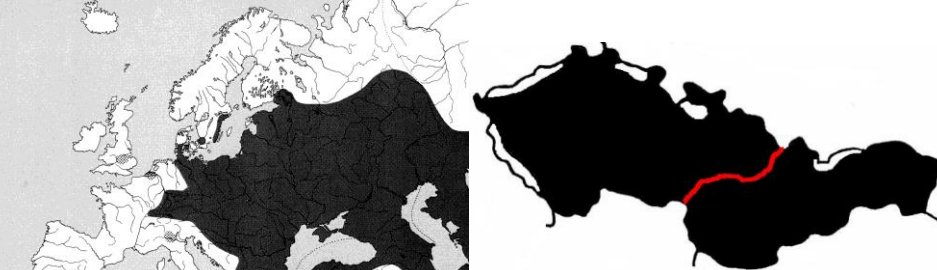

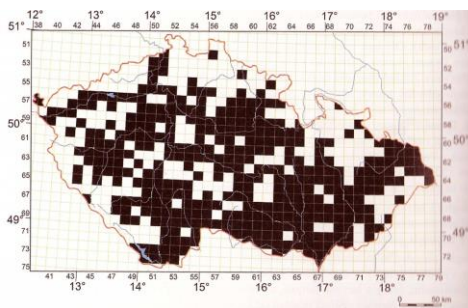
Silurus glanis Linnaeus, 1758
– sumec velký

největší ryba v ČR (2,55 m, 93 kg)
původní evropský druh
původně v dolních a středních úsecích velkých řek a inundačních vodách nižších poloh (Labe, Vltava, Lužnice, Morava)
nyní spíše v nižších polohách, často v přehradách a rybnících
přirozené populace podporovány umělým vysazováním

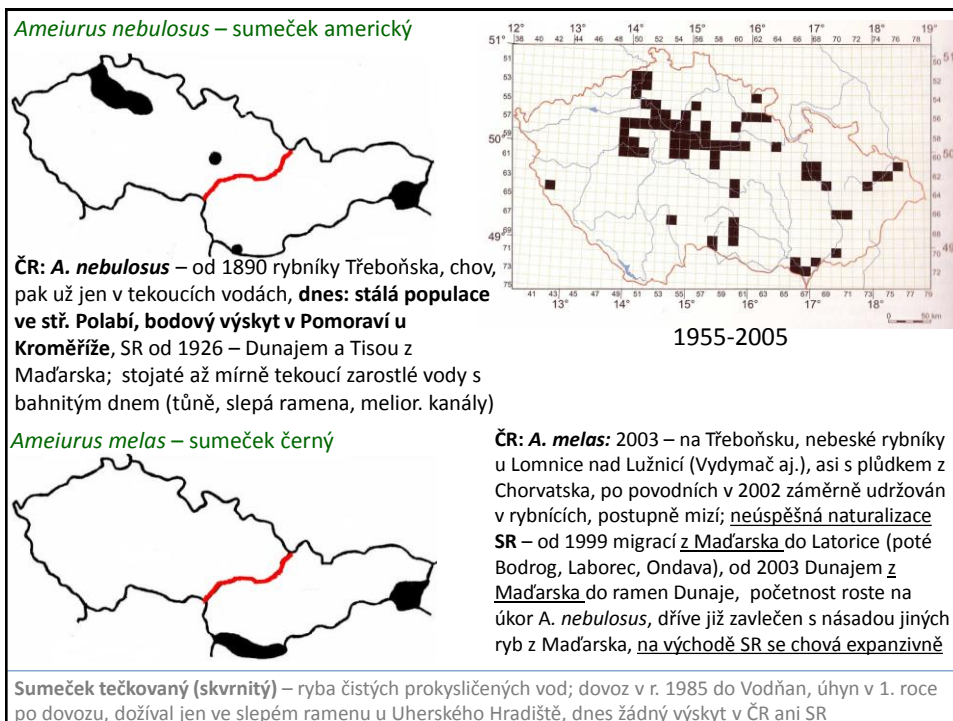
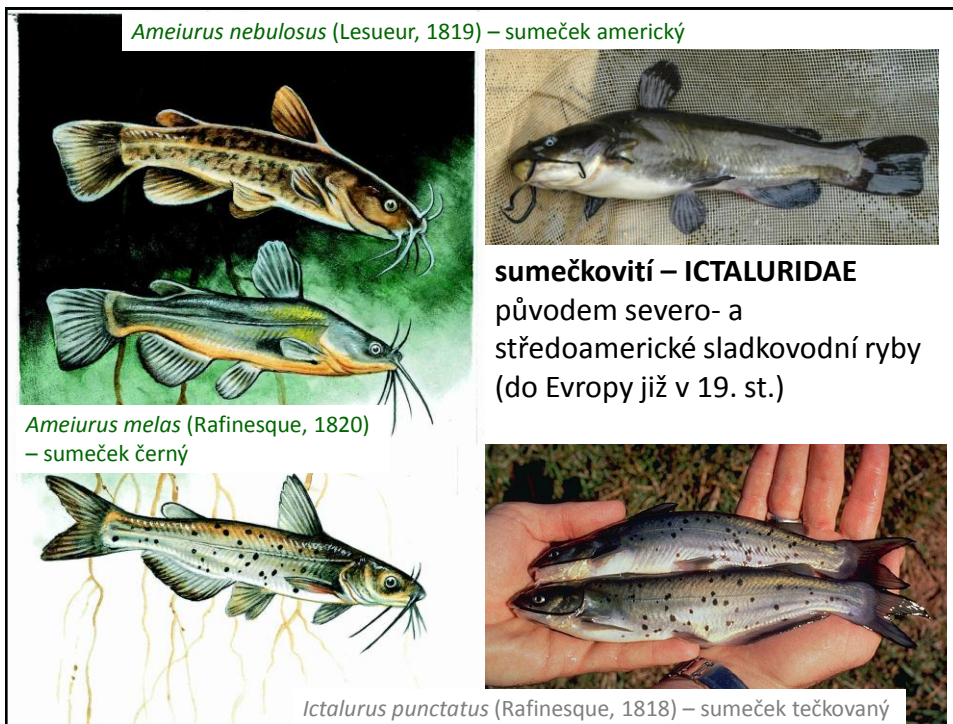
preferuje členité dno a břehy (dostatek úkrytů)
aktivní v noci a brzo ráno

dravá teplomilná ryba (loví ryby, savce, ptáky, zdechliny)
fytofilní, M střeží jikry

Silurus glanis – sumec velký

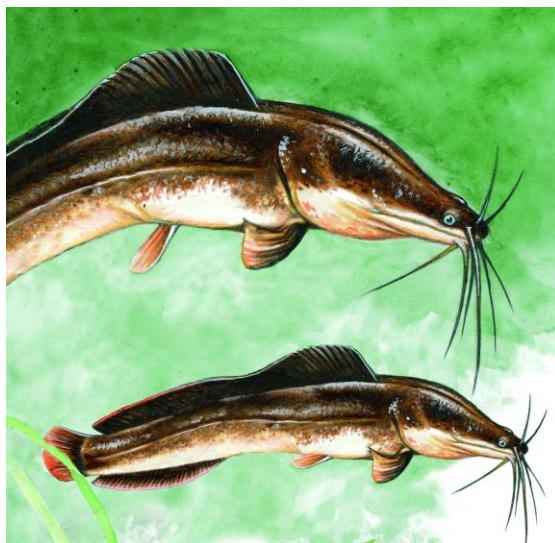

1991-2005

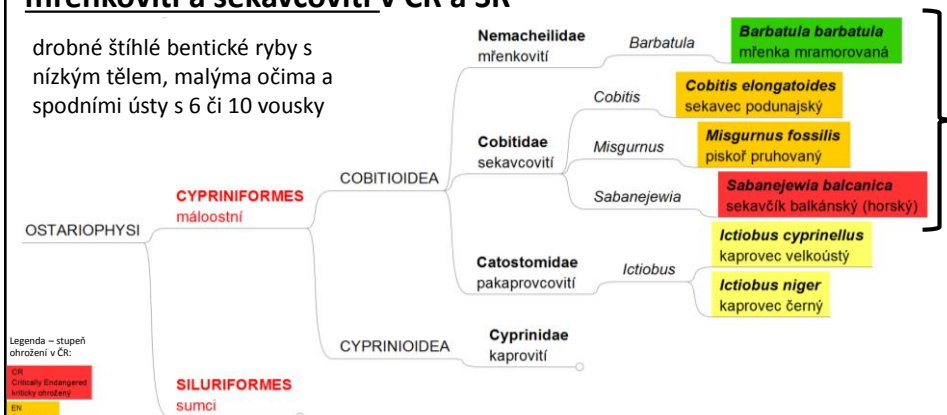
Clarias gariepinus (Burchell, 1922) – keříčkovec jihoafrický

Od 90. let v oteplené vodě akvakultury v Jeseníku, SR – 1989 z Maďarska do akvakultur v Bratislavě a Kežmarku, dnes jen ve Vrbovém u Piešťan – chov závislý na umělém výtěru. Žádný výskyt ve volných vodách. Schopnost využití vzdušného kyslíku, přežití vysušení a pohybu po souši. Chutné maso.

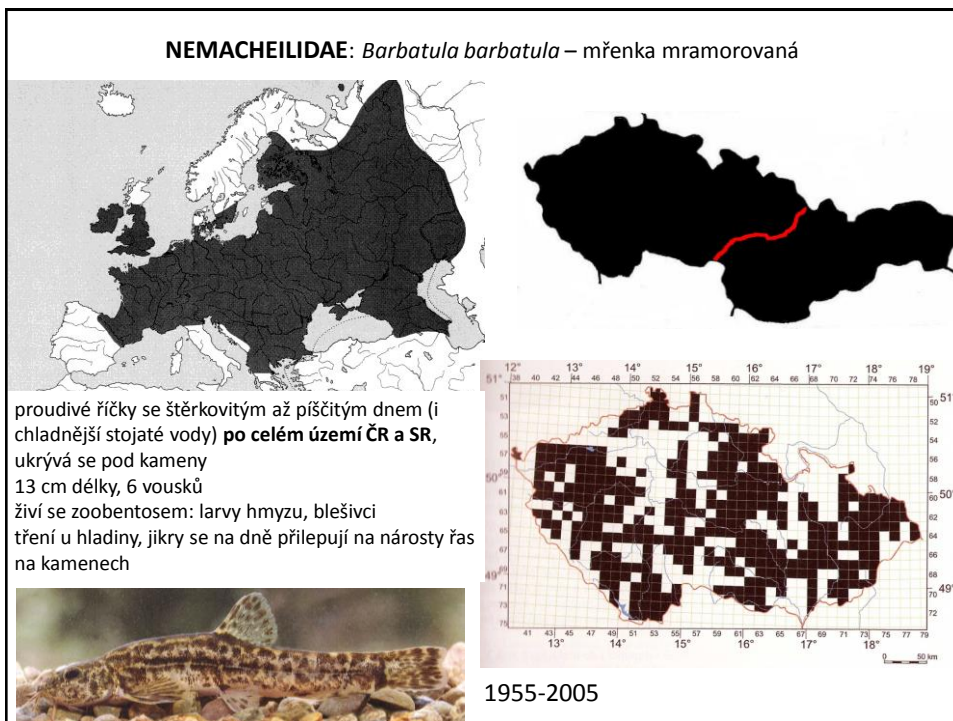
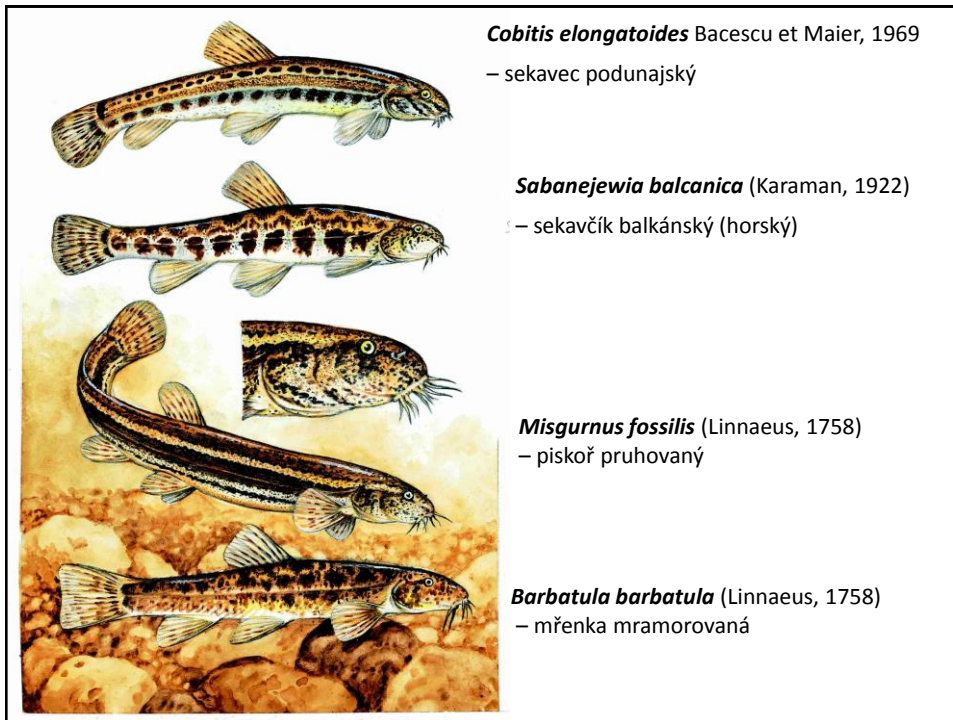
TELEOSTEI: OSTARIOPHYSI: MÁLOOSTNÍ (Cypriniformes): mřenkovití a sekavcovití v ČR a SR

drobné štíhlé benthické ryby s nízkým tělem, malými očima a spodními ústy s 6 či 10 vousky

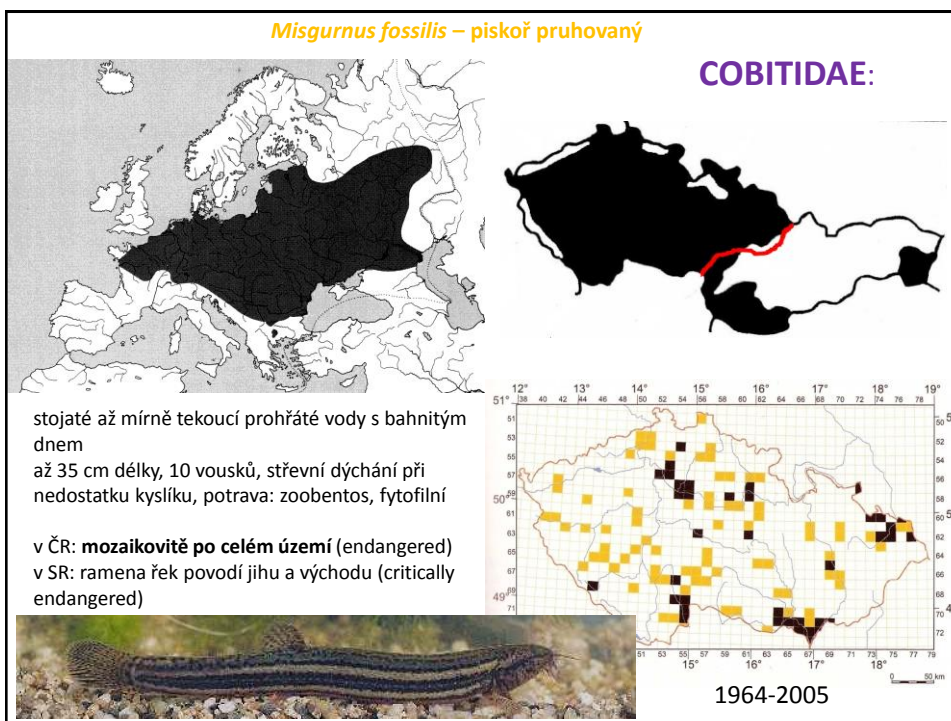
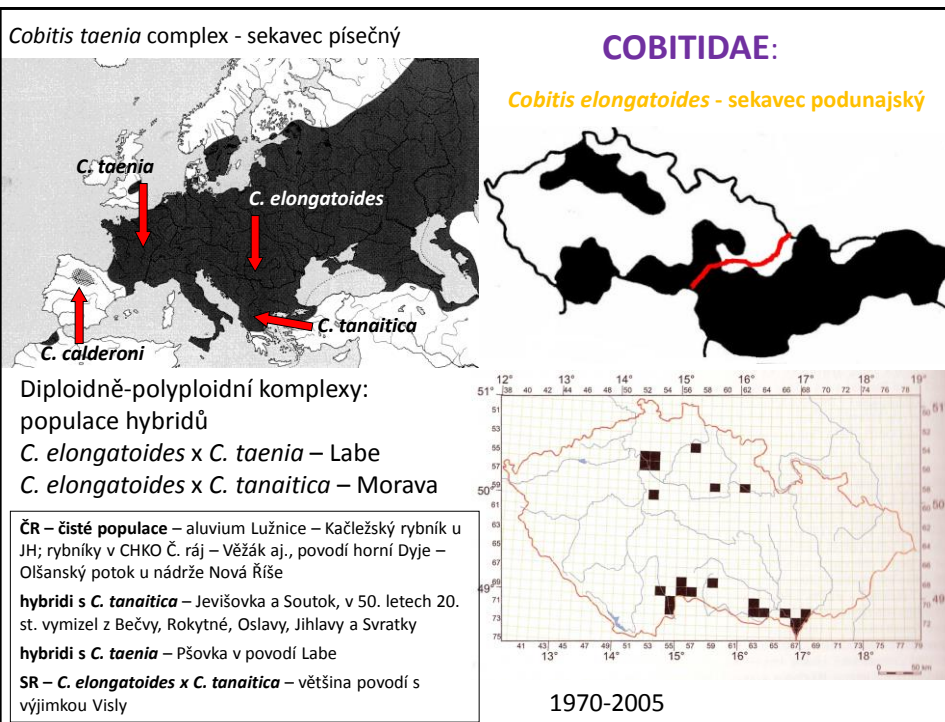

1 původní druh mřenkovitých (Nemacheilidae) žijící v ČR i SR:
 mřenka mramorovaná – *Barbatula barbatula* (Linnaeus, 1758) – LC/LC/-

3 původní druhy sekavcovitých (Cobitidae) v ČR i SR:
 sekavec podunajský – *Cobitis elongatoides* Bacescu et Maier, 1969 – EN/LC/SO
 piskoř pruhovaný – *Misgurnus fossilis* (Linnaeus, 1758) – EN/LC/O
 sekavčík balkánský – *Sabanejewia balcanica* (Karaman, 1922) – CR/LC/KO

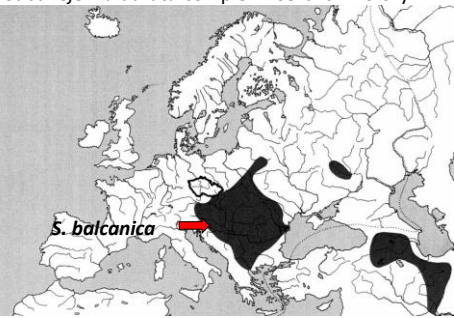
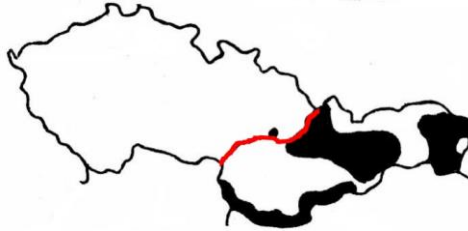

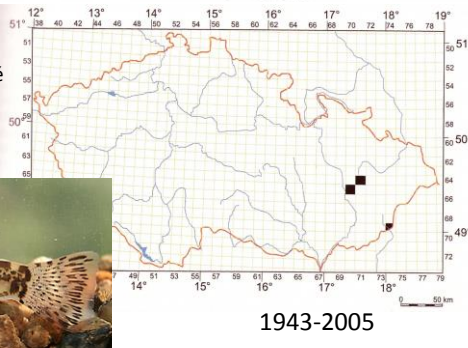
Sabanejewia aurata complex – sekavčík horský

Sabanejewia balcanica **COBITIDAE:**
– sekavčík balkánský

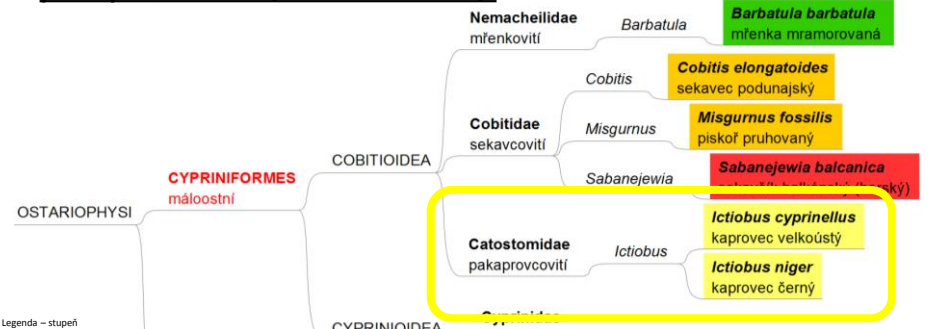
ČR- 1843 Bečva, Lipník, 50. léta 20.st. Bečva a Senice, poslední 1967 v náhonu u Hovězí, **dnes zde není; znovu zjištěn až 2001, 2005 – Vlára** u hranic se SR (Bílé Karpaty) – **CR**

SR - běžný v podhorských oblastech povodí Tisy, či povodí Dunaje, Váhu aj. – chladné vody – VU

1943-2005

TELEOSTEI: OSTARIOPHYSI: **MÁLOOSTNÍ (Cypriniformes): pakaprovcovití (Catostomidae) v ČR a SR**

CYPRINIFORMES máloostní

SILURIFORMES sumci

Catostomidae pakaprovcovití

- Ictiobus cyprinellus* kaprovec velkoústý
- Ictiobus niger* kaprovec černý

Cobitidae sekavcovití

- Barbatula* *Barbatula barbatula* mřenka mramorovaná
- Cobitis* *Cobitis elongatoides* sekavec podunajský
- Misgurnus* *Misgurnus fossilis* piskoň pruhovaný
- Sabanejewia* *Sabanejewia balcanica* (sekavčík balkánský)

Nemacheilidae mřenkovití

Legenda – stupeň ohrožení v ČR:

- CR: Critically Endangered kriticky ohrožený
- EN: Endangered ohrožený
- VU: Vulnerable zranitelný
- NT: Near Threatened téměř ohrožený
- LC: Least Concern málo ohrožený
- EX / EW: Extinct / Extinct in the Wild vymizelý / vymizelý v přírodě
- NEPŮVODNÍ v ČR

výskyt na Slovensku, málo v ČR

2 nepůvodní druhy pakaprovcovitých (Catostomidae) v akvakulturách:

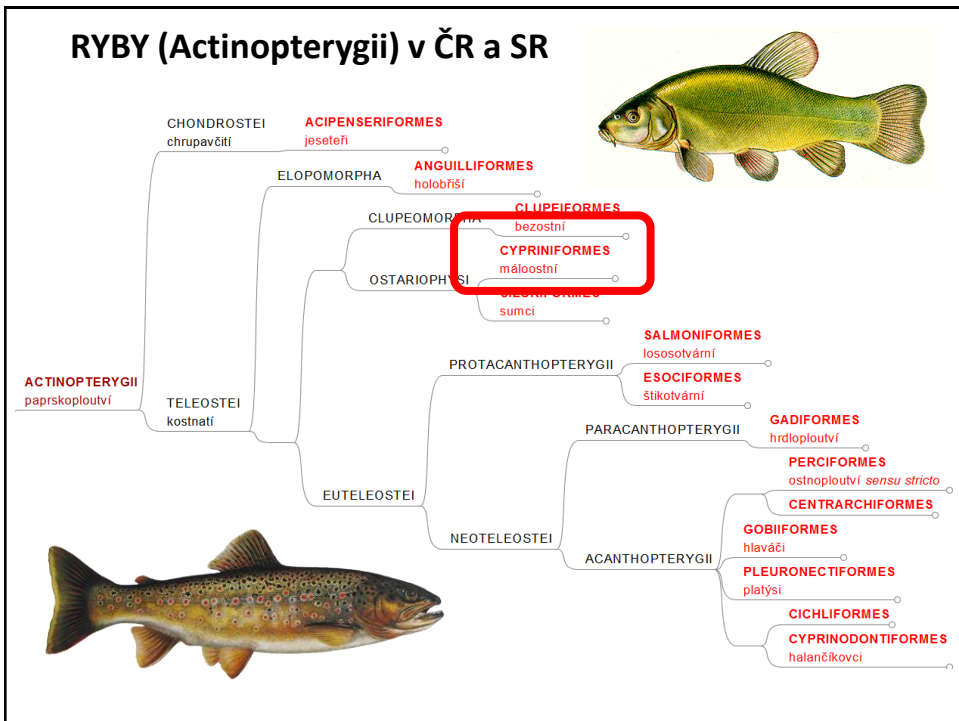
kaprovec velkoústý – *Ictiobus cyprinellus* (Valenciennes, 1844) – –/LC/-
kaprovec černý – *Ictiobus niger* (Rafinesque, 1819) – –/LC/-

Ictiobus cyprinellus (Valenciennes, 1844) – kaprovec velkouštý

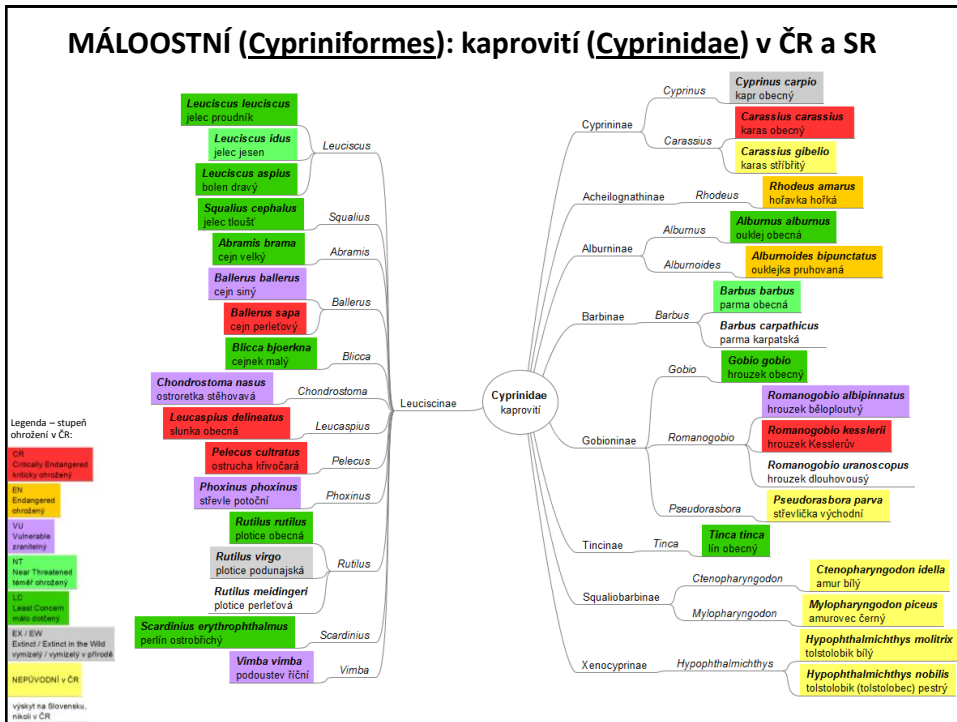

Ze S. Ameriky - bufalo, stojaté vody; v ČR od 1986 – Vodňany a Milevsko, záznam úniku z chovu, chutné maso, perspektivní ryby uzavřených vod, S VYLOUČENÍM RIZIKA ÚNIKU DO VOLNÝCH VOD

Ictiobus niger (Rafinesque, 1819) – kaprovec černý

Cypriniformes - Máloostní

Cyprinidae – kaprovití:

CYPRININAE:

Cyprinus carpio Linnaeus, 1758 – kapr obecný

Cyprinus carpio carpio m. *hungaricus* - sazan, EX/DD/O

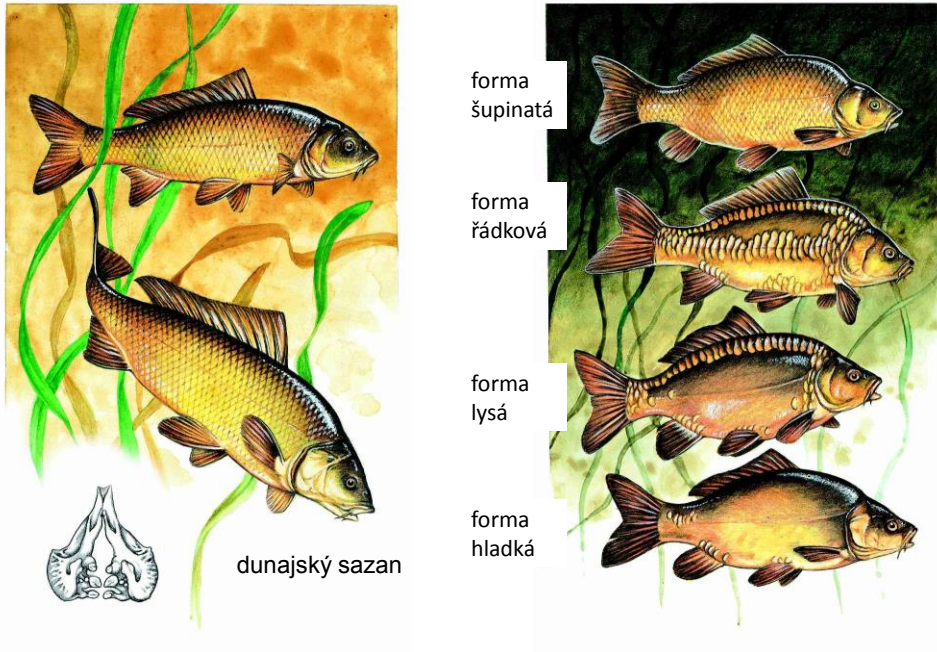
Carassius carassius (Linnaeus, 1758) – karas obecný, CR/EN/-

Carassius gibelio (Linnaeus, 1758) – karas stříbřitý, NEPŮVODNÍ

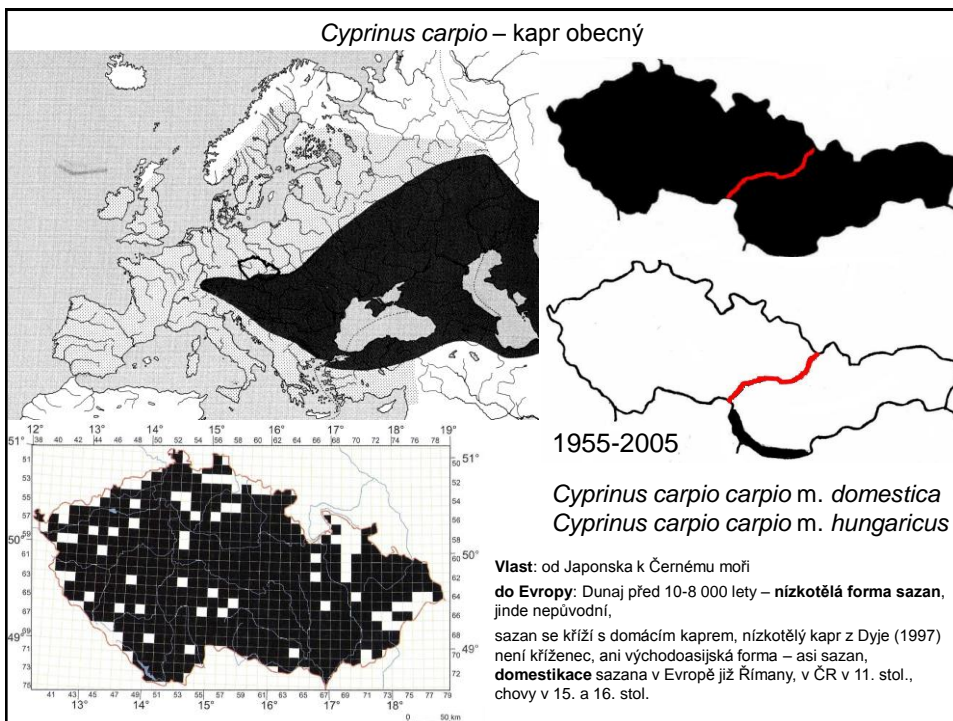

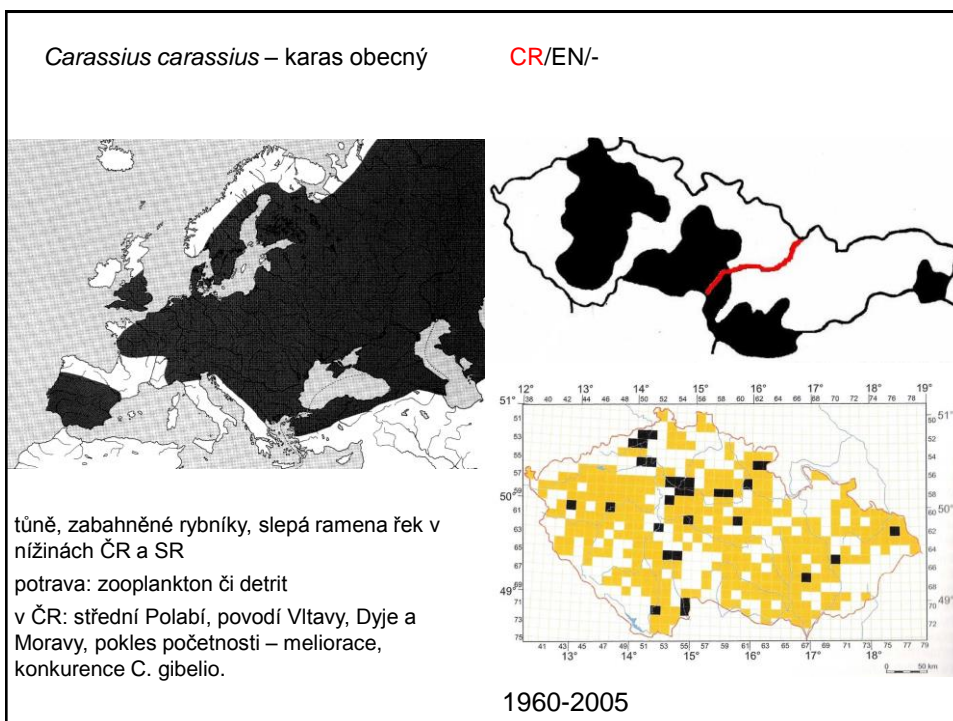
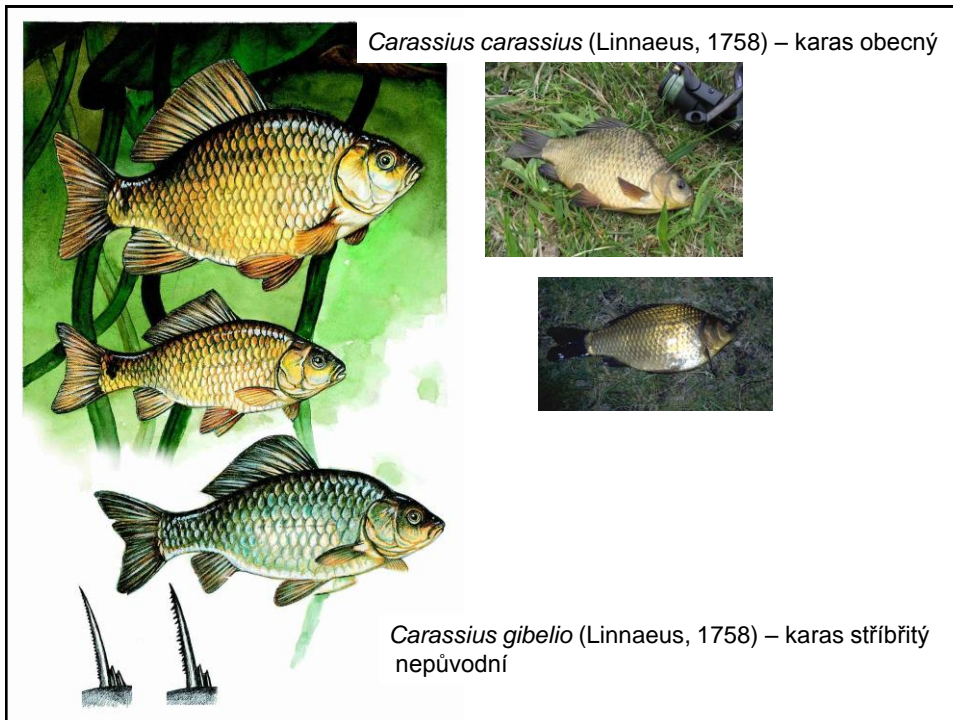

Cyprinus carpio Linnaeus, 1758 – kapr obecný

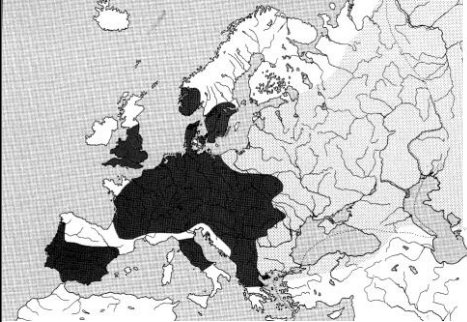

Cyprinus carpio – kapr obecný

Carassius auratus komplex

60. léta – invaze z Maďarska do SR, 70. léta na Moravu, po 1980 v Čechách, gynogeneze – sexuální parazitismus

C. auratus komplex: původ není znám, zavlečení do Evropy:

C. auratus (teplomilnější, J-Evropa, V.B) + chovaná okrasná forma

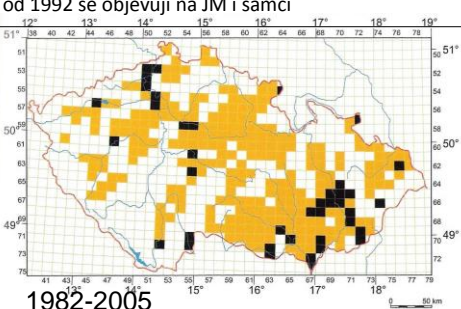
C. gibelio (chladnomilnější, stř. a V-Evropa)

Carassius gibelio – karas stříbřitý nepůvodní, expanzivní

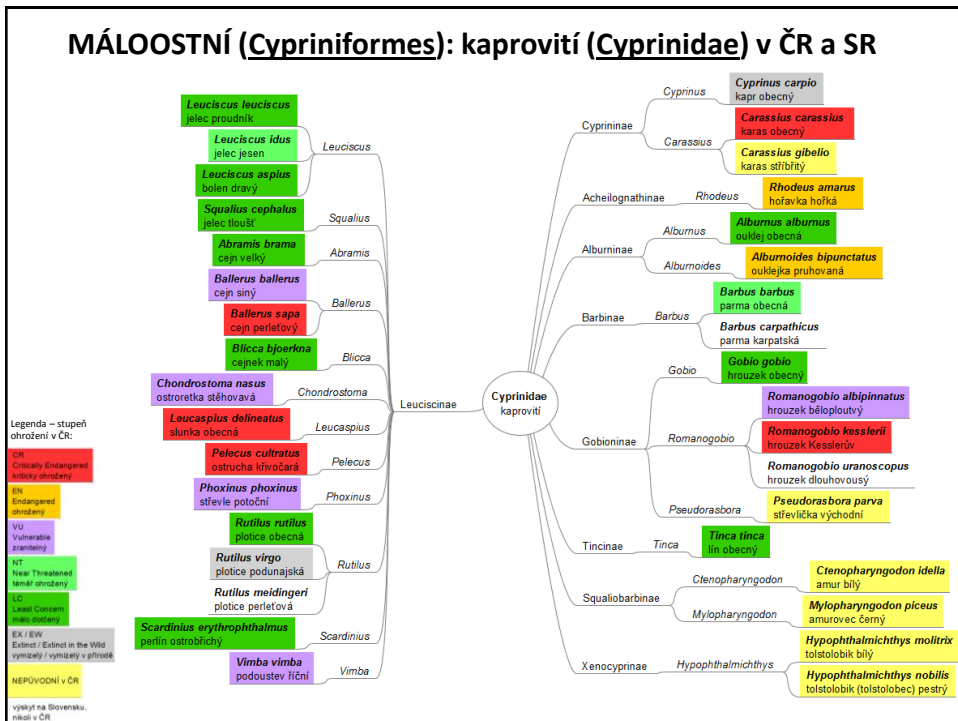

gynogeneze: naše populace tvořené jen FF, výtěr se MM jiných kapr. ryb, jejichž spermie vajíčka karasů neoploďdují, jen stimulují jejich vývoj – z nich opět jen FF;

od 1992 se objevují na JM i samci

1982-2005

Cypriniformes - Máloostní

Cyprinidae – kaprovití:

ACHEILOGNATHINAE:

Rhodeus amarus (Bloch, 1782) – hořavka hořká (duhová), EN/LC/-

GOBIONINAE:

Gobio gobio (Linnaeus, 1758) – hrouzek obecný, LC/LC/-

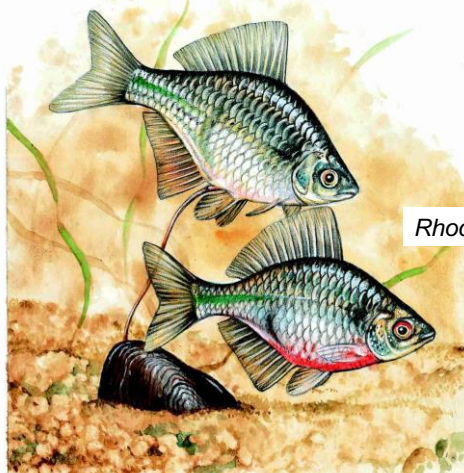
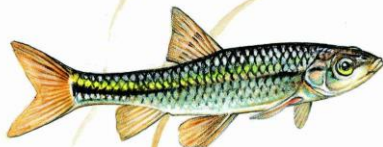
Romanogobio albipinnatus Lukasch, 1933 – hrouzek běloploutvý, VU/LC/-

Romanogobio kesslerii Dybowski, 1862 – hrouzek Kesslerův, CR/LC/KO

Romanogobio uranoscopus (Agassiz, 1828) – hrouzek dlouhovousý – jen SR

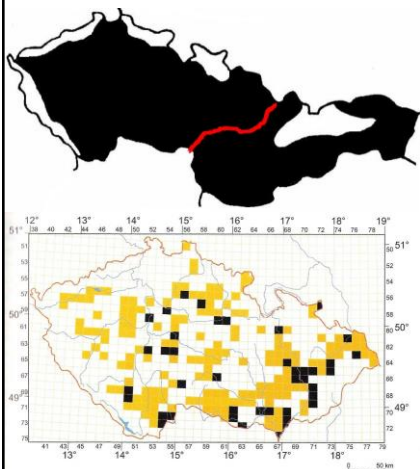
Pseudorasbora parva (Temminck et Schlegel, 1846)
– střevlička východní – nepůvodní

Pseudorasbora parva (Temminck et Schlegel, 1846) – střevlička východní

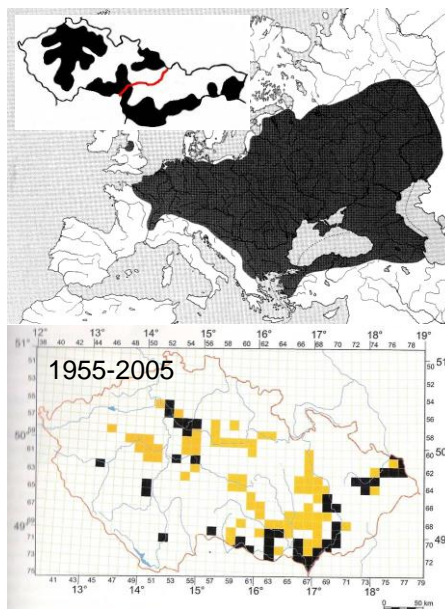
Rhodeus amarus (Bloch, 1782) – hořavka hořká

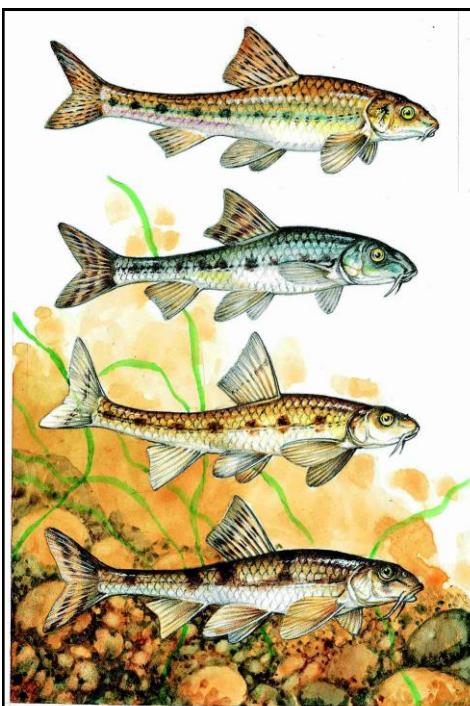
Pseudorasbora parva – stěvlička východní

1982-2005

Stěvlička – z JV Asie, do ČR s plůdkem z Maďarska, 1974 v mrtvém ramenu Tisy, počátkem 80. let na Moravu a do Čech, slepá ramena, do nádrží díky záplavám nebo s násadou jiných ryb; **invazní druh** – odolná k parazitům, mnohodávkový výtěr, hlídání, rychlé dospívání (1 rok), konkurent mladým chovným rybám

Rhodeus amarus – hořavka duhová

Hořavka – ostrůvkovitý výskyt, teplé vody, vazba na *Unio*, naše nejmenší ryba do 9 cm, **ostrakofilní**

Gobio gobio (Linnaeus, 1758)

– hrouzek obecný

Gobio gobio = složitý taxonomický komplex: *G. gobio* (povodí SM, BM, ČM), *G. obtusirostris* (BM, ČM), *G. carpathicus* (ČM), *G. sp. 1* (jen SR)

Romanogobio kesslerii Dybowski, 1862

– hrouzek Kesslerův

Romanogobio kesslerii = *R. kesslerii*, *R. banaticus*, *R. carpathorossicus* (Tisa, SR, species-in-waiting)

Romanogobio albipinnatus Lukasch, 1933

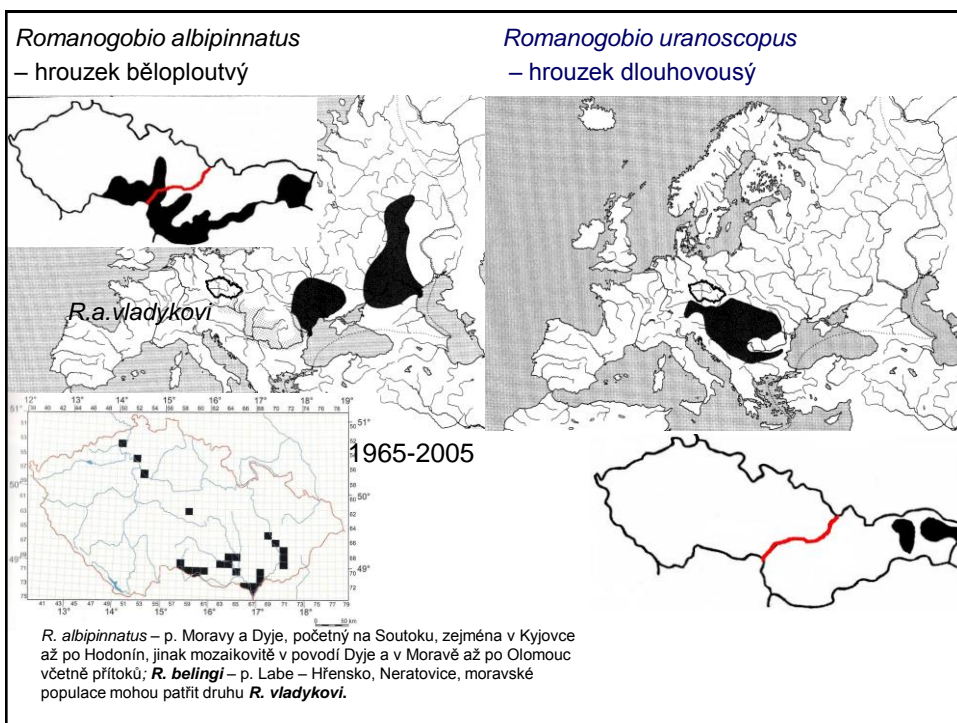
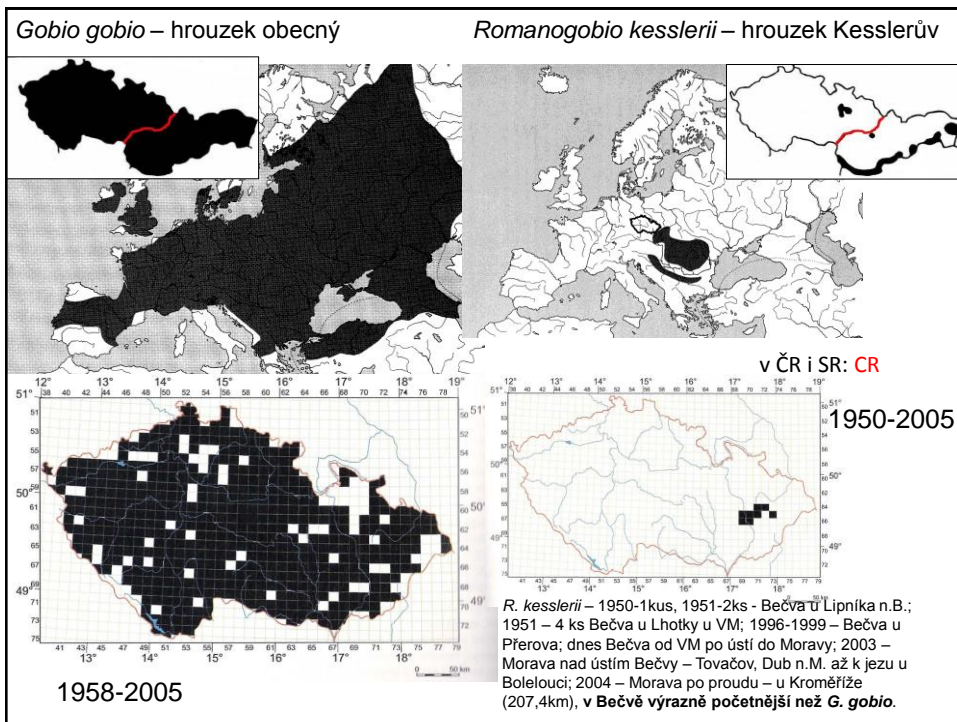
– hrouzek běloploutvý

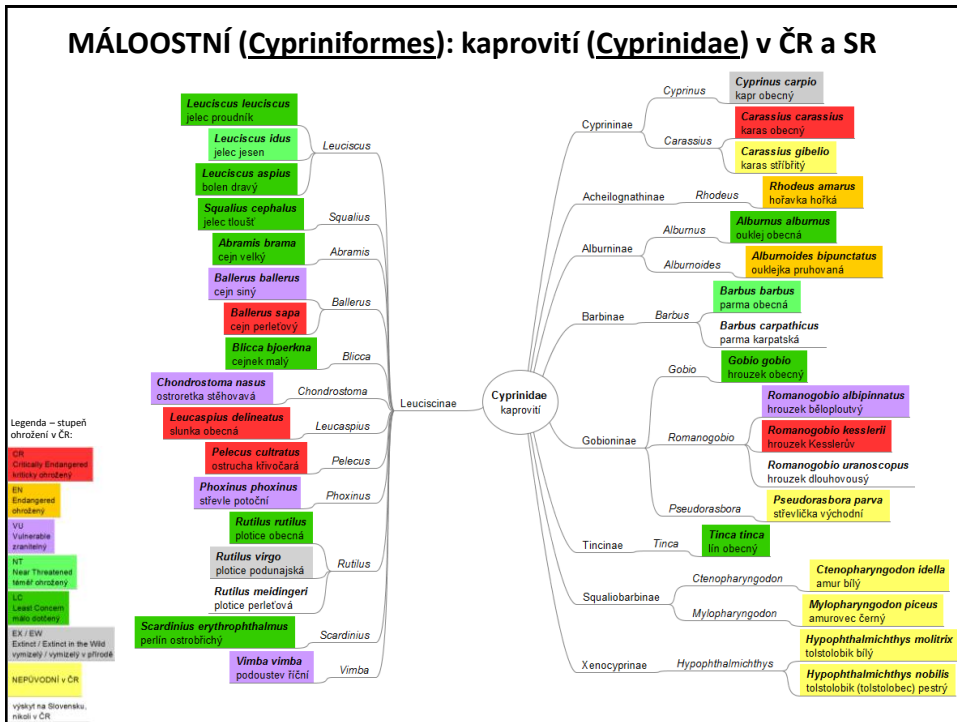
Romanogobio albipinnatus = *R. vladkyovi*, *R. belingi* (jen Labe ČR)

Romanogobio uranoscopus (Agassiz, 1828)

– hrouzek dlouhovousý

Romanogobio uranoscopus = *R. uranoscopus*, *R. frici* (jen SR, critically endangered)

Cypriniformes - Máloostní

Cyprinidae – kaprovití:

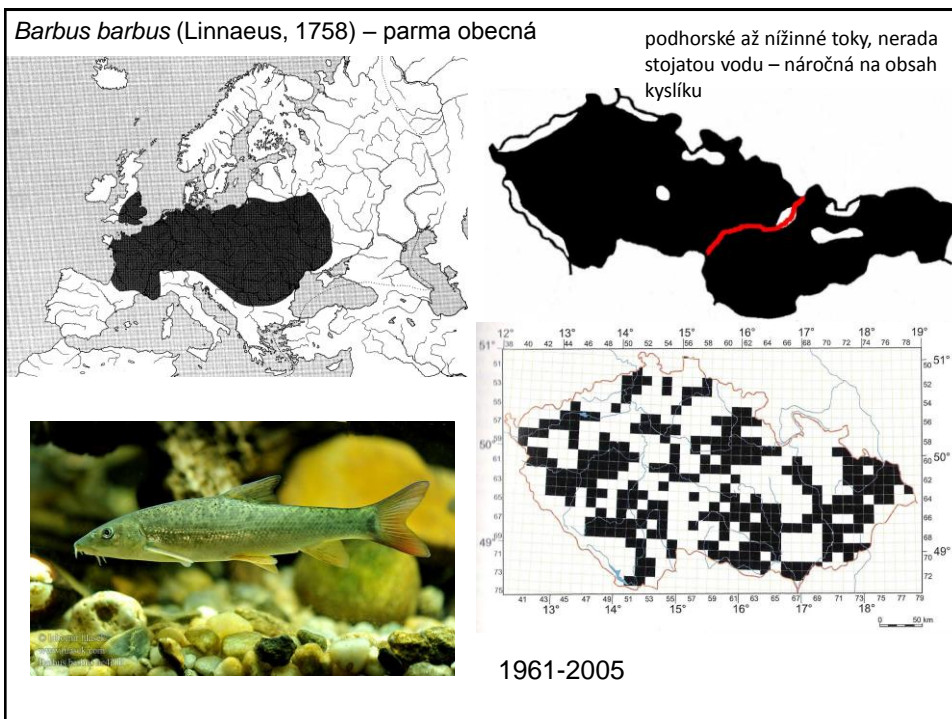
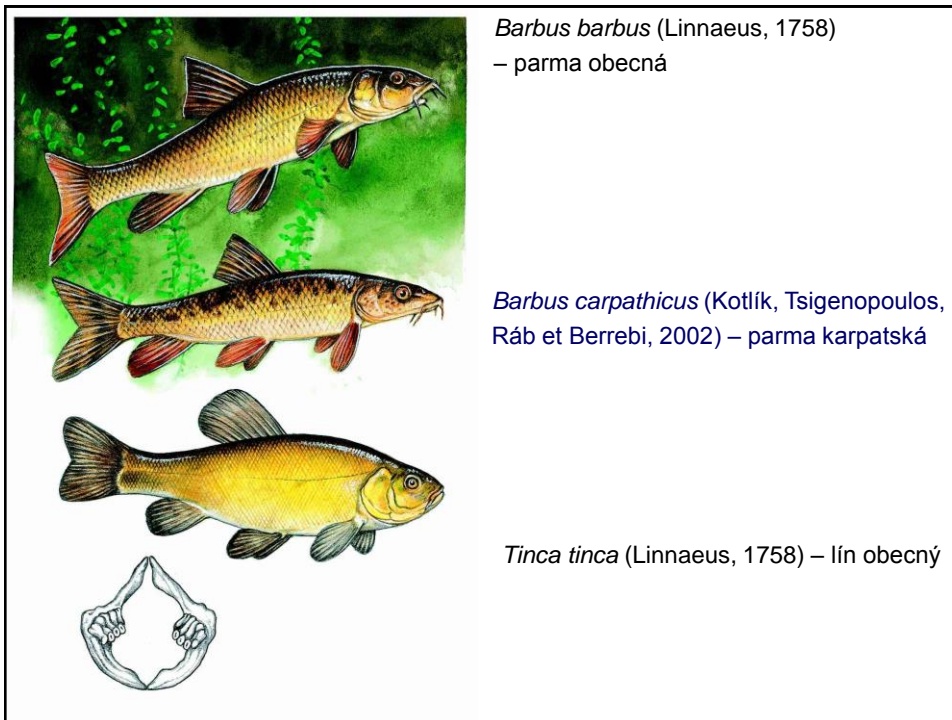
BARBINAE:

Barbus barbus (Linnaeus, 1758) – parma obecná, NT/LC/-
Barbus carpathicus (Kotlík, Tsigenopoulos, Ráb et Berrebi, 2002) – parma karpatská, jen SR

TINCINAE:

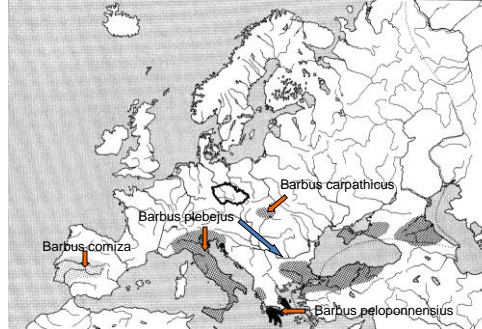
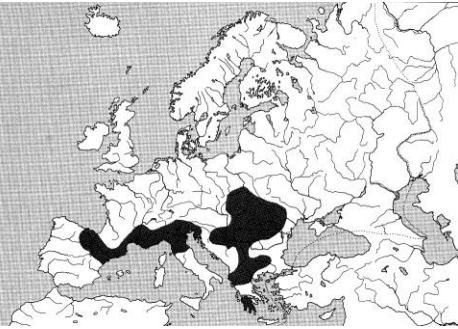
Tinca tinca (Linnaeus, 1758) – lín obecný, LC/LC/-

dříve: *Barbus meridionalis* - parma středomořská

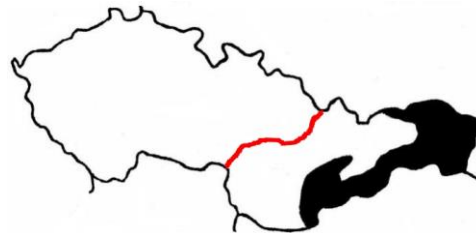

Dříve *B. meridionalis petenyi* nebo *B. petenyi*, karpatský endemit, Topla, Laborec, Ondava, Torna – Dunajec, Poprad

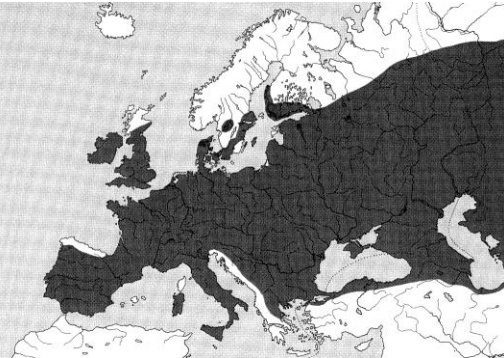

Ján Šalamún Petian - Petényi

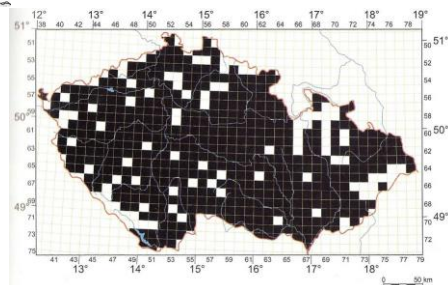
Barbus carpathicus – parma karpatská (Kotlík, Tsigenopoulos, Ráb, Berrebi, 2002)

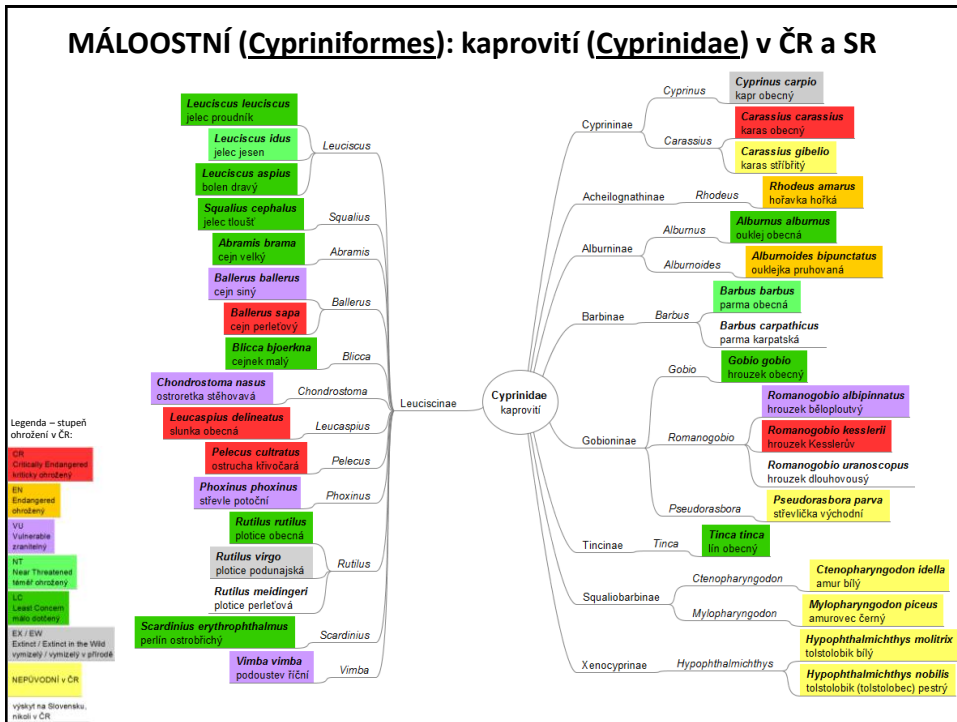
Tinca tinca (Linnaeus, 1758) – lín obecný

střední a dolní toky řek, rybníky,
údolní nádrže, dobře snáší
nedostatek kyslíku, teplou vodu,
nízké pH

1960-2005

Cypriniformes - Máloostní

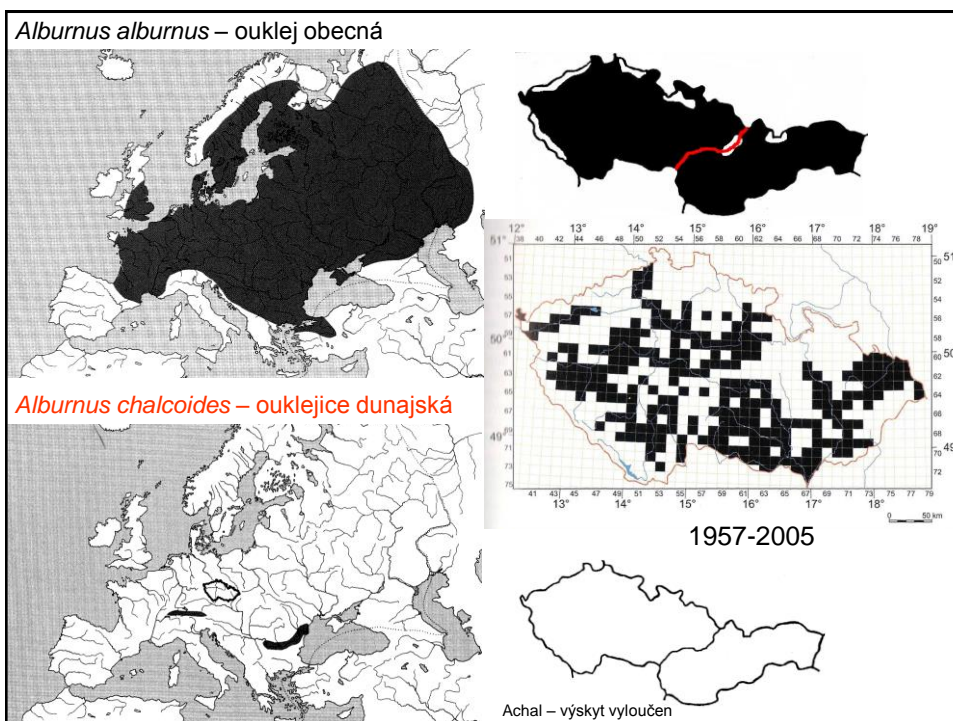
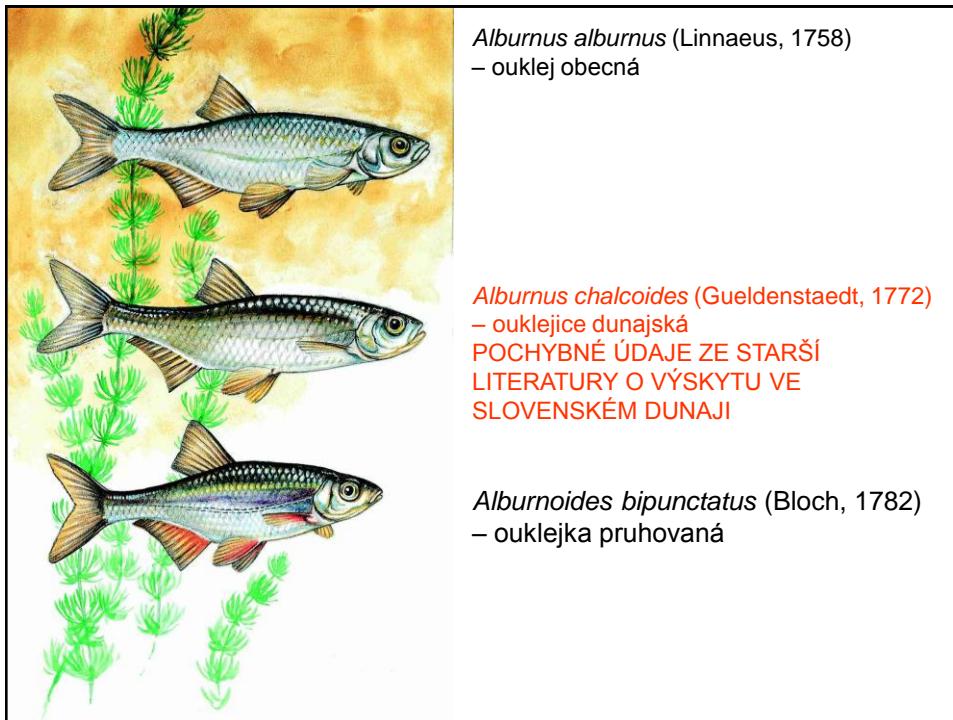
Cyprinidae – kaprovití:

ALBURNINAE:

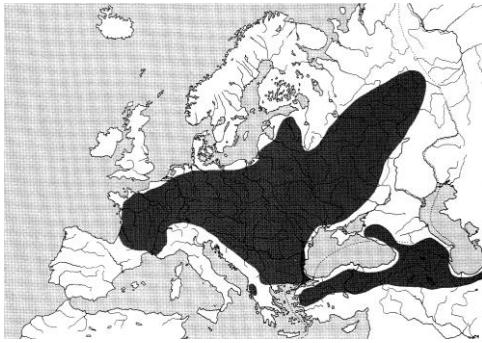
Alburnus alburnus (Linnaeus, 1758) – ouklej obecná, LC/LC/-

Alburnoides bipunctatus (Bloch, 1782) – ouklejka pruhovaná, EN/-/SO

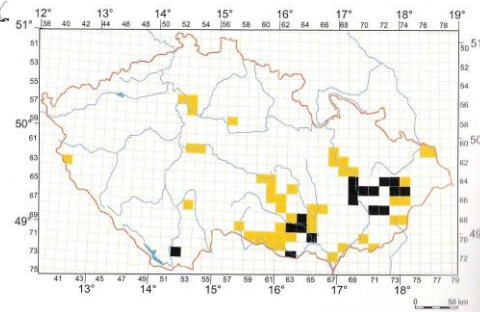

Alburnoides bipunctatus – ouklejka pruhovaná

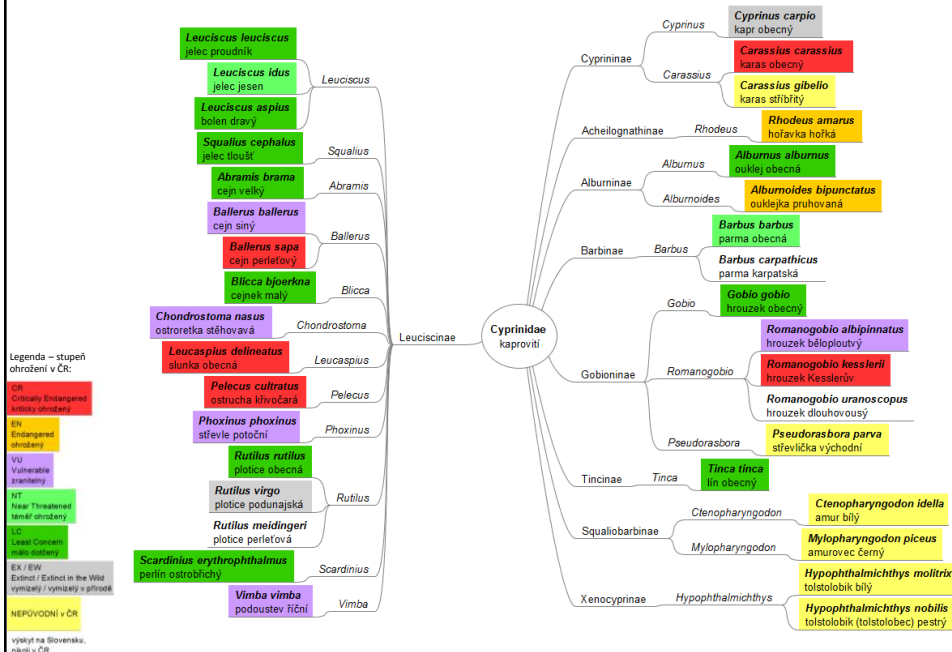

Ostrůvkovitě, místy až dominantní, mělké proudivé úseky podhorských až nížinných řek s tvrdým kamenitým dnem, náročná na čistotu a obsah kyslíku

1993-2005

MÁLOOSTNÍ (Cypriniformes): kaprovití (Cyprinidae) v ČR a SR

Cypriniformes - Máloostní

Cyprinidae – kaprovití:

SQUALIOBARBINAЕ: - nepůvodní

Ctenopharyngodon idella (Valenciennes, 1844) – amur bílý

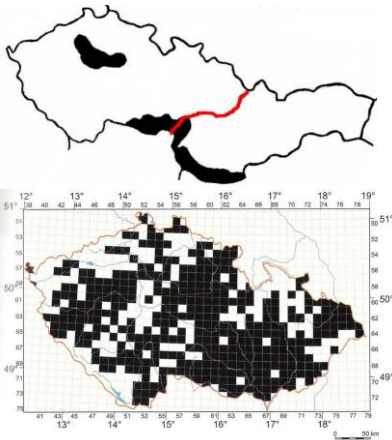
Mylopharyngodon piceus (Richardson, 1846) – amurovec černý

XENOCYPRINAE: - nepůvodní

Hypophthalmichthys molitrix (Valenciennes, 1844) – tolstolobik bílý

Hypophthalmichthys nobilis (Richardson, 1845) – tolstolobik (tolstolobec)
pestrý

Ctenopharyngodon idella – amur bílý

1981-2005

Amur bílý – jižní Čína, od 1961 na Třeboňsku, od 1967 v SR v Dunaji, od 1972 v ČR vysazován do volných vod; i v kalných vodách, makrofytofág, jen umělý výtěr, biomieliátor.

Amurovec černý – 1963 – z Číny do Maďarska; dnes akvakultury Pohořelice a Vodňany, moluskofágní

SQUALIOBARBINAЕ

Mylopharyngodon piceus
– amurovec černý

XENOCYPRINAE

Hypophthalmichthys molitrix – tolstolobik bílý

introdukovaná ryba z povodí Amuru
dovezen v 1964

**chován v teplých rybnících jižní Moravy
a jižního a východního Slovenska**, úniky
(zejm. při povodních) do volných vod:
slovenský úsek Dunaje (1968), Morava,
Váh, Hron, Bodrog – rozmnožování ve
volných vodách neprokázáno

živí se fytoplanktonem

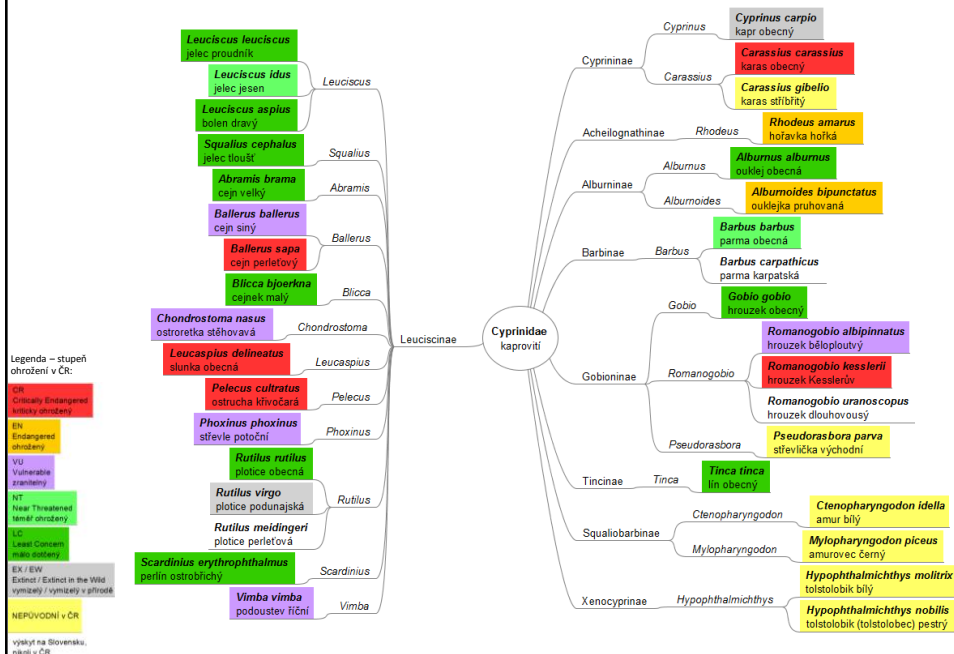

Hypophthalmichthys nobilis – tolstolobik (tolstolobec) pestrý

introdukovaná ryba z řek JV Asie
dovezen v 1964 na Vodňansko
v SR chován až od 1984, již v 1971 ale z JV
pronikl do slovenského Dunaje

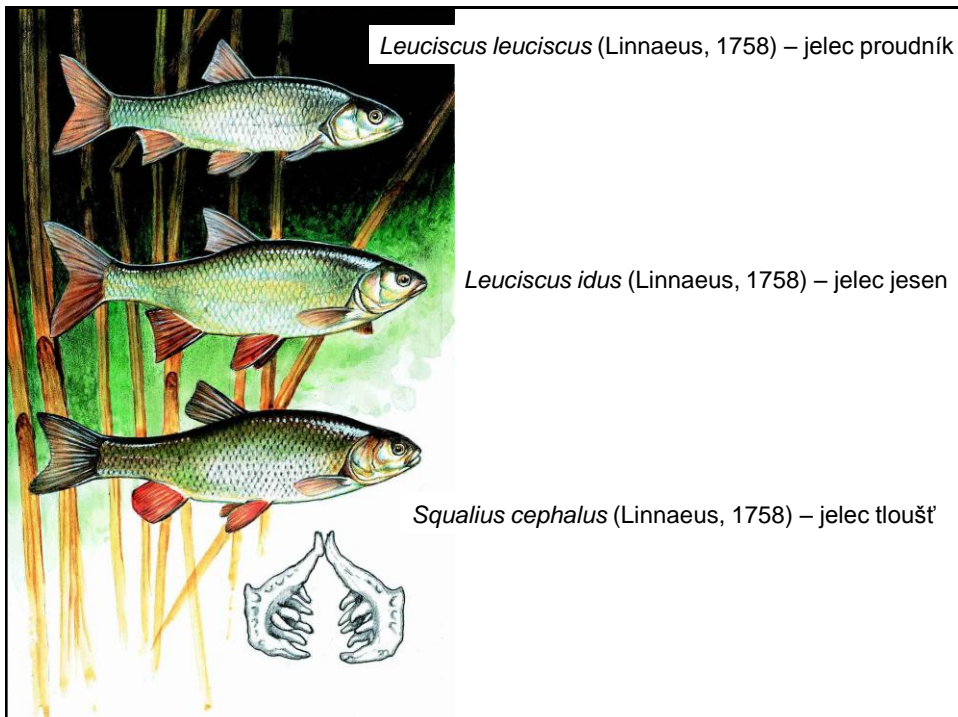
řeky, jezera, údolní nádrže, rybníky, kanály

MÁLOOSTNÍ (Cypriniformes): kaprovití (Cyprinidae) v ČR a SR

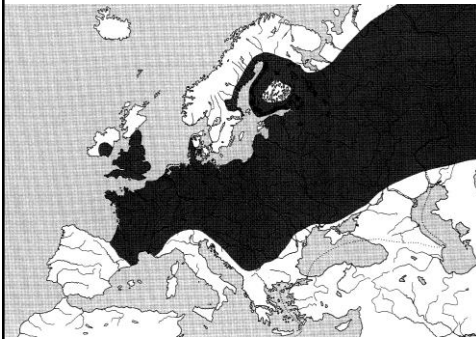

Cyprinidae – kaprovití**LEUCISCINAE:**

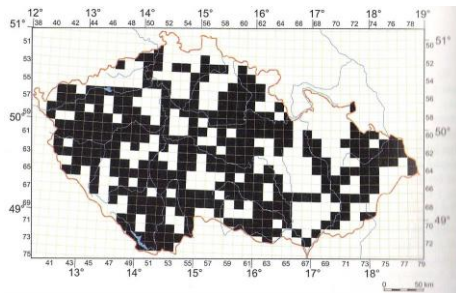
- Leuciscus leuciscus* (Linnaeus, 1758) – jelec proudník
Leuciscus idus (Linnaeus, 1758) – jelec jesen
Leuciscus (dříve *Aspius*) *aspius* (Linnaeus, 1758) – bolen dravý
Squalius cephalus (Linnaeus, 1758) – jelec tloušť
Abramis brama (Linnaeus, 1758) – cejn velký
Ballerus ballerus (Linnaeus, 1758) – cejn siný
Ballerus sapa (Pallas, 1811) – cejn perleťový
Blicca bjoerkna (Linnaeus, 1758) – cejnek malý
Chondrostoma nasus (Linnaeus, 1758) – ostroretka stěhovavá
Leucaspis delineatus (Heckel, 1843) – slunka obecná (stříbřitá)
Pelecus cultratus (Linnaeus, 1758) – ostrucha křivočará
Phoxinus phoxinus (Linnaeus, 1758) – střevle potoční
Rutilus rutilus (Linnaeus, 1758) – plotice obecná
Rutilus pigus (Lacépède, 1803) – plotice lesklá
Rutilus meidingerii (Heckel, 1851) – plotice perleťová
Scardinius erythrophthalmus (Linnaeus, 1758) – perlín ostrobřichý
Vimba vimba (Linnaeus, 1758) – podoustev říční

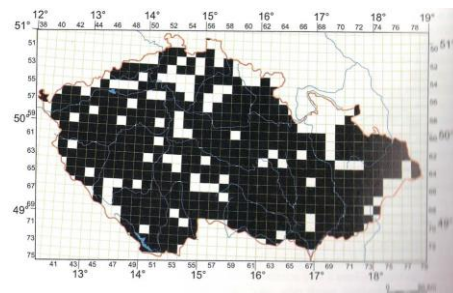
Leuciscus leuciscus – jelec proudník a *Squalius cephalus* – jelec tloušť

Lleu – chladnější prokysličené vody
Scep – adaptivní ryba tekoucích vod

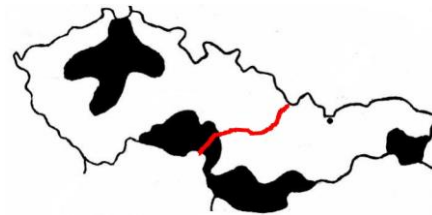
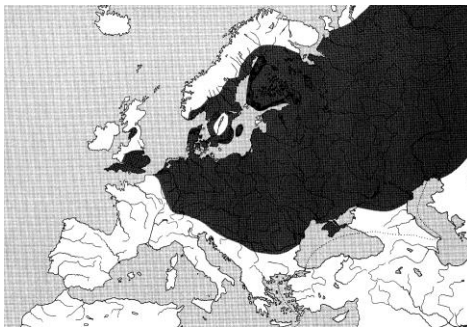

1955-2005

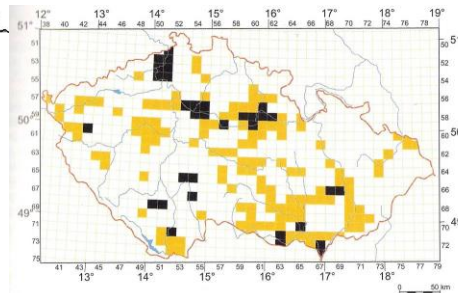

1964-2005

Leuciscus idus – jelec jesen

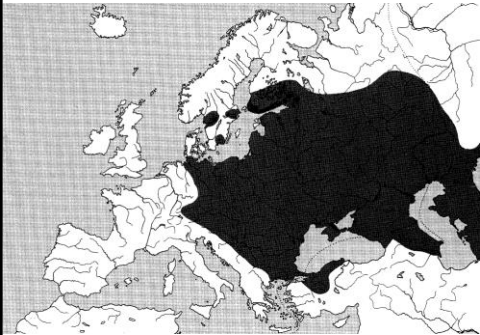

Proudící voda hlubších dolních toků řek, xantorické aberace – reprodukce ve Štrbské plesě, jinak parkové rybníčky, JM, v české legislativě OHROŽENÝ

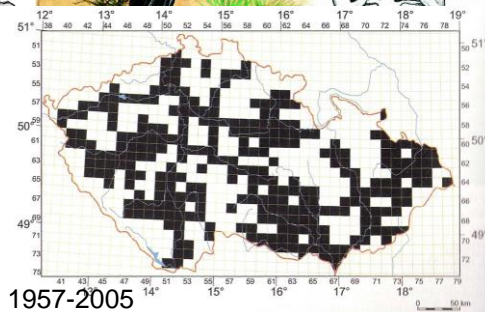

1960-2005

***Leciscus aspius* – bolen dravý**

Říční ryba, i v údolních nádržích, v proudící vodě vyhledává klidná místa (pod jezy apod.). V létě pod hladinou dále od břehu, k břehu jen při lovu; v zimě v hluboké vodě; mladé ryby v hejnech

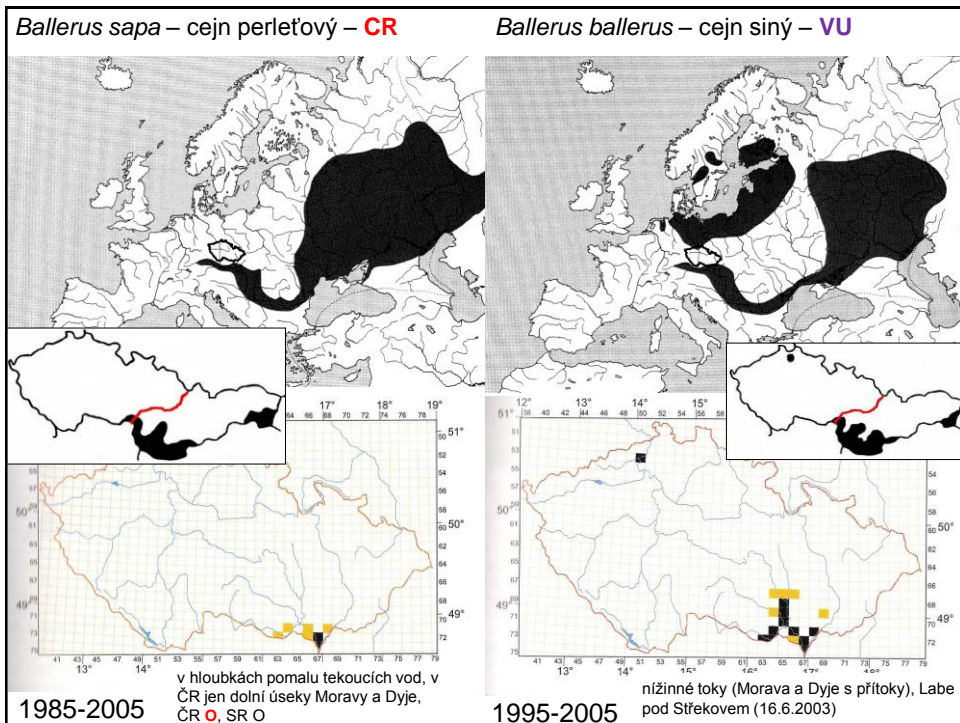
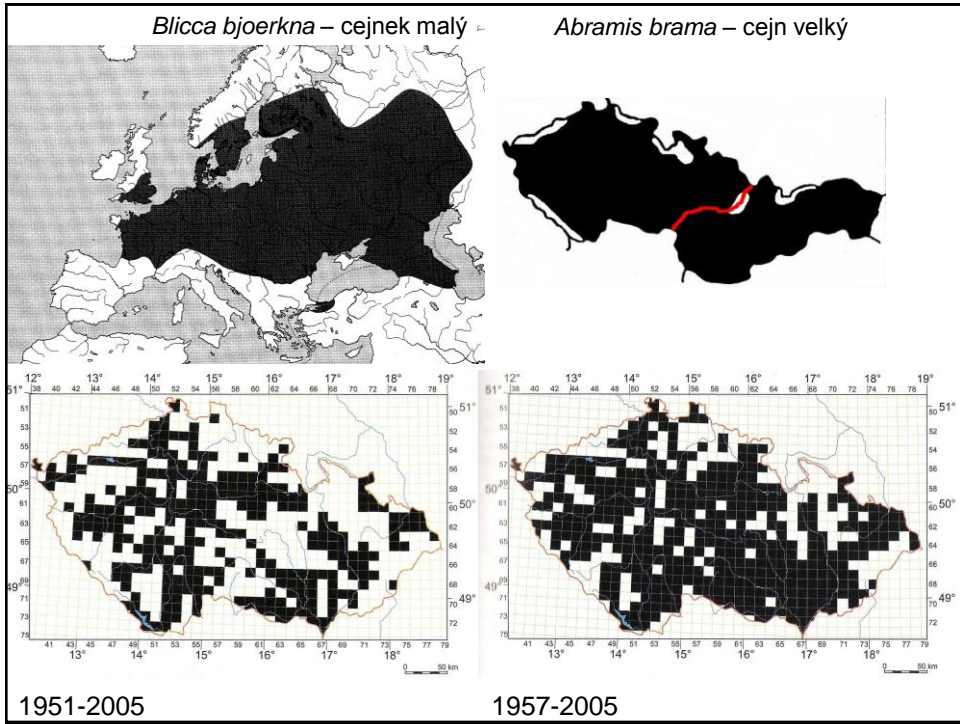

Blicca bjoerkna (Linnaeus, 1758) – cejnek malý

Abramis brama (Linnaeus, 1758) – cejn velký

Ballerus sapa (Pallas, 1811) – cejn perleťový

Ballerus ballerus (Linnaeus, 1758) – cejn siný

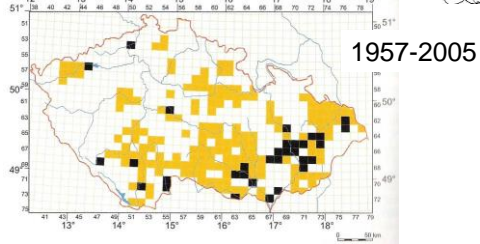
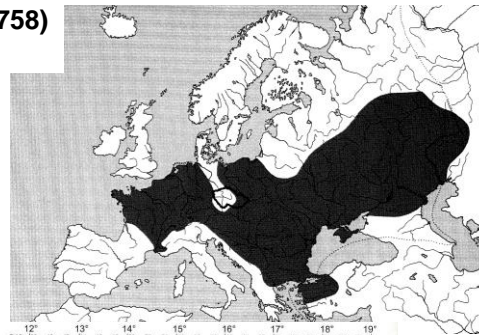

Chondrostoma nasus (Linnaeus, 1758)
– ostroretka stěhovavá

VULNERABLE

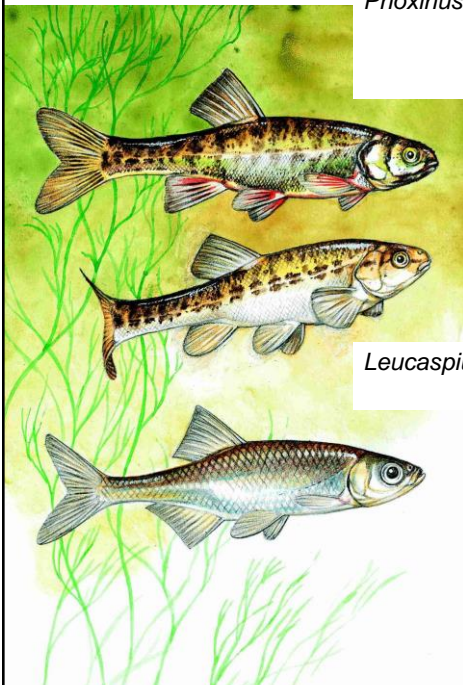

původní jen v povodí Moravy a Odry, od 60. let vysazována i do řek povodí Labe. V době tření dlouhé migrace (desítky km), seškrabuje řasové nárosty na kamenech.

Phoxinus phoxinus (Linnaeus, 1758) – stěvle potoční

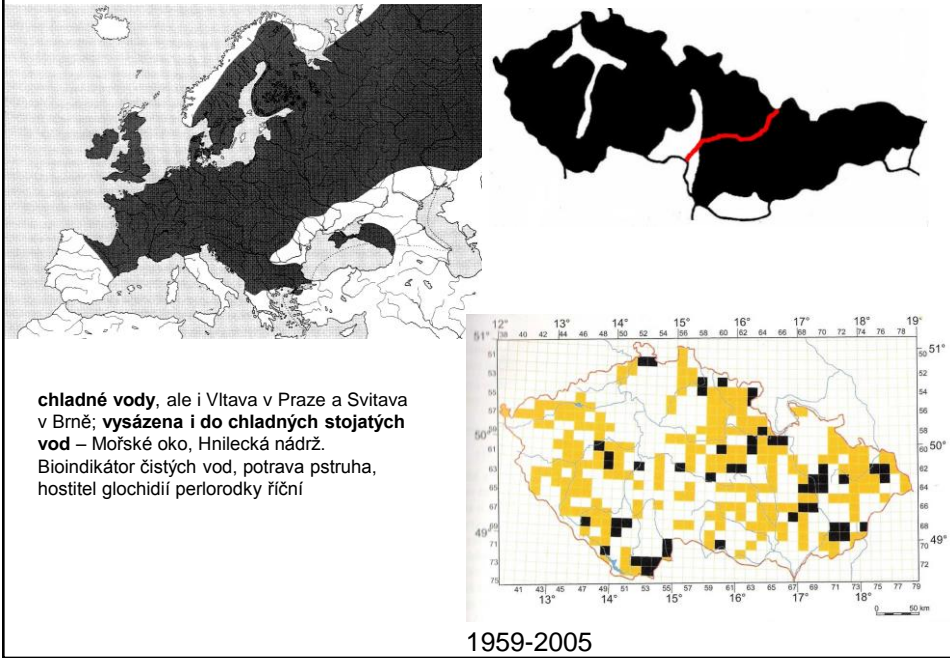
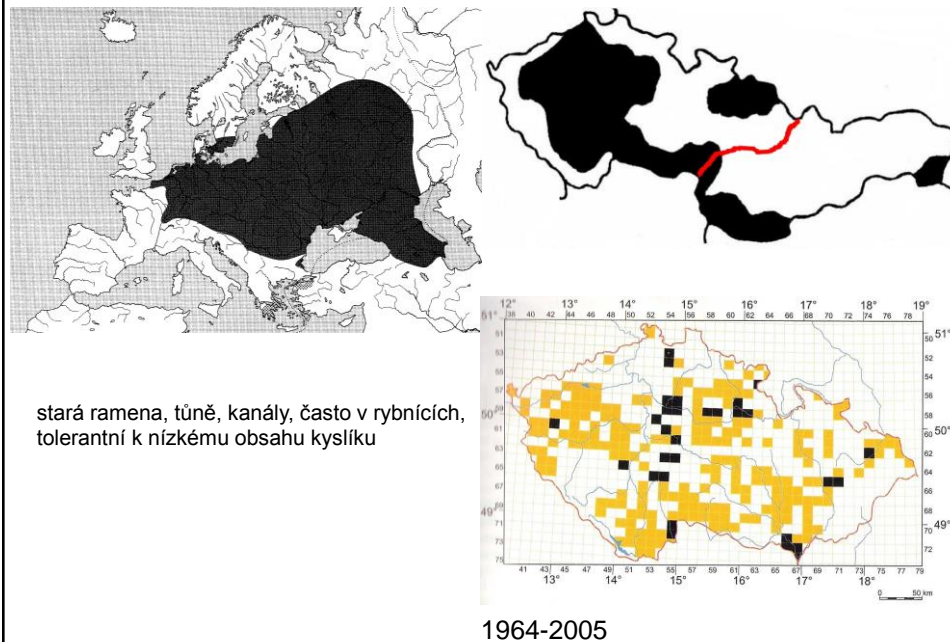
VULNERABLE

v české legislativě: ohrožený

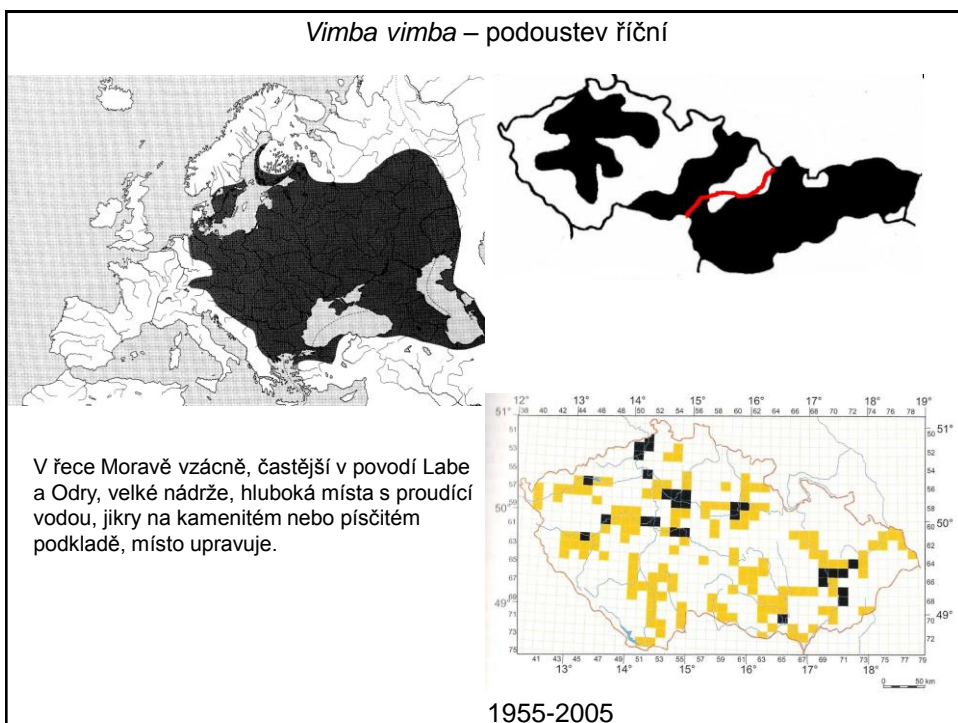
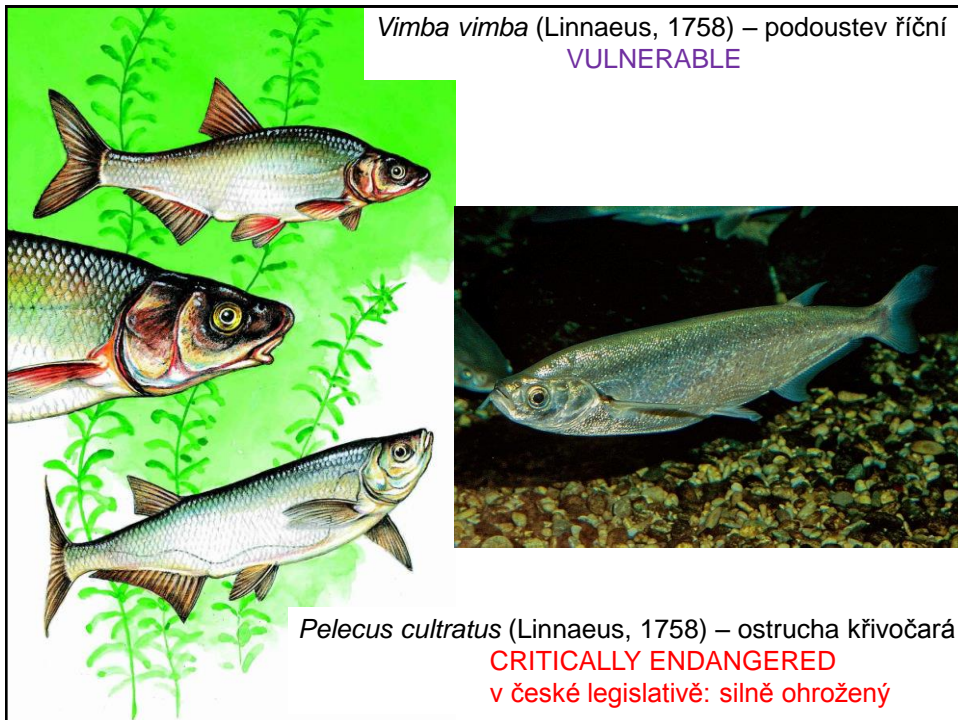

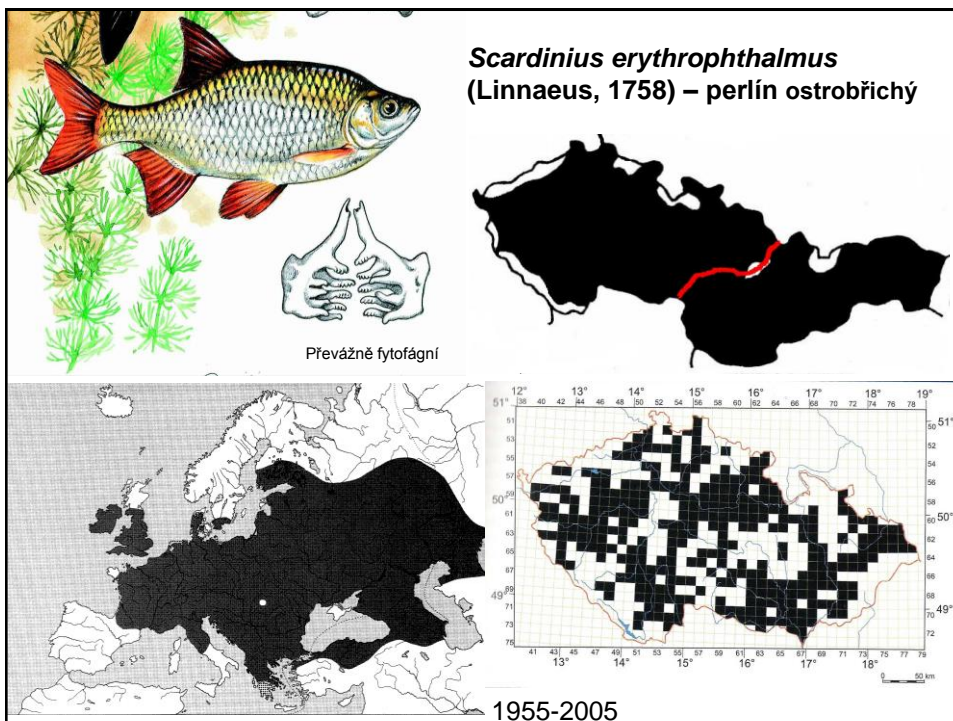
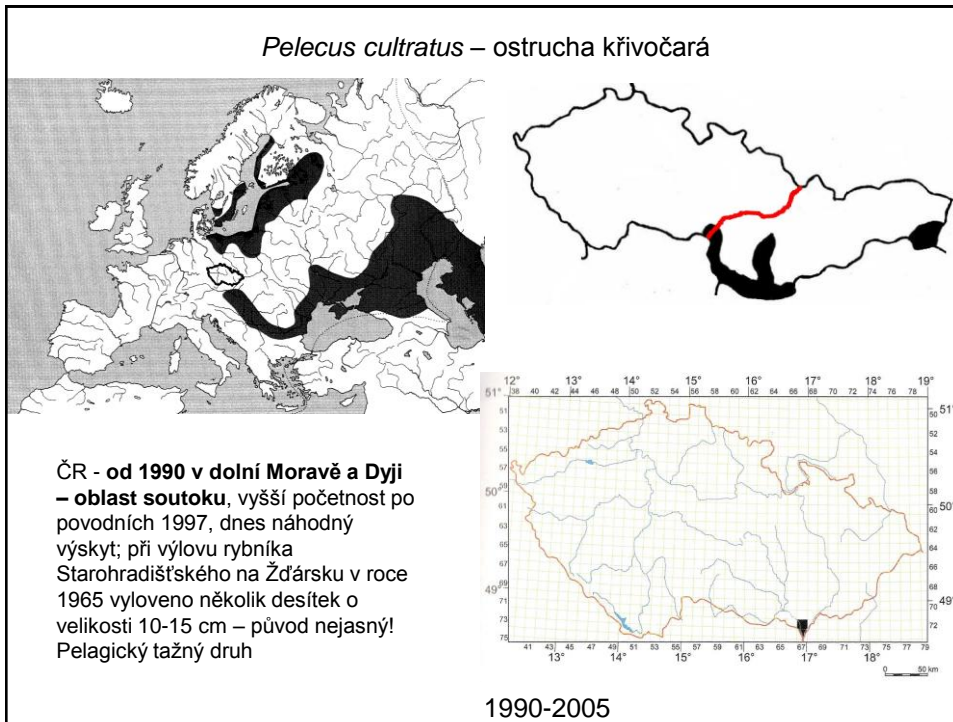
Leucaspis delineatus (Heckel, 1843) – slunka obecná

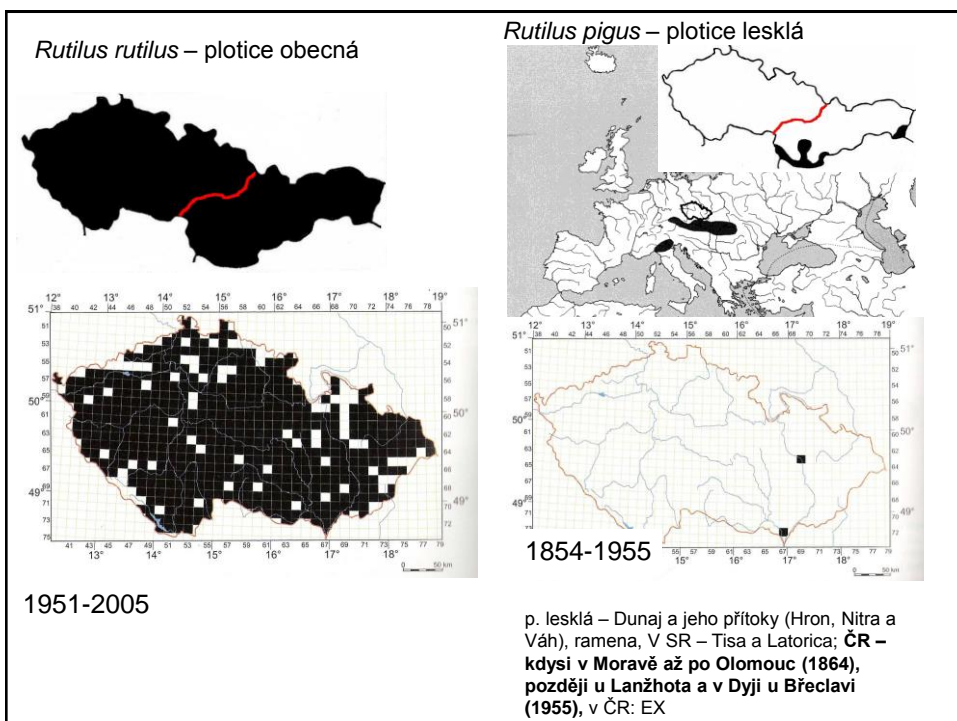
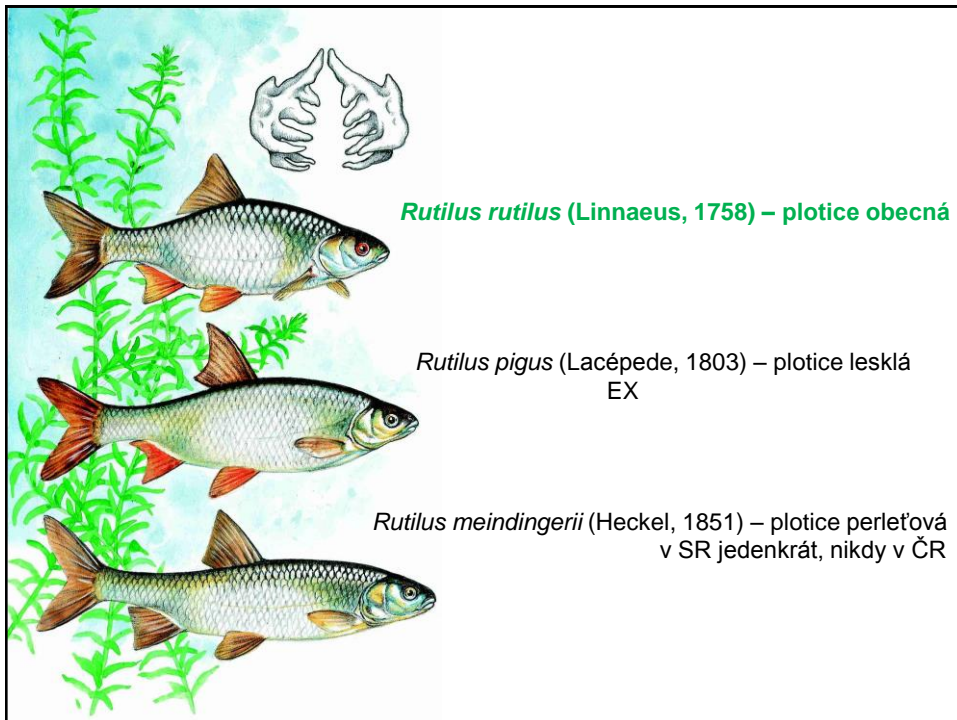
CRITICALLY ENDANGERED

Phoxinus phoxinus – stěvle potoční*Leucaspis delineatus* – slunka obecná

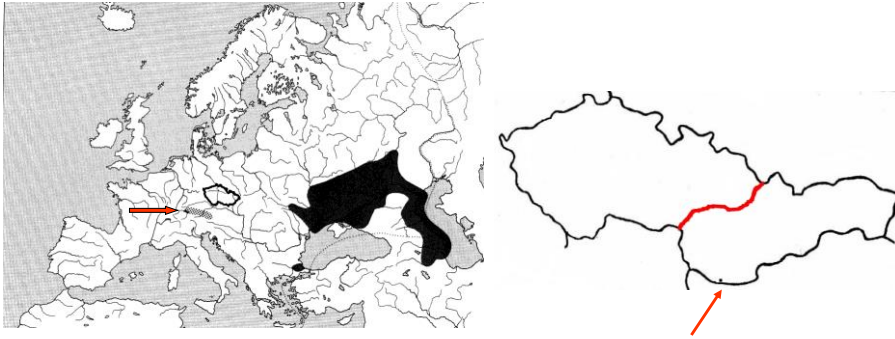

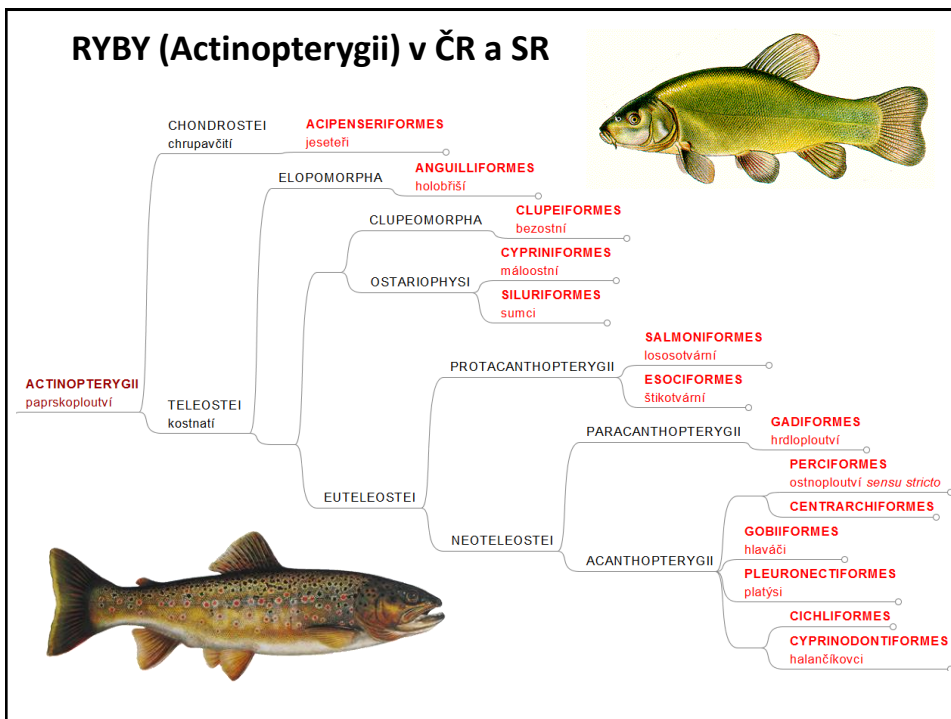

Rutilus meindingerii – plotice perleťová

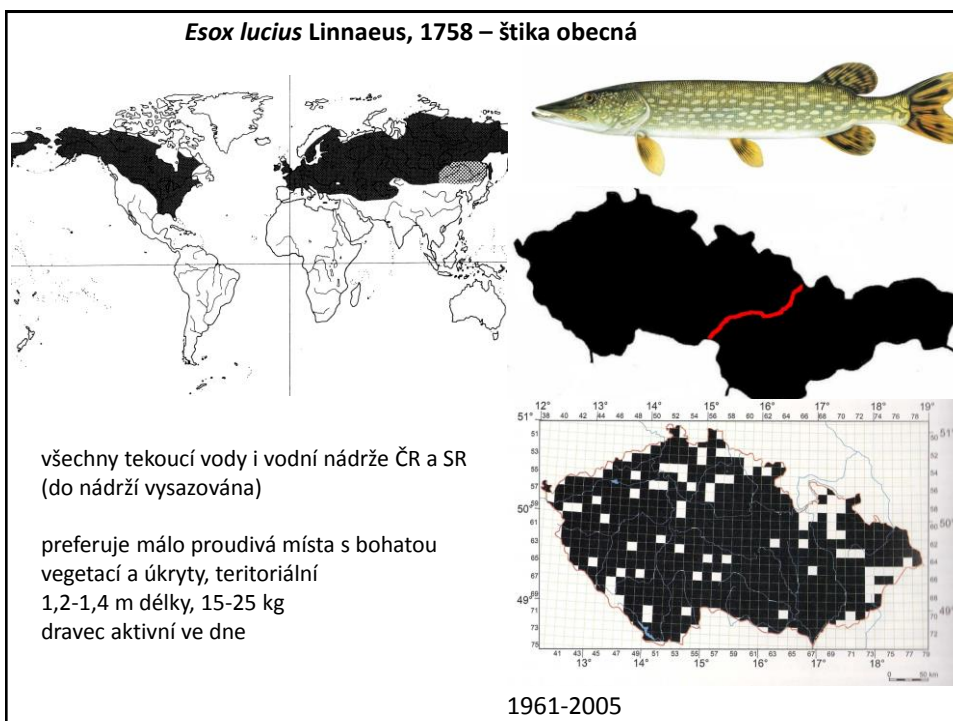
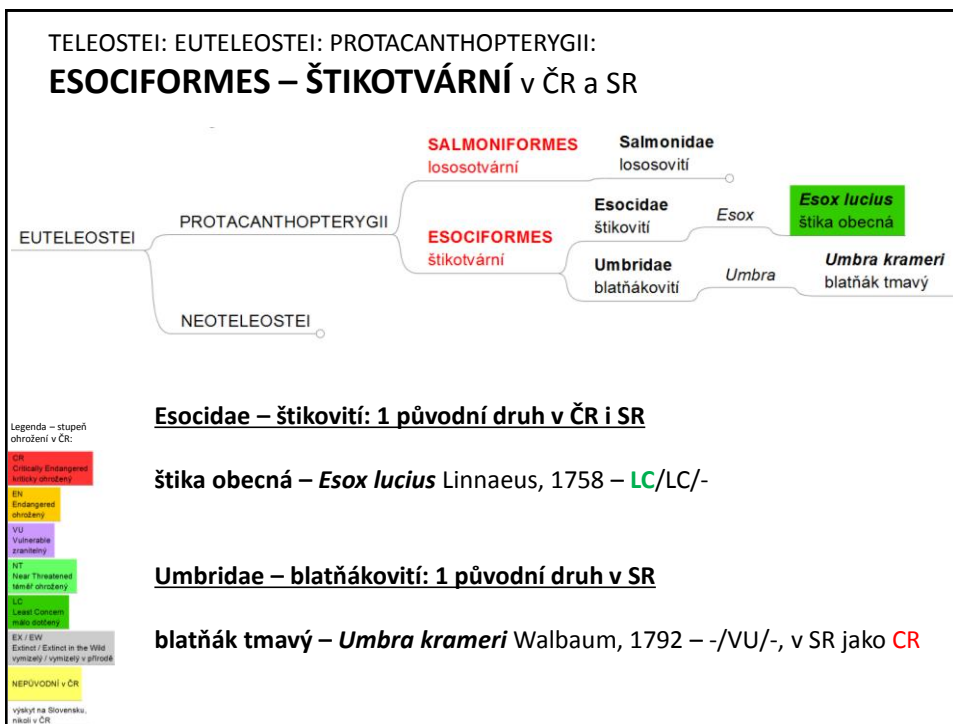

Jen 1 nález - Dunaj u Radvaně n/D., asi splavena z horního Dunaje z Rakouska. Jinak alpská jezera dunajského systému; MM v době tření červené břicho, velké třecí vyrážky (zrnko rýže).

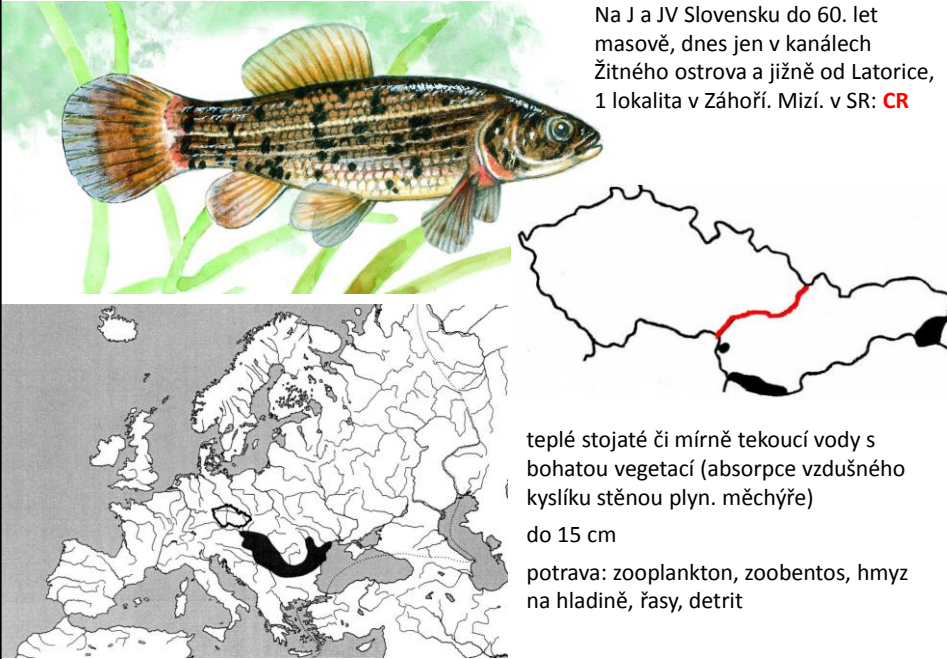
RYBY (Actinopterygii) v ČR a SR

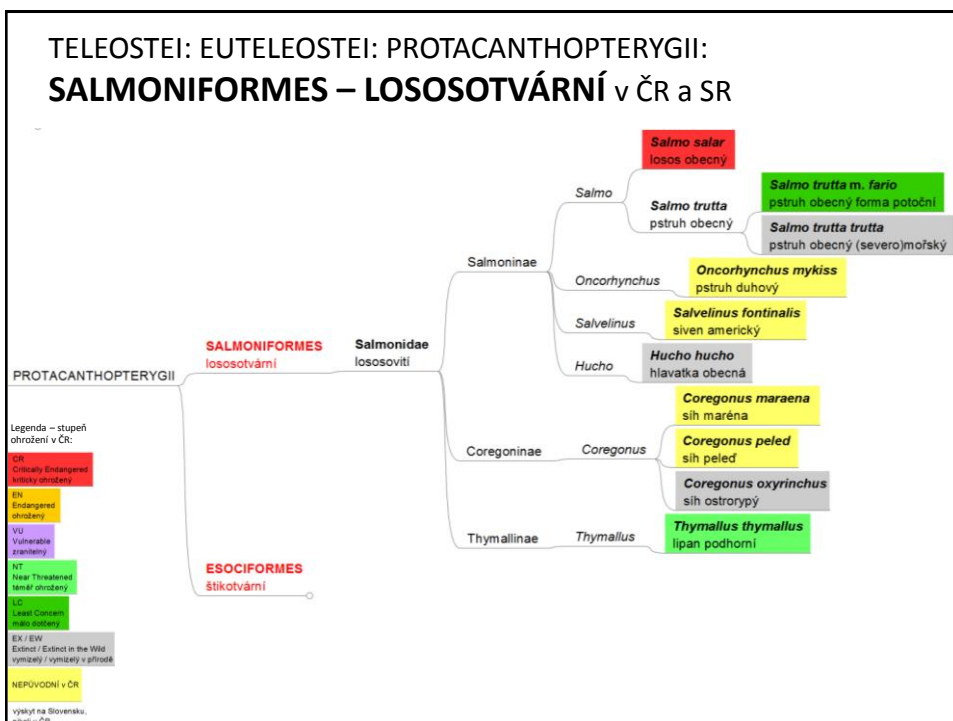

***Umbra krameri* Walbaum, 1792 – blatňák tmavý**

Na J a JV Slovensku do 60. let masově, dnes jen v kanálech Žitného ostrova a jižně od Latorice, 1 lokalita v Záhoří. Mizí. v SR: **CR**

teplé stojaté či mírně tekoucí vody s bohatou vegetací (absorbce vzdušného kyslíku stěnou plyn. měchýře)
do 15 cm
potrava: zooplankton, zoobentos, hmyz na hladině, řasy, detrit

Salmoniformes - lososotvární

Salmonidae - lososovití

Salmoninae

Salmo salar Linnaeus, 1758 – losos obecný, CR/LC/-

Salmo trutta Linnaeus, 1758 – pstruh obecný

Oncorhynchus mykiss (Walbaum, 1792) – pstruh duhový, **nepůvodní**

Salvelinus fontinalis (Mitchill, 1815) – siven americký, **nepůvodní**

Hucho hucho (Linnaeus, 1758) – hlavatka obecná, EW/EN/-

Coregoninae

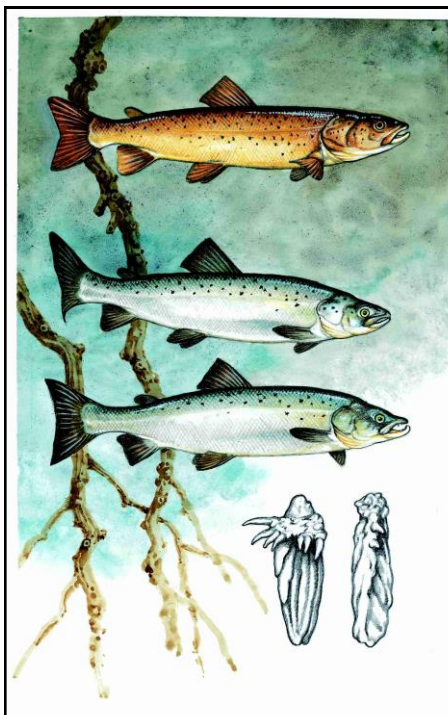
Coregonus maraena (Bloch, 1799) – síh maréna, **nepůvodní**

Coregonus peled (Gmelin, 1788) – síh peled', **nepůvodní**

Coregonus oxyrinchus Linnaeus, 1758 – síh ostrorypý, EX/EX/-

Thymallinae

Thymallus thymallus (Linnaeus, 1758) – lipan podhorní, NT/LC/-

Hucho hucho (Linnaeus, 1758)

– hlavatka obecná

Hucho hucho hucho – hlavatka obecná podunajská

SR: dnes jen Dunaj, Váh a přítoky (Orava, Turiec)
v ČR původně dolní Morava a Dyje, dnes jen
 introdukovaná populace ve Vranovské přehradě
 a Dyji u Znojma a nádrži Morávka
**neudrží se bez neustálého vysazování uměle
 ochovaných násad!**

kolem 1 m a 13 kg
 v ČR: **EW**, v SR: **CR**

Salmo salar Linnaeus, 1758 – losos obecný

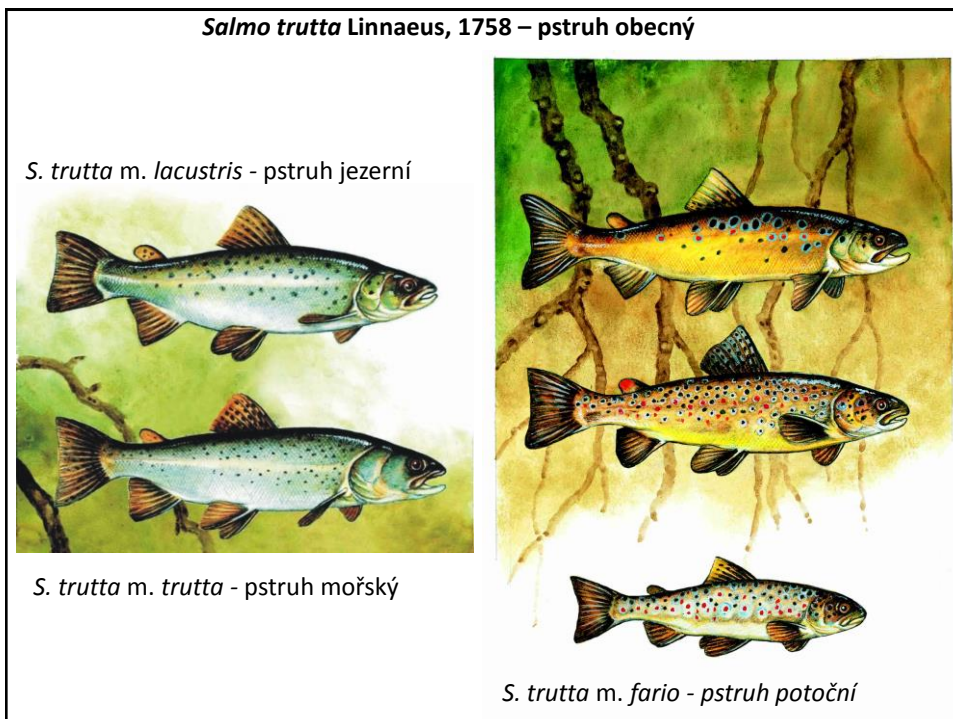
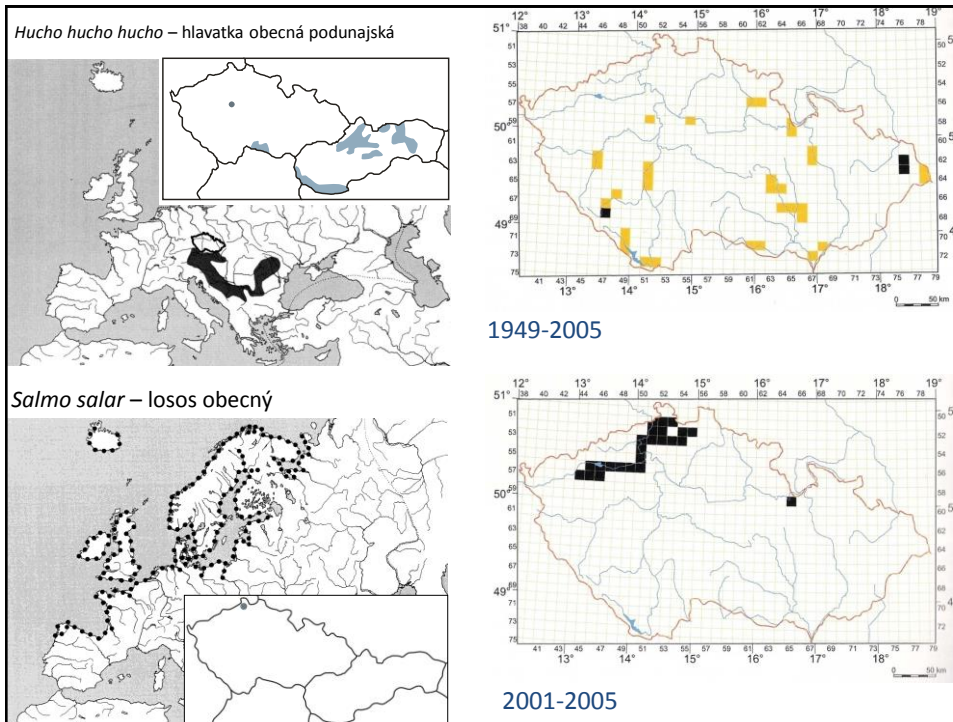
anadromní

dříve v Labi a přítocích do 1935, v Odře, Olši a
 Opavě – posl. 1948

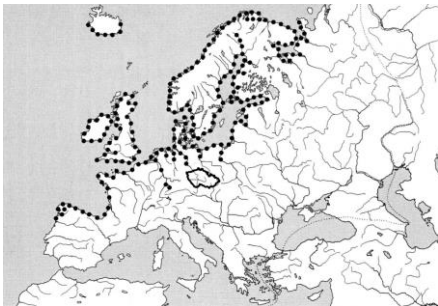
repatriace do ČR – Kamenice, Liboc, Ploučnice
 plůdek 1998; 2002 – již 4 dospělci; 2003-2004
 tření

v ČR: **CR**, v SR: **EX**

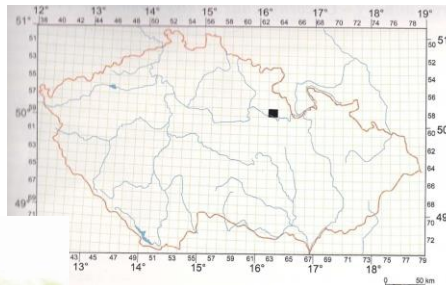
SR – kdysi v Dunajci a Popradu, posl. odchyt
 1947

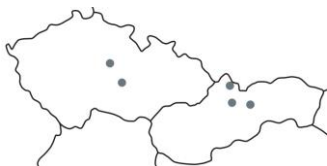

Salmo trutta* Linnaeus, 1758 – pstruh obecný**S. trutta* m. *trutta* - pstruh (severo)mořský**

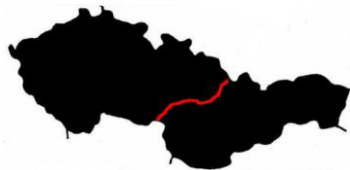
Původně táhl Labem a Odrou na území ČR,
posl. 1881 v Divoké Orlici u Kostelce n/O., v
Ohři u Kadaně 1909 asi z domácího chovu,
úlovek z Labe u Hřenska v roce 1998 -
neověřeno; v SR Poprad a Dunajec do 1958,
dnes v ČR i SR: EXTINCT

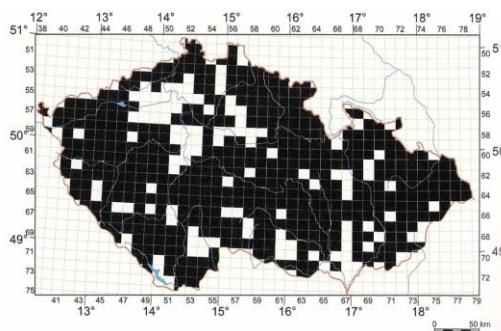
1881

Salmo trutta* Linnaeus, 1758 – pstruh obecný**S. trutta* m. *lacustris* - pstruh jezerní**

p. jezerní – po vybudování nádrží Mostiště,
Opatovice, Orava, Liptovská Mara a
Dobšiná, Klíčavská nádrž u Lán (CHKO
Křivoklátsko)

***S. trutta* m. *fario* - pstruh potoční**

toky s prudce tekoucí, dobře
prokysličenou chladnou vodou a s
kamenitým až šterkovitým dnem
v ČR hodnocen: **LC**

1954-2005

Oncorhynchus mykiss – pstruh duhový

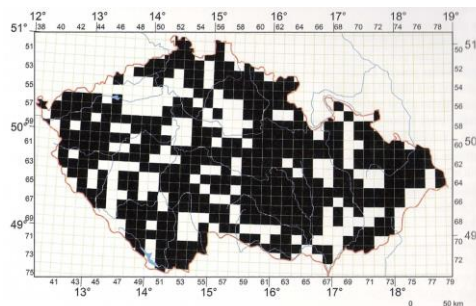

původem americký druh, do Evropy 1880, 1888 dovoz do ČR z Německa, další dovozy v 60. letech – základ dnešních populací

nyní běžně v údolních nádržích a jezerech celé ČR a SR
běžný v akvakulturách

až 90 cm a 6 kg

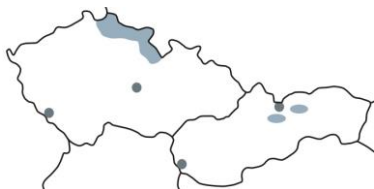
lepší produkční parametry oproti pstruhovi potočnímu

1956-2005

Salvelinus fontinalis (Mitchill, 1815)

– siven americký

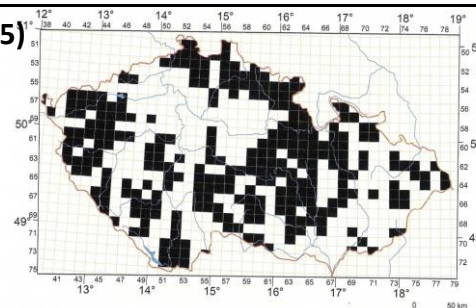

dovoz ze S Ameriky do ČR v 1885 na Šumavu, základ chovu dovezená vyšlechtěná forma v 1964

dnes i ve volných vodách: Krkonoše, Orlické hory, různé minipopulace ostrůvkovitě po celém území

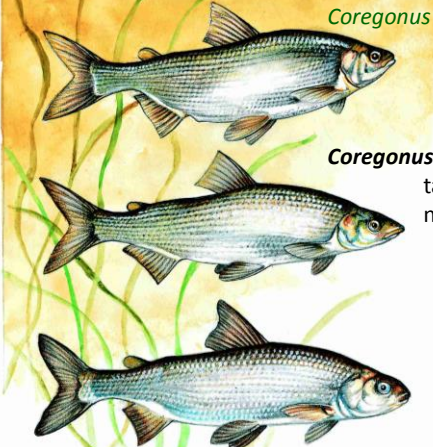
v SR – Štrbské pleso, Torysa, Nitra, Čierny Váh, Turiec, i Dunaj

závislý na umělém chovu, odolnost k nízkému pH

1985-2005

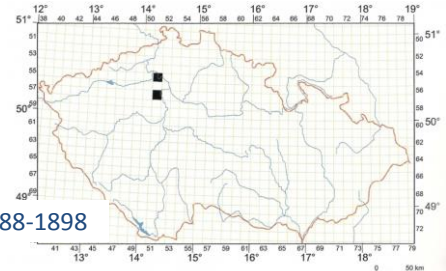
Coregonus peled (Gmelin, 1788) – síh peleď

COREGONINAE

Coregonus oxyrinchus Linnaeus, 1758 – síh ostrorypý
tažný, ze Severního moře do řek, i sladkov. populace,
nyní globálně EXTINCT
v ČR: 1888 – Labe u Roudnice, 1898 – Vltava u
Kralup

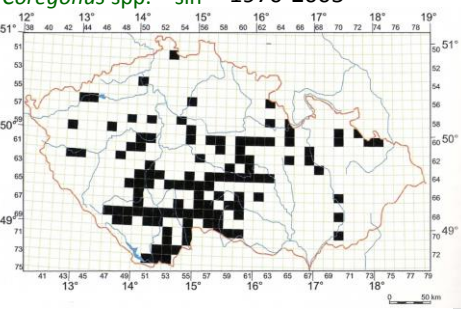
neúspěšně vysazovány různé druhy síhů –
C. autumnalis migratorius – omul tažný z Ruska
(1959), *C. wartmanni* – síh Wartmannův,
C. fera – síh písečný (EX)

Coregonus maraena (Bloch, 1799) – síh maréna

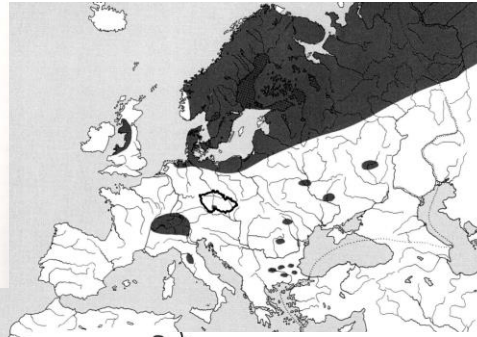

1888-1898

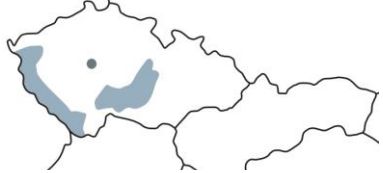
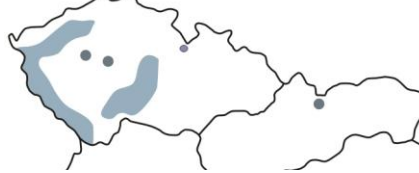
Coregonus spp. – síh 1970-2005

Coregonus maraena – síh maréna

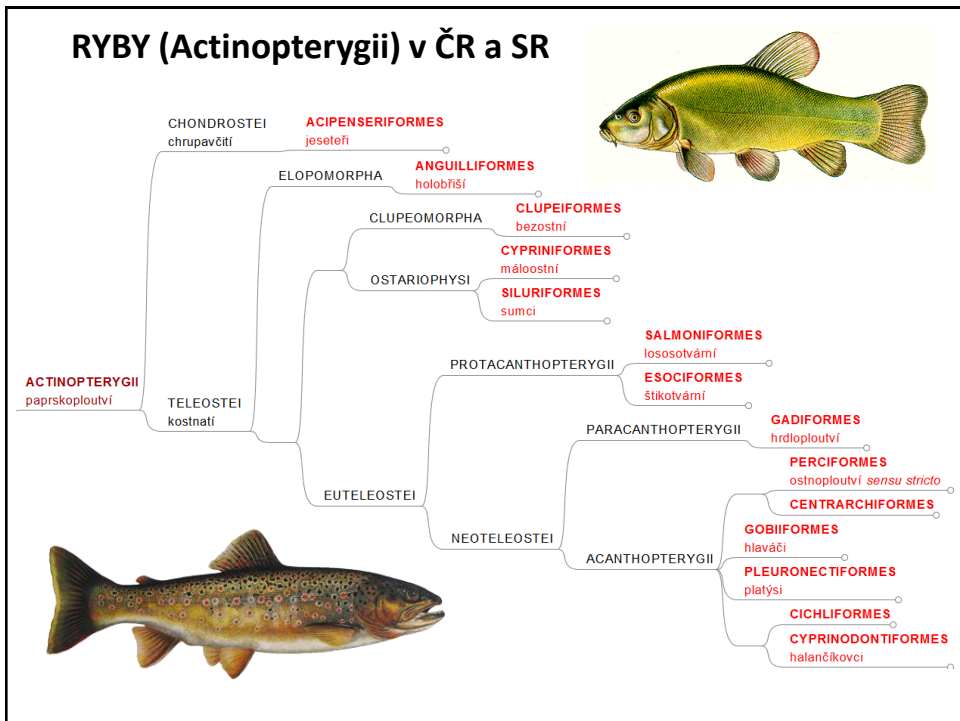
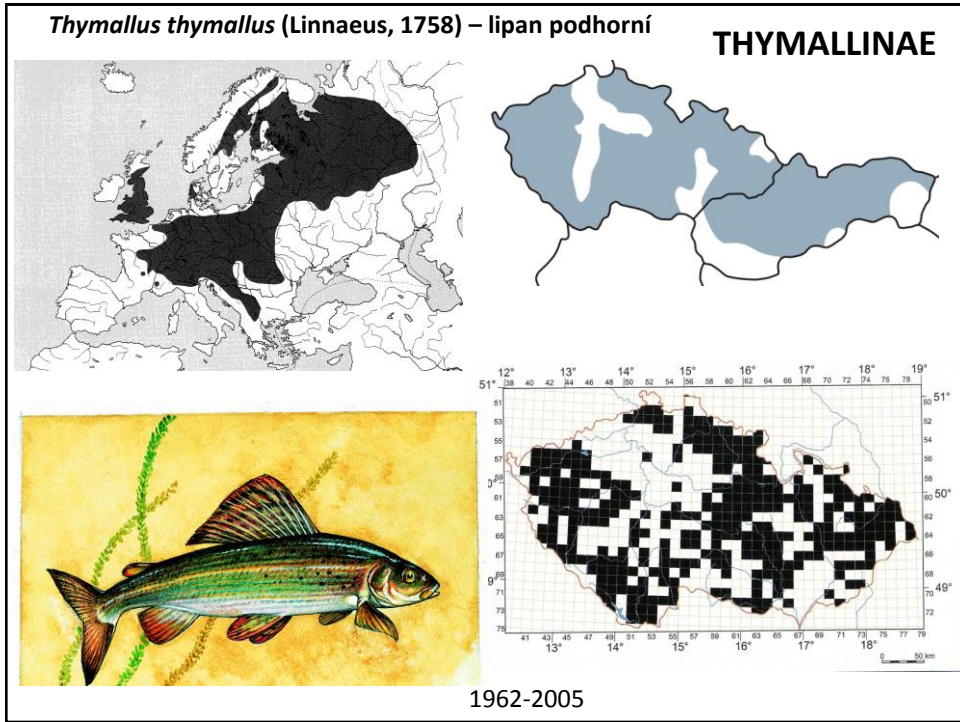
Coregonus peled – síh peleď

Maréna – jezerní druh, původem ze S Evropy, u nás od 1882 v **chladných rybnících** – Vysočina, J Čechy, Podkrušnohoří, nádrž Pastviny – V. Čechy; SR od r. 1929 ve Štrbské plese, ale zjištěna zde až v roce 1984 – jediná divoká populace v Evropě

Peleď – severní Rusko – řeky a jezera, od 1970 v ČR, J a Z Čechy, ČM, nádrže Želivka u Benešova, Lipno

TELEOSTEI: EUTELEOSTEI: NEOTELEOSTEI: PARACANTHOPTERYGII:

GADIFORMES: LOTIDAE**– HRDLOPLOUTVÍ: MNÍKOVITÍ v ČR a SR**

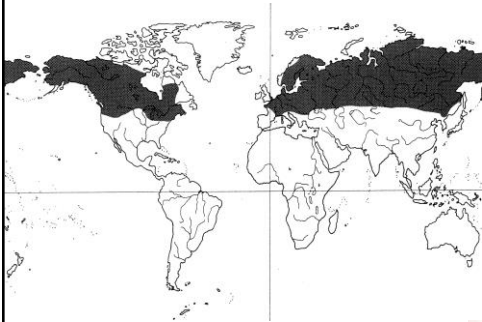
mník jednovoušý – *Lota lota* (Linnaeus, 1758) – NT/LC/O
původní druh

Legenda – stupeň
ohrožení v ČR:

CR	Critically Endangered kriticky ohrožený
EN	Endangered ohrožený
VU	Vulnerable zranitelný
NT	Near Threatened téměř ohrožený
LC	Least Concern málo dotčený
EX / EW	Extinct / Extinct in the Wild symboly / symboly v přírodě
NEPŮVODNÍ v ČR	vypády na Slovensku, níže v ČR

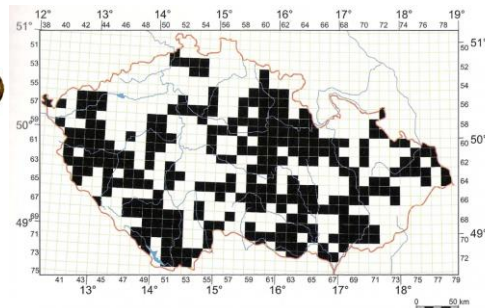

© lubomir hlasek
www.hlasek.com

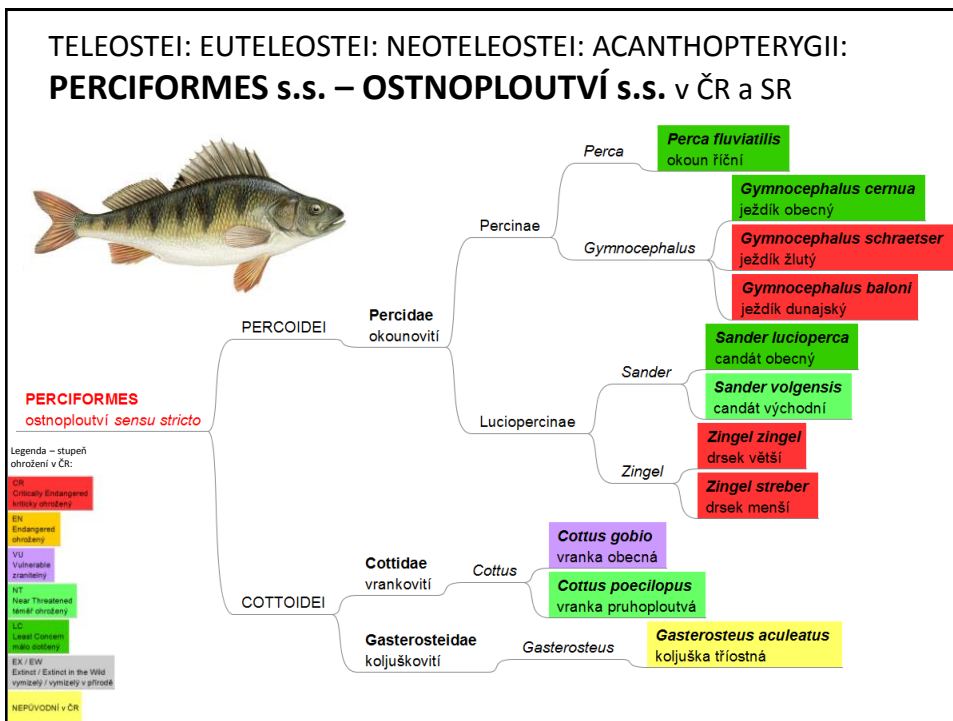
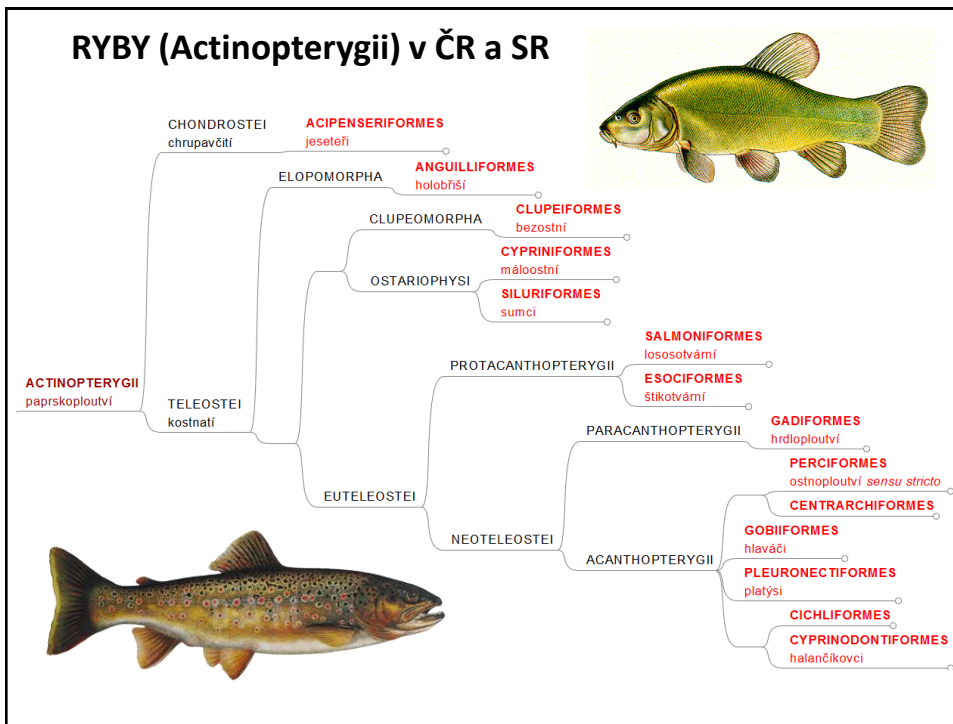
***Lota lota* – mník jednovoušý**

ostrůvkovitě po celém území ČR a SR
chladné toky, rybníky a přehrady
50-65 cm, 1-2 kg

vody s dostatkem kyslíku, i rybníky,
úkrity ve členitém dně, noční aktivita

1966-2005

Ostnoploutví – Perciformes

okounovití (Percidae)

Perca fluviatilis Linnaeus, 1758 – okoun říční, LC/LC/-

Gymnocephalus cernua (Linnaeus, 1758) – ježdík obecný, LC/LC/-

Gymnocephalus baloni Holčík et Hensel, 1974 – ježdík dunajský, CR/LC/SO

Gymnocephalus schraetser (Linnaeus, 1758) – ježdík žlutý, CR/LC/O

Sander lucioperca (Linnaeus, 1758) – candát obecný, LC/LC/-

Sander volgensis (Gmelin, 1789) – candát východní, NT/LC/-

Zingel zingel (Linnaeus, 1758) – drsek větší, CR/LC/KO

Zingel streber (Siebold, 1863) – drsek menší, CR/LC/KO

vrankovití (Cottidae)

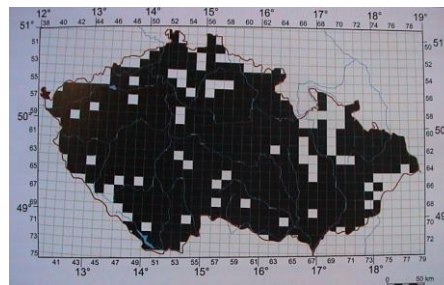
Cottus gobio Linnaeus, 1758 – vranka obecná, VU/LC/O

Cottus poecilopus Heckel, 1837 – vranka pruhoploutvá, NT/LC/O

koljuškovití (Gasterosteidae)

Gasterosteus aculeatus Linnaeus, 1758 – koljuška tříostná, nepůvodní

Perca fluviatilis Linnaeus, 1758 – okoun říční

1964-2005

jedna z našich nejhojnějších ryb; eurytopní druh různých tekoucích i stojatých vod (říční ramena, tůňe, rybníky, přehradní nádrže); preferuje místa zarostlá rostlinstvem; dravá ryba (mladí bezobratlími, dospělí rybami, i kanibalismus)

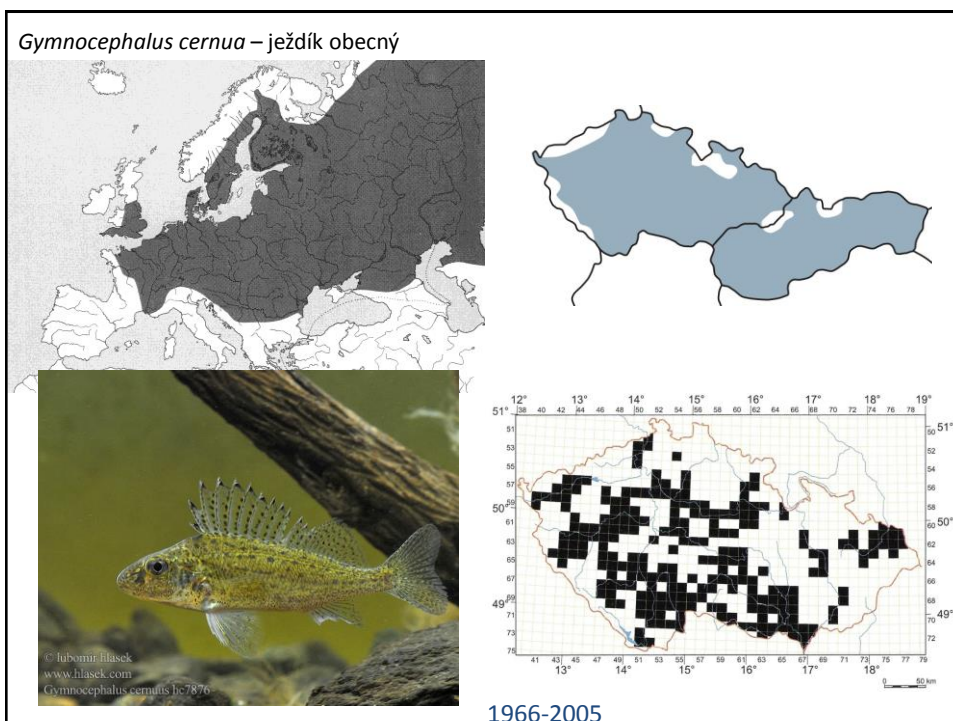

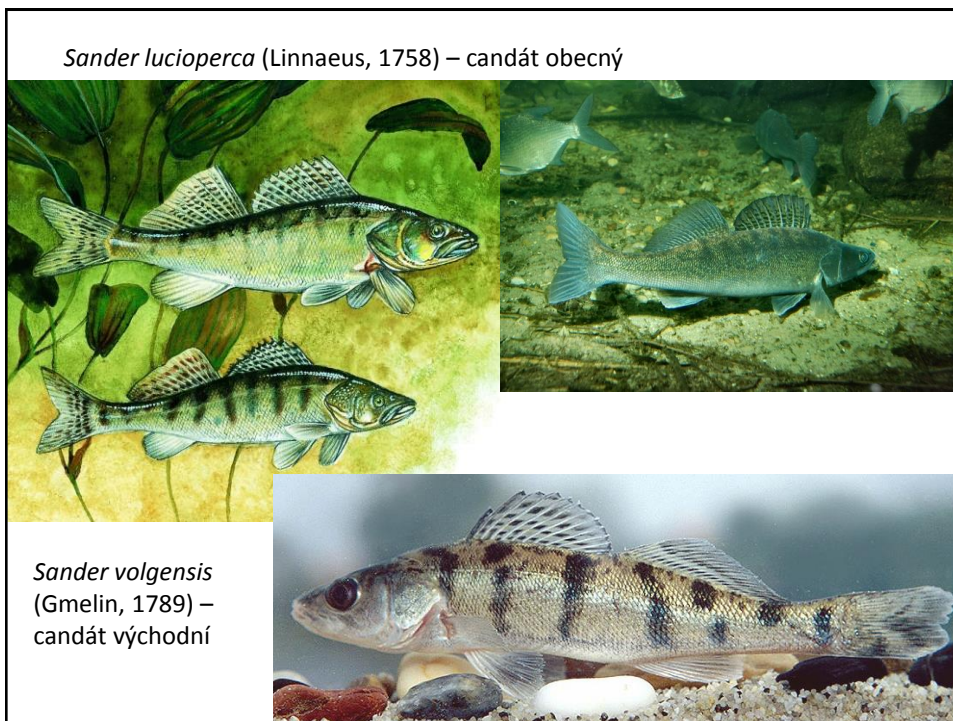
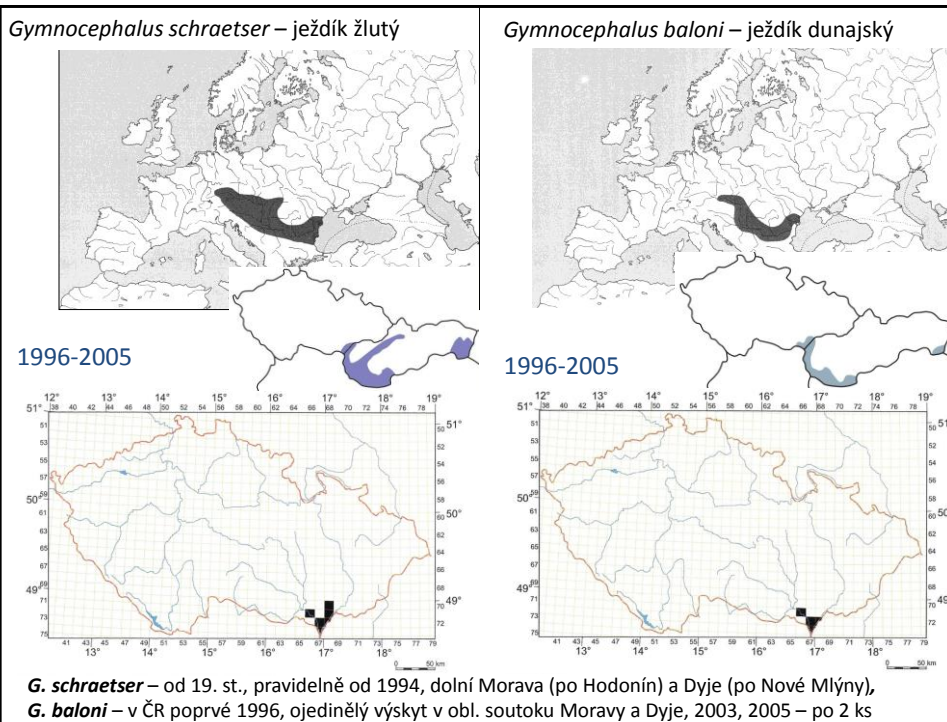
Gymnocephalus cernua (Linnaeus, 1758) –
ježdík obecný

pomalou tekoucí a stojatou vodu (dolní
toky řek, rybníky, přehradu)
15-20 cm
přes den u dna, v noci loví u břehů
živí se zoobentosem
fytofilní

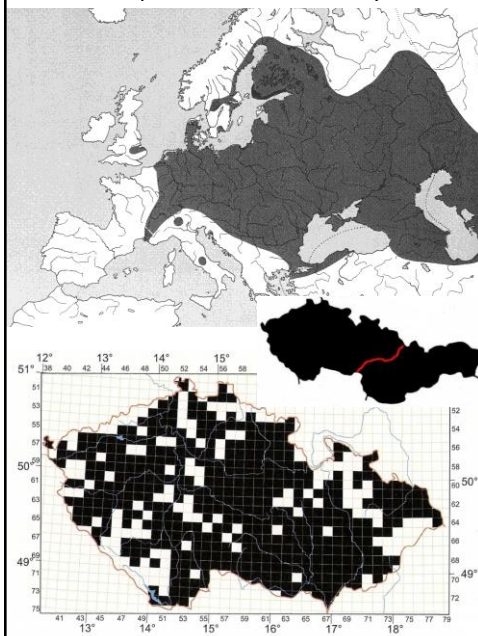
Gymnocephalus schraetser (Linnaeus, 1758) –
ježdík žlutý

Gymnocephalus baloni Holčík et Hensel, 1974 –
ježdík dunajský

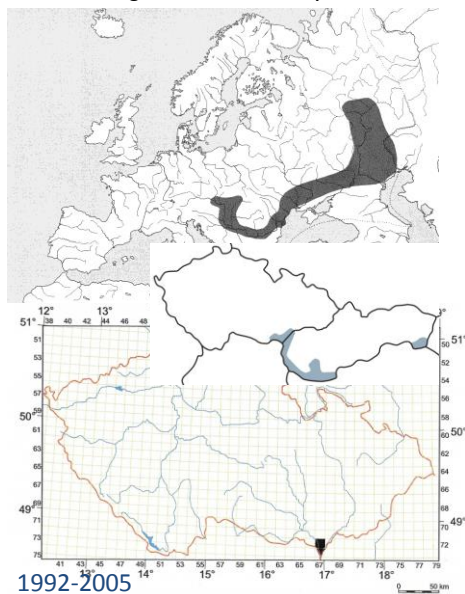

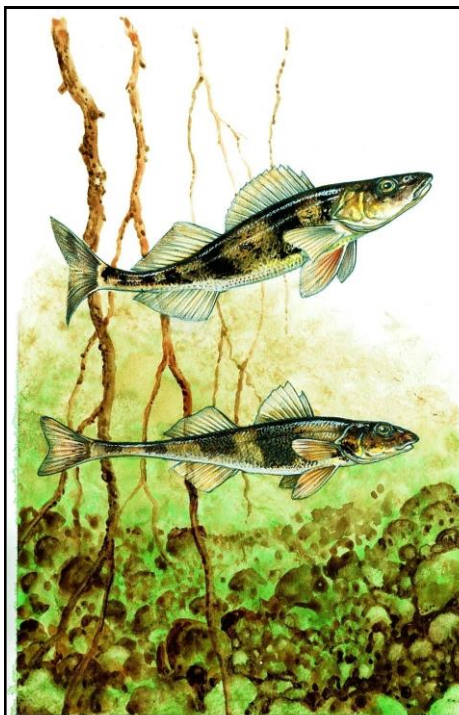
Sander lucioperca – candát obecný

1992-2005

Sander volgensis – candát východní

1992-2005

c. východní – poprvé v ČR 1992 – dolní Dyje, reprodukce od 1996, dnes i v Moravě a Kyjovce, nárůst početnosti

Zingel zingel (Linnaeus, 1758)

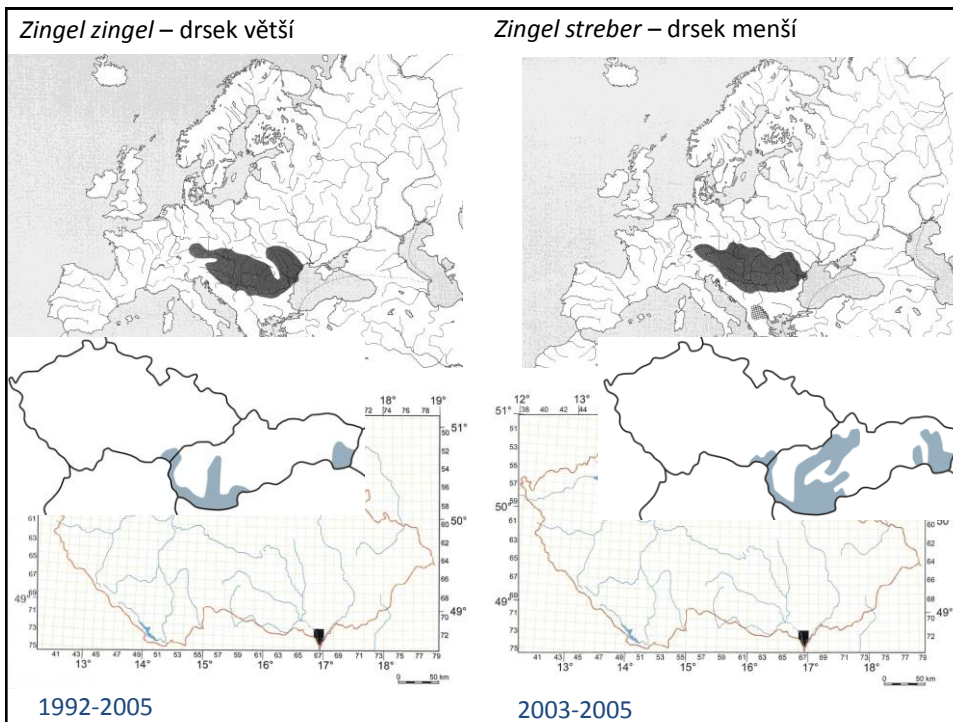
– drsek větší

ČR: štěrkové až kamenité dno koryta hlavních toků řek v podhorské zóně, Morava u Strážnice a Bečva u VM v 19. st., pak až 1994 – dolní Morava a 1996 dolní Dyje v Břeclavi, nyní **dolní Morava** (po ř.km 74) a **dolní Dyje** (po ř.km 27,6);

Zingel streber (Siebold, 1863)

– drsek menší

19 st. – z Dunaje do Moravy, Dyje, Svratky, i v Bečvě, dolní Jihlavě a v Moravě u Hodonína, **znovu objeven až 2002 v obl. soutoku Moravy a Dyje** – tvoří stabilní reprodukcující se populaci

Cottidae – vrankovití

Cottus gobio Linnaeus, 1758

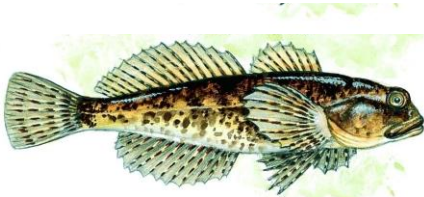
– vranka obecná

čistě horské a podhorské toky, ostrůvkovitě
po celém území ČR a SR

potrava: bezobratlí v okolí úkrytu

C. gobio: do 10 cm

C. poecilopus: až 20 cm

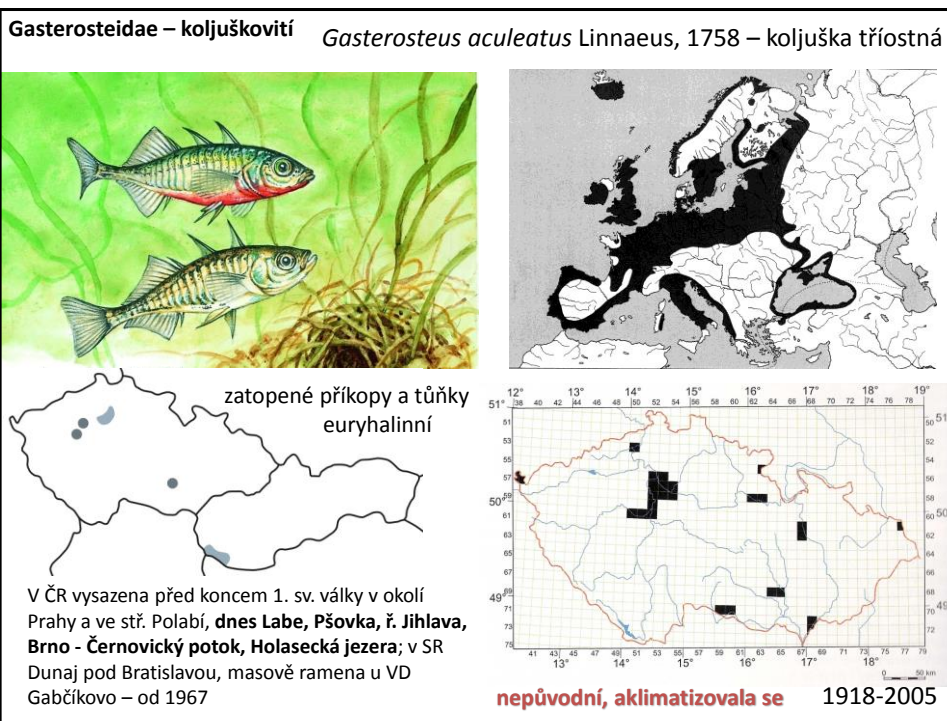
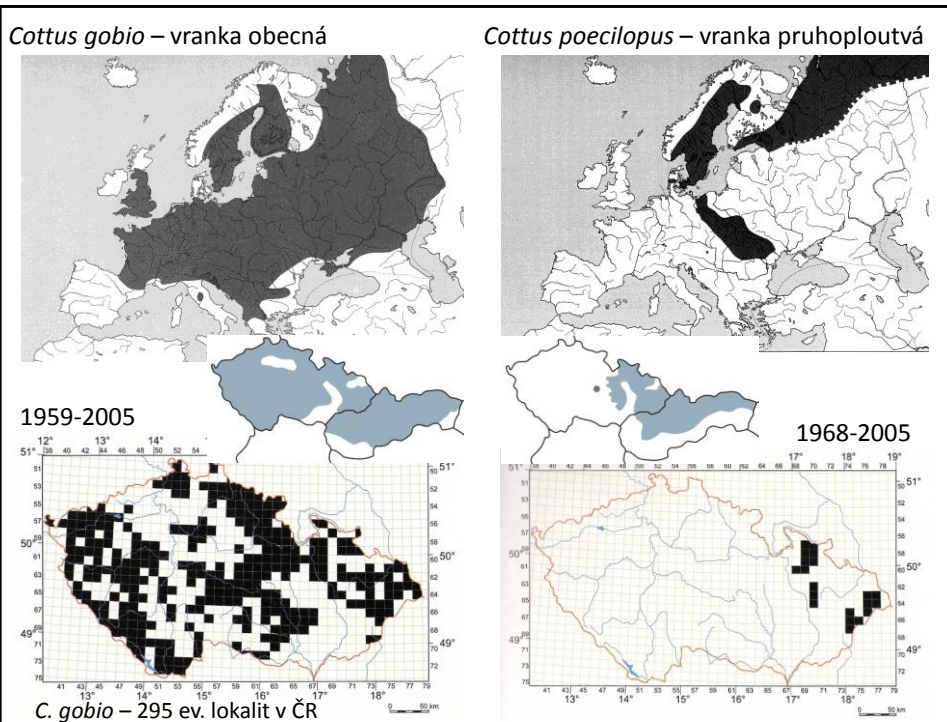

Cottus poecilopus Heckel, 1837

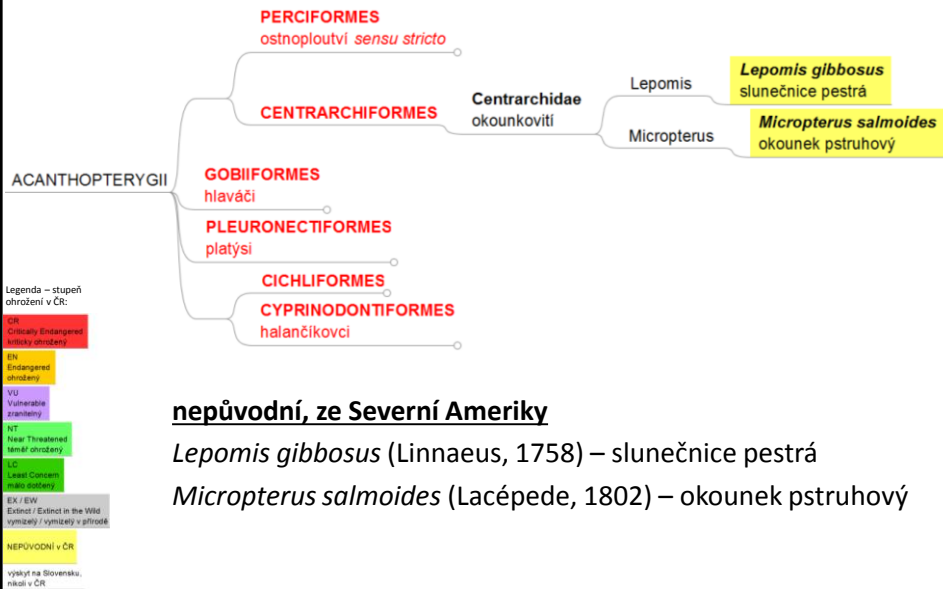
– vranka pruhoploutvá

C. poecilopus – na Z až po Jeseníky (povodí Moravice, Opavy, Bělé a Oskavy) – poprvé 1948 mimo povodí Dunaje, **chybí v povodí Labe**, ojedinělý nález ve Fryšávce (p. Dyje), **Karpaty + Jeseníky** (Moravice, Opava, Desná)

TELEOSTEI: EUTELEOSTEI: NEOTELEOSTEI: ACANTHOPTERYGII:

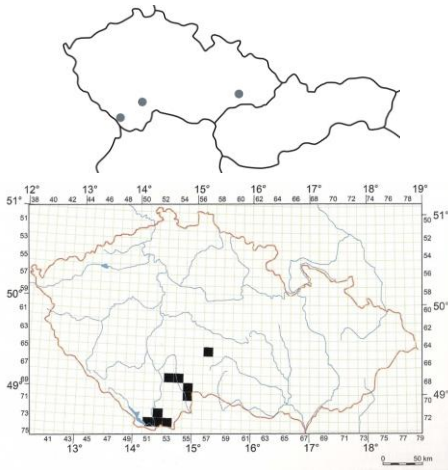
CENTRARCHIFORMES: CENTRARCHIDAE – OKOUNKOVITÍ v ČR a SR

Lepomis gibbosus (Linnaeus, 1758)
– slunečnice pestrá

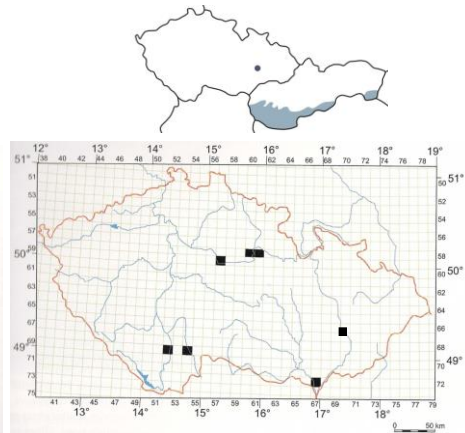
Micropterus salmoides (Lacépède, 1802) – okounek pstruhový

Micropterus salmoides – okounek pstruhový*Lepomis gibbosus* – slunečnice pestrá

1966-2005

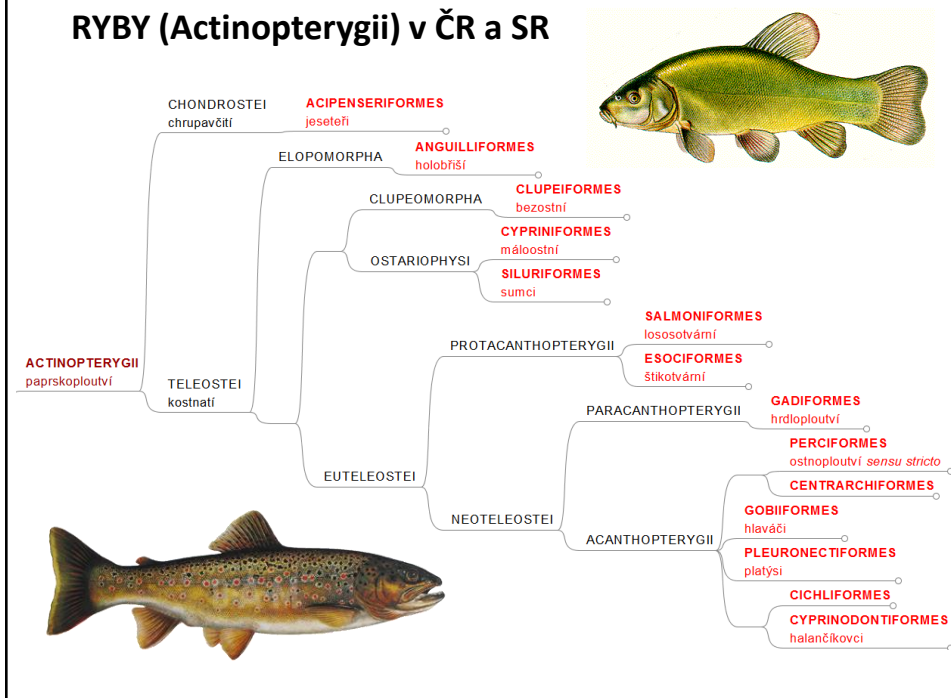
v ČR od 1889 Třeboňsko, SR 1957 v Dunaji u Štúrova, z Maďarska, umělý výtěr 1990/91 – v Hrbově u Netolic, dnes chov v Hluboké a Třeboni, **volně: zatopená pískovna u Veselí nad Lužnicí, Lipno a Fryšták**

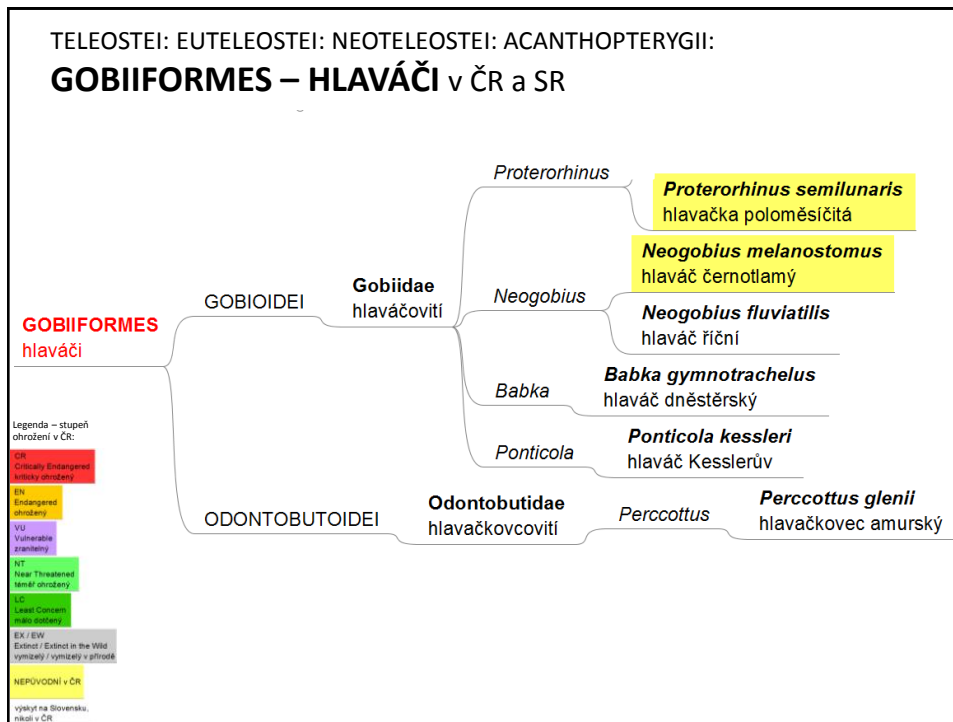
1985-2005

v SR – od 1904 Tisou a Dunajem z Maďarska, dnes masově ramena podél Dunaje, i p. Váhu, Hronu, Žitavy, Moravy, Iplu, Bodrogu; do ČR **zavlečena** z Jugoslávie 1929 s kapřím plůdkem na Třeboňsko, **dnes vzácně v povodí Labe a Moravy, rybníky u Tovačova** – považována za nežádoucí!

RYBY (Actinopterygii) v ČR a SR

GOBIIFORMES – hlaváči: 2 druhy v ČR, 6 v SR

Čeleď: hlaváčovití (Gobiidae)

***Proterorhinus semilunaris* (Haeckel, 1837) – hlavačka poloměsíčitá (mramorovaná)**

***Neogobius melanostomus* (Pallas, 1814) – hlaváč černotlamý (černoústý)**

Neogobius fluviatilis (Pallas, 1814) – hlaváč říční

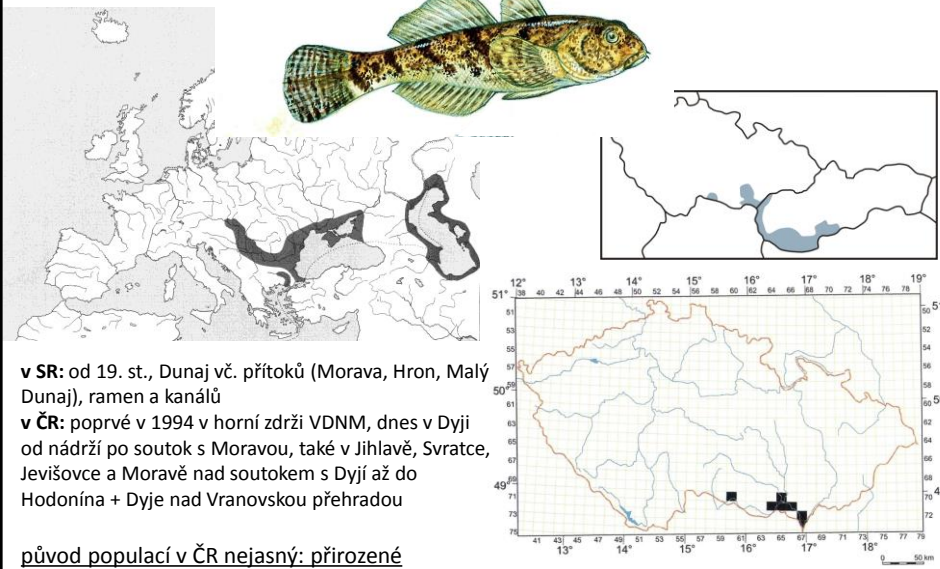
Babka gymnotrachelus (Kessler, 1857) – hlaváč dněštěrký

Ponticola kessleri (Günther, 1861) – hlaváč Kesslerův

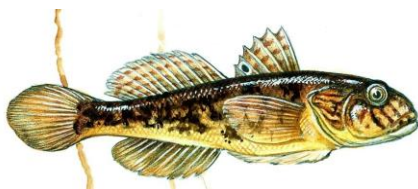
hlavačkovcovití (Odontobutidae)

Perccottus glenii Dybowski, 1877 – hlavačkovec amurský

Proterorhinus semilunaris – hlavačka poloměsíčitá (mramorovaná)

Neogobius melanostomus (Pallas, 1814) – hlaváč černoústý

konec 90. let ve starém i novém korytu Dunaje a přilehlých ramenech, dolní tok Hronu u Štúrova, Dolní Morava

v ČR: červenec – září 2008: Dyje pod břeclavským jezem, i v dolní Moravě, kde se šíří

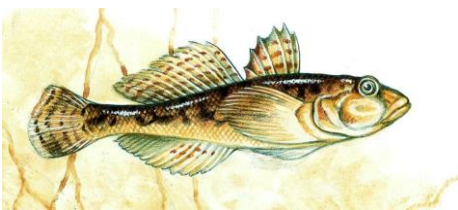
invazní šířící se druh

moře i sladké tekoucí vody – euryhalinní druh do 18 cm, potrava: zoobentos i drobné rybky

invazní druhy hlaváčů (Gobiidae) – dosud se vyskytujících pouze na Slovensku:

***Neogobius fluviatilis* (Pallas, 1814) – hlaváč říční**

N. fluviatilis – 1970 – Balaton, v Dunaji u Štúrova a v dolním Hronu

invazní druhy hlaváčů (Gobiidae) – dosud se vyskytujících pouze na Slovensku:

***Babka gymnotrachelus* (Kessler, 1857) – hlaváč dněstěský**

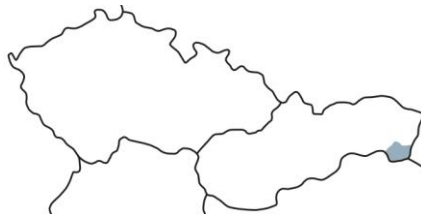
***Ponticola kessleri* (Günther, 1861) – hlaváč Kesslerův**

B. gymnotrachelus: 1999 – Karloveské rameno u Bratislavy, dnes i v Dunaji u Bratislavy

P. kessleri: v Dunaji od 1996, dnes v průtočných ramenech a v Malém Dunaji, i dolní úseky přítoků Dunaje, kanály VD Gabčíkovo

hlavačkovcovití (Odontobutidae)**invazní odolný šířící se druh*****Percottus glenii*** Dybowski, 1877 – hlavačkovec amurský

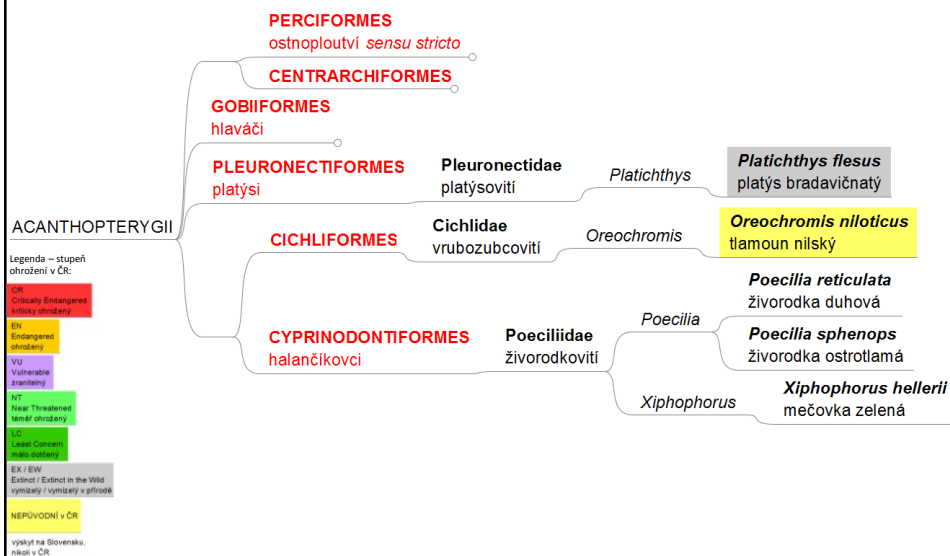
z V Asie zavlečen do Ruska a odtud se šíří na západ, i přes Ukrajinu na V Slovensko, v SR poprvé 1998 v tůni v lužním lese Kamenná Molva v aluviu Latorice, po záplavách v roce 1999 se rozšířil do řek (Latorica, Bodrog, Tisa) – ramena a tůň, vytlačuje blatňáka z V Slovenska

do 25 cm

schopný přežít vymrznutí i vyschnutí, eutrofizované vody, deficit kyslíku

potrava: bezobratlí, rybky, larvy obojživelníků i dospělí čolci

TELEOSTEI: EUTELEOSTEI: NEOTELEOSTEI: ACANTHOPTERYGII:

PLEURONECTIFORMES: PLEURONECTIDAE – PLATÝSOVITÍ**CICHLIFORMES: CICHLIDAE – VRUBOZUBCOVITÍ****CYPRINODONTIFORMES: POECILIIDAE – ŽIVORODKOVITÍ v ČR a SR**

Legenda – stupeň ohrožení v ČR:

CR

Critically Endangered

velmi ohrožený

EN

Endangered

ohrožený

VU

Vulnerable

zranitelný

NT

Near Threatened

méně ohrožený

LC

Least Concern

málo ohrožený

EX / EW

Extinct / Extinct in the Wild

symboly / symboly v přírodě

NEPŮVODNÍ v ČR

vykalyt na Slovensku,

mali v ČR

PLEURONECTIFORMES: PLEURONECTIDAE**platýsi: platýsovití**

Platichthys flesus (Linnaeus, 1758) – platýs bradavičnatý, **v ČR EX**

CICHLIFORMES: CICHLIDAE**vrubozubcovití**

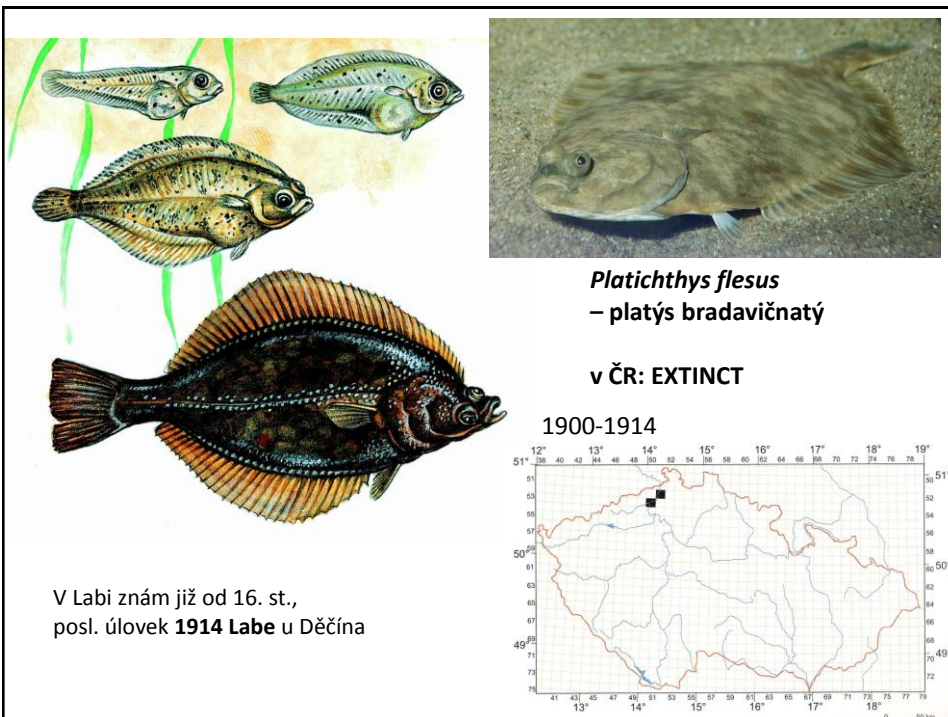
Oreochromis niloticus (Linnaeus, 1758) – tlamoun nilský

CYPRINODONTIFORMES: POECILIIDAE --- ne v ČR, ale v SR**halančíkovci: živorodkovití**

Poecilia reticulata Peters, 1859 – živorodka duhová

Poecilia sphenops Valenciennes, 1846 – živorodka ostrotlamá

Xiphophorus hellerii Heckel, 1848 – mečovka zelená

Oreochromis niloticus (Linnaeus, 1758) –
tlamoun nilský (okounovec)

Africké cichlidy (tilápie), akvakultury, 1985 ze
Sudánu do Prahy, pak do ČB, dnes v teplé vodě
z elektrárny v Tisové u Mariánských Lázní,
odtud **únik do volných vod přes říčku Teplou až
do Ohře (u Kadaně) a do nádrže Nechanice; v
SR od 1995 – experimentální chov v Ivánke u
Bratislavy, prosperující chov**

Zbylé 2 druhy se v chovu neuplatnily:
Oreochromis mosambicus (Peters, 1852) –
tlamoun mosambický

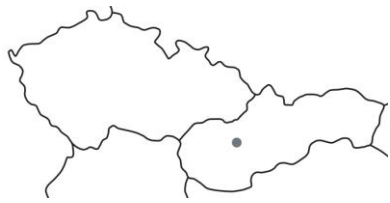
Oreochromis aureus (Steindachner, 1864)
– tlamoun zlatý

Poecilia reticulata Peters, 1859 –
živorodka duhová

**akvarijní rybky
přežívají jen v termálních
vodách Teplého potoka u
Bojnic**

Poecilia sphenops Valenciennes, 1846 –
živorodka ostrotlamá

Xiphophorus hellerii Heckel, 1848 –
mečovka zelená

Literatura:

- Banarescu P. M. (ed), 1999: *The freshwater fishes of Europe, Vol. 5/I*, Aula, Wiesbaden, 426 pp.
- Banarescu P. M., Paepke H.-J. (eds), 2002: *The freshwater fishes of Europe, Vol. 5/III*, Aula, Wiesbaden, 305 pp.
- Baruš V., Oliva O. (eds) et al., 1995: *Mihulovci (Petromyzontes) a ryby (Osteichthyes) (1, 2)*. Fauna ČR a SR, Academia, Praha, sv. 28/1 a 28/2, 624 a 698 pp.
- Dungel J. & Řehák Z., 2005: *Atlas ryb, obojživelníků a plazů České a Slovenské republiky*. Academia, Praha, 181 pp.
- Eschmeyer W., 2007: *Catalog of fishes* (www.calacademy.org/research/ichthyology/catalog/fishcatsearch.html, October 9/2007)
- Froese R., Pauly D., 2007: *FishBase* (www.fishbase.org, 09/2007)
- Hanel L. & Lusk S., 2003: Červený seznam ryb a mihulí ČR. *Ochrana přírody*, 22: 81-91.
- Hanel L. & Lusk S., 2005: *Ryby a mihule České republiky*. ČSOP, Vlašim, 448 pp.
- Hanel L. (ed), 1986, 1989: *The freshwater fishes of Europe, Vol. 1/ I, II*, Aula, Wiesbaden, 313, 469 pp.
- Hanel L., 2001: *Naše ryby a rybaření*. Brázda, Praha, 288 pp.
- Hoičik J., 1998: *Ichtyológia. Příroda*, Bratislava, 310 pp.
- IUCN 2014: *2014 IUCN Red List of Threatened Species* (www.redlist.org).
- Kottelat M., 1997: European freshwater fishes. *Biológia, Bratislava*, 52/Supplement 5: 1-271.
- Lusk S., Halačka K. (eds), 1996, 1998, 2000: *Biodiverzita ichtyofauny České republiky I, II, III*. ÚBO AV ČR, Brno, 87, 162, 204 pp.
- Lusk S., Hanel L. & Lusková V., 2004: Red List of the ichthyofauna of the Czech Republic: Development and present status. *Folia Zool.*, 53: 215-226.
- Lusk S., Lusková V. (eds), 2006: *Biodiverzita ichtyofauny České republiky VI*, ÚBO AV ČR, Brno, 162 pp.
- Lusk S., Lusková V., Halačka K. (eds), 2002, 2004: *Biodiverzita ichtyofauny České republiky IV, V*, ÚBO AV ČR, Brno, 189, 168 pp.
- Miller P. J. (ed), 2003: *The freshwater fishes of Europe, Vol. 8/I*, Aula, Wiesbaden, 404 pp.
- Nelson J. S., 1994: *Fishes of the world*. 3rd edition. John Wiley & Sons, New York, Chichester, Brisbane, Singapore, 600 pp.
- Pokorný J. et al., 2004: *Velký encyklopedický rybářský slovník*. Fraus, Plzeň, 649 pp.